

Gyula Város egészségturizmus fejlesztési koncepciója

Készítette:

Aquaprofit Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Rt.

2006. április 30.

TARTALOMJEGYZÉK

NYILATKOZAT.....	3
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	4
1. BEVEZETÉS ÉS A MUNKA TARTALMA.....	15
1.1. Bevezetés.....	15
1.2. A tanulmány célja.....	15
1.3. A koncepció és fejlesztési program felépítése.....	16
1.4. Az elkészítés módszere.....	17
2. HELYZETFELTÁRÁS- ÉS ELEMZÉS.....	19
2.1. Geográfia és természeti adottságok.....	19
2.2. Gazdasági környezet.....	20
2.2.1. Gyula gazdasága.....	23
Gyula történelmének rövid áttekintése.....	23
A mai Gyula gazdasága.....	24
2.2.2. Regionális kapcsolatok.....	28
2.3. Demográfia.....	29
2.4. Infrastruktúra, közlekedés.....	31
2.4.1. Gyula közlekedési helyzete és infrastruktúrája.....	31
2.5. Közigazgatás.....	36
2.6. Egészségügyi és szociális ellátás.....	38
2.7. Turizmus.....	42
2.7.1. Szálláshelyek kereslete.....	43
2.7.2. Gyulai szálláshelyek.....	47
Gyula turizmusa.....	51
2.7.3. Termálturizmus.....	52
2.7.4. Termál-turisztikai kereslet.....	53
2.7.5. Termálturisztikai kapacitások, szolgáltatások és azok fejlődése Gyulán.....	56
2.7.6. A gyulai gyógyfürdő történetének rövid áttekintése.....	56
2.7.7. A termálturisztikai kínálattal rendelkező konkurens települések, helyszínek.....	58
2.8. Kiegészítő kínálati elemek.....	63
2.8.1. A település idegenforgalmi látványosságai.....	63
2.8.2. Kulturális- és sportélet.....	64
2.8.3. Rendezvény- és konferencia kapacitás.....	65
2.8.4. Vendéglátóipari egységek.....	66
2.8.5. Idegenforgalmi szolgáltató irodák.....	66
2.8.6. Vendégek motivációja.....	66
2.8.7. Vendégküldő területek.....	67
2.9. A helyzetelemzés összegzése, konklúziók.....	68
3. SWOT ANALÍZIS.....	77
4. GYULA JÖVŐKÉPE.....	80
4.1. Bevezetés.....	80
4.2. A jövőkép alapjainak megfogalmazása.....	80
4.3. A jövőkép megvalósításának lehetőségei.....	81
4.4. Célpiramis.....	82
5. PRIORITÁSOK, INTÉZKEDÉSEK, KOMPONENSEK.....	86
5.1. Turizmusfejlesztés prioritás.....	86
5.2. Infrastruktúra- és városfejlesztés prioritás.....	105
5.3. Szervezet- és intézményfejlesztés prioritás.....	111
6. GYULA, NEMZETKÖZI GYÓGYHELLYÉ FEJLESZTÉS- NAGYPROJEKT.....	117
7. ÜTEMEZÉS.....	119
8. IRODALOM.....	120

Nyilatkozat

Tanulmányaink teljesen objektív alapon készülnek. A tiszteletdíj semmiféle kapcsolatban nem áll tanulmányunk megállapításaival, végső következtetéseivel.

Tanulmányunk döntés-előkészítő dokumentumként szolgálhat pénzintézetek, hitelintézetek, menedzsment cégek, vagy potenciális befektetők számára, ugyanakkor bármilyen jellegű felhasználása csak cégünk nevének feltüntetése mellett valósítható meg.

Megbízottnak nem feladata az esetleges víz- és energiahiány hatásainak, valamint a törvényi határozatok, különösen az építési engedélyek és a hatósági határozatok vizsgálata és értékelése. A Megbízott nem vizsgálja továbbá a jövőbeli általános jogi helyzetet, a környezetvédelmi dokumentumokat és határozatokat, illetve ezek kihatásait a jelen koncepcióra vonatkozóan.

Elkerülhetetlen, hogy egyes feltevéseink vagy becsléseink nem realizálódnak, illetve előre nem látható események következnek be. Ennek következtében az elért eredmények a becsült eredményektől jelentősen eltérhetnek.

A Megbízó egyetért azzal, hogy az Aquaprofit Rt., annak munkatársai, és a tanulmányban részt vevő bármely személy felelőssége csak a megállapodott tiszteletdíj mértékéig terjedhet. Cégünk felelőssége a Megbízó irányába korlátozott, és tanulmányunk harmadik fél által történő felhasználása, kizárólag a Megbízó és/vagy a harmadik fél kockázata.

A jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben, illetve jogi vita kialakulása esetén, a Polgári törvénykönyv rendelkezései az irányadóak, és a Fővárosi Bíróság az illetékes bíróság.

Vezetői összefoglaló

Gyula városa a Dél-Alföldi Régióban, Békés megye délkeleti részén, a magyar-román határ mellett, a Fehér-Körös bal partján fekszik.

A város gazdaságát tekintve nincs kedvező helyzetben:

- csökken a foglalkoztatottság,
- alacsony az átlagbérek,
- amellett, hogy csökken a lakosság és a korstruktúrára az öregedés jellemző, a város népességmegtartó ereje átlagos (sokan, elsősorban fiatalok elvándorolnak),
- iparát alacsony termelési potenciál és alacsony növekedési dinamika jellemzi.

A gazdasági fejlődés (ezen belül a turisztikai fejlesztések) és a modernizáció egyik legfőbb akadálya a közlekedési rendszerek hiányosságai és minőségi problémái.

Békés megye egésze forgalmi árnyékhelyzetben van, s az ország központi térségeivel való összeköttetései is kedvezőtlenek. (Nincs autópálya vagy autóút, elsőrendű főútból is mindössze 82, másodrendű főútból 156 km-rel rendelkezett a megye 2004-ben.)

Tekintettel arra, hogy a város turisztikai jelentősége hosszú múltra tekint vissza (melyet elsősorban már a múlt században is ismert gyógyhatású vize és az 1959-óta üzemelő Várfürdő nemzetközi jelentősége, valamint legfontosabb műemléke, a Vár alapozott meg), a város vezetése – felismerve a gazdaság élénkítésének szükségességét – megfogalmazott városfejlesztési koncepciójában is kiemelten kezeli ezt az ágazatot.

A már korábban indított tudatos városfejlesztésnek köszönhetően **Gyula ma a Tiszántúl egyik idegenforgalmi központjának tekinthető**, azonban a gyorsan változó keresleti igényeknek való megfelelés, a külföldi vendégforgalom visszaesése, a város turisztikai versenyképességének fenntartása a térség turizmusának tudatos tervezését, a kínálat továbbfejlesztését tette szükségessé.

A város vezetése 2010-ig szóló városfejlesztési koncepciójában *alapcélként* a következőt fogalmazta meg: **„Gyula versenyképességének és a lakosság életkörülményeinek javítása, a gyógy-idegenforgalmi és rekreációs jelleg továbbfejlesztése, esztétikus és vonzó környezet biztosítása a kulturális és természeti értékek megőrzésével és stabil gazdasági háttérrel.”**

„Gyula Város egészségturizmus fejlesztési koncepciója” tanulmány értelmezéséhez elsődlegesen szükséges megismerni azt a fogalom és gondolatrendszert, amely a fejlesztések irányvonalát képezi.

A gyógyvízzel kapcsolatos, a betegségek megelőzésére és gyógyítására (gyógyturizmus), az egészségi állapot megőrzésére (wellness) szolgáló turisztikai ágat nevezzük összefoglalóan **egészségturizmusnak**.

Az egészségturizmuson belül két alapvető iránya, azaz a **gyógy- és wellness turizmus** alakult ki az elmúlt évtizedekben, amelyek mind trendszerű vonásaiban, kiszolgáló szolgáltatásaikban, mind vendégtípus szempontjából erőteljesen különböznek egymástól.

Gyógyturizmus: betegsége miatt, orvosi diagnózis alapján, az orvos javaslatára és előírása szerint veszi igénybe a beteg azokat a gyógyhatású szolgáltatásokat, melyeket az egészségügyi szolgáltatók nyújtanak (pl.: gyógyfürdő, klímaterápiás intézet stb.). A gyógyturizmus nem kórházi kezelés, hanem a gyógyító szolgáltatás igénybevétele piaci alapon, orvosi felügyelet mellett, továbbá a beteg a gyógyhely közelében kereskedelmi szálláshely szolgáltatást vesz igénybe. A tipikusan természeti gyógytényezőre épülő gyógyászati és turisztikai szolgáltatások között a fő hangsúly a gyógyászaton van, amelyeket inkább csak kiegészítenek az általánosabb turisztikai szolgáltatások és vonzerők.

Wellness-turizmus: az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó egészségmegőrző turizmus, melyet az egészséges személy vesz igénybe egészségmegőrzés céljából. Az egészségtudatos ember ugyanis életformájával, egészséges táplálkozásával, rendszeres testmozgásával járulhat hozzá egészsége megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez. A wellness turizmus mindezen célokat szolgálja összetett szolgáltatásaival, amelyek egyszerre célozzák a fizikai állapot és állóképesség javítását, valamint a szellemi frissesség megőrzését.

Gyula város egyike a neves hazai gyógyhelyeknek, ahol a gyógyvíz (a törvényben meghatározott gyógytényező) és az arra épülő gyógyászati szolgáltatások jelentik a gyógyhelyi megfelelés fő kritériumát.

hasznosításához szükséges létesítmények (pl. gyógyfürdő, kórház, gyógyszálló stb).

Gyógyhelyi minősítéssel 13 település rendelkezik, köztük Gyula, ahol a Várfürdő és környezete van kijelölve.

Az egészségturizmus *fejlesztési koncepció* egyik *célja, hogy Gyula* a hazai gyógyhelyi besoroláson túl *nemzetközi gyógyhellyé váljon*, ahol a kínálat nemzetközi színvonala és komplexitása a fejlesztés célja. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában megfogalmazottak alapján az egészségturizmus területén ösztönzik az egymástól megkülönböztethető, saját arculattal rendelkező gyógyhelyek kialakítását.

A nemzetközi gyógyhely ismérvei a Nyugat-Európában alkalmazott standardoknak megfelelően került megfogalmazásra, kritériumrendszerének az alapját a törvényben meghatározott gyógyhelyi feltételek adják. ***A nemzetközi „rang” elnyeréséhez Gyula Város részére az alábbi feltételeket fogalmaztuk meg:***

- Gyógytényező, Gyula alatt a különböző földrétegekben található ásványi anyagokban gazdag gyógyvíz;
- Az 1997. évi CLIV. Törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő gyógyhelyi minősítés;
- A turistafogadásra alkalmas színvonalas kereskedelmi szálláshelykínálat;
- A gyógyhelyi jelleget biztosító természeti adottságok (erdők, parkok, sétányok, Élővíz-csatorna) megléte;
- Kiemelt környezetvédelem és ez döntően a levegő tisztaságának, a növényzet, a felszíni és felszín alatti vizek védelmére vonatkozik (védőövezetek kijelölése), valamint a zajártalmak kiküszöbölése;
- A turisták kellemes kikapcsolódását biztosító gyógypark, amely egyben a gyógyhelyi központot is jelentheti kulturális szabadtéri rendezvényeivel;
- Várfürdő komplex szolgáltatási kínálatának megléte, magas színvonalának biztosítása, továbbá a településen elérhető gyógyászati és rekreációs szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók megléte (Kisökör-járás területén tervezett fejlesztések, Vis-vitalis központ, wellness szállodák, rehabilitációs központ);
- Gyula hangulatos kisvárosi jellegéhez kapcsolódó belvárosi sétálóutcák, kereskedelmi üzletek, vendéglátó egységek kialakítása, „Gyula Város idegenforgalmi célú rehabilitációja” program keretében zajló már megkezdett munkálatok a gyógyhelyi jelleget erősítik;
- A gyógyvízre alapuló turisztikai infrastruktúrát fejlesztő beruházások ösztönzése, amelyek csak akkor válhatnak versenyképesé és működhetnek gazdaságosan, ha a térség infrastruktúrája, és a kapcsolódó, kiegészítő szolgáltatások – ide értve az egészségügyi szakmai háttérrel is – kínálata is az attrakcióhoz hasonló színvonalú.

Ezért szükséges az egészségturizmus fejlesztését a jövőben a turisztikai, településfejlesztési és egészségügyi szakmai elvárások összehangolásával folytatni;

- Gyula település megfelelő infrastrukturális, vendéglátó és kereskedelmi ellátottsága;
- Hosszú távon gyógytértség létrehozása – KBC program alapjaira épülve, amely a gyógyvíz jobb kihasználása érdekében összehangoltan fejleszti a hasznosítást elősegítő és ehhez kapcsolható egészségügyi szolgáltatásokat, valamint a specifikus és általános turisztikai szolgáltatásokat és a desztináció-menedzsment elemeit;
- Komplex terápiák alkalmazása, az alkalmazott kezelésekkel és a környezet hatásával átmenetet jelent a beteg számára a kórház és az otthon között, megteremtve ezzel azt a lehetőséget, hogy az egyének újra munkaképesé váljanak;
- Gyógyhelyi igazgatóság (Kurdirektorium) létrehozása, amely összefogja a település turisztikai vállalkozásait, szervezeteit, összehangolja a települési és a térségi marketing és fejlesztési tevékenységeket;
- A szolgáltatásokat kínáló szakszemélyzet képzettsége;
- Egyediség, a nemzetközi gyógyhely megkülönböztethető, szolgáltatási struktúrájában kiemelkedik versenytársai közül.

A nemzetközi gyógyhely kialakítását elősegítő stratégiai intézkedések és projektek ütemezését az egészségturizmus fejlesztési koncepció tartalmazza. A **projektjavaslatok rövidtávon Gyula város kétpólusú, a belvárosi területeket** (Várfürdő, belváros rehabilitációja, Almásy-kastély, Gyulai Vár, stb.), **és a Kisökönjárást** (Vis-vitalis, konferencia központ, rehabilitációs központ) érintik, amely területeket az Élővíz-csatorna partján kiépített sétány és kerékpárút köti majdan össze. **A tervezett fejlesztések komplex egészségturisztikai központtá alakítják Gyulát.**

Gyula Város nemzetközi gyógyhellyé fejlesztése projektet támogatják az országos kezdeményezések és programok, köztük a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (NTS), amely 2013-ig a magyar turisztikai szektor elsődleges kiemelt termékeként nevezi meg az egészségturizmust. A kínálatfejlesztés legfontosabb elemeként a természeti adottságokra épülő vonzerőket tekinti, Gyula esetében a gyógyvizet. Az NTS célul tűzi ki az egészségturizmus belföldi és nemzetközi versenypozíciójának javítását, mely folyamatos fejlesztéseket feltételez. Szükségesnek tartja olyan létesítmények létrehozását, amelyek a nemzetközi trendeknek megfelelően, nemzetközi versenyképességet, elsőszámú motivációt jelentenek.

Az egészségturizmus két fő ágát egymástól markánsan elkülönítve tervezi fejleszteni:

- A gyógyturizmus esetében egymástól megkülönböztethető, saját arculattal rendelkező gyógyhelyek kialakításának ösztönzése a cél.
- Fontosnak tartja, hogy erőteljesebb hangsúly kerüljön a betegségek megelőzésére, az egészségtudatosságot kiszolgáló kínálat fejlesztésére.
- Alapvető feladatként jelöli meg továbbá az egyes létesítmények egészségügyi rendszerben való tudatosabb kihasználását.

Az NTS által elérni kívánt célállapot szerint 2013-ban Magyarország ismert és kedvelt turisztikai desztináció lesz, elsősorban az egészségturizmus és a kulturális vonzerők fejlesztéseinek köszönhetően. A regionális desztinációs szervezeteknek és a nagyberuházásoknak köszönhetően több gyógyhely várja a gyógyulni vágyó turistákat, megnő a magas színvonalú wellness szolgáltatásokat nyújtó helyszínek száma is, és az egészségturizmushoz kapcsolódó kiegészítő attrakciók fejlesztése révén komplex termékkínálat jön létre.

E koncepció célként kezeli a **nemzetközi gyógyhelyi központ** megteremtését, megfogalmazza a város morfológiai, városszerkezeti, városképi adottságaiból származtatható lépték és hangulat megtartását, az egyedi, a környezeti és a természeti lehetőségekre épített gyógyüdülővárosi jelleg megteremtését. Mindezt komplex szolgáltatáshalmazzal kiegészítve **Gyula versenyképes, egyedi turisztikai termékké válhat.**

A település adottságaira (üdülésnek kedvező éghajlat, gazdag termálvízkészlet, természeti és kulturális örökségek) épülő turisztikai kínálat (Várfürdő, Vár, a Várszínház programjai, különböző kulturális- és sportesemények a városban) jelenleg elsősorban a nyári szezonban képes jelentős keresletet támasztani.

A turisztikai bevételek növelése, valamint a versenyképesség növelése érdekében szükséges az új szegmensek megnyerése mellett a szezon és a vendégek tartózkodási idejének meghosszabbítása. Mindehhez azonban elengedhetetlen a kínálat szélesítése és minőségi fejlesztése.

Az átfogó fejlesztés keretében ***egymásra épülő és egymást támogató programok*** megfogalmazására van szükség, melyek így ***hatásukban hatványozottan erősítik egymást.***

Fentiekre való tekintettel a város jövőképében az nyert megfogalmazást, hogy a tipikusan gyulai termék legfőbb ismérve a gyógyüdülővárosi légkör, melyhez szorosan kapcsolódik a természet, a táj szeretete, a régió történelmi múltjának tisztelete, a hagyományok ápolása és a természet gyógyító erejébe vetett hit.

A jövőkép eléréséhez a célrendszer a következőképpen állítható fel:

- Nemzetközi **versenyképesség** megőrzése illetve erősítése;
- A belföldi és nemzetközi **turizmus serkentése** elsősorban a konkurens ajánlatoktól különböző, sajátosan gyulai, **egyedi turisztikai termék(ek)kel**;
- Gyula a jövőben egy **sajátos arculattal rendelkező desztinációként jelenjen meg Magyarországon**, de mindenek előtt az Alföld **kínálatában**;
- Az egyedi kínálat tovább erősíti a város vendégszerető imázsát, mely az **egységes megjelenésben** ölt testet;
- A városhoz, a régióhoz illeszthető **egyedi turisztikai identitástudat** jelképpé válhat, amely erősítheti az idegenforgalmi vállalkozások, a turizmusban érdekelt (szállásadók, éttermek, Várfürdő, rendezvényszervezők, stb.) közösségi érzését.

A jövőképnek megfelelő fejlesztés programelemei:

1. A gyulai Várfürdő gyógyászati és fürdőszolgáltatás színvonalának emelése

A Várfürdő Gyula egyik legfőbb vonzereje. Modernizálása, fejlesztése a Széchenyi terv keretében történt beruházások nyomán sokat haladt előre. Ugyanakkor a gyógyfürdő adottságai (képességei), így a gyógyvíz minősége és mennyisége, a gyógykezelés feltételei, földrajzi fekvése, térségi hatása, ismertsége, felhalmozott működési tapasztalatai támogatnak egy nagyobb léptékű és több dimenziójú fejlesztést.

A területi behatároltság miatt elsősorban szolgáltatás fejlesztésről lehet szó, úgy is mint:

- gyógyászat termék- és szolgáltatásfejlesztése
- Várfürdő strandi területének fejlesztése
- wellness park szolgáltatásainak bővítése
- vendéglátás minőségének egységesítése a változatosság megtartása mellett
- vízbázis védelme és a geotermikus energia hasznosítása

Elsődleges célként megfogalmazható a monopollhelyzet megszerzése, a versenytársaktól való megkülönböztetés kialakítása legalább egy kínálati elemben (Osteoporosis Központ létrehozása).

2. Szálláshelyfejlesztés

Gyula városának szálláshelykínálata országos viszonylatban jónak mondható, azonban **hiányoznak** a középkategóriás szálláshelyek mellől **a felsőbb kategóriába sorolható szállodák** (pl. Almásy-kastély mint lehetséges gyógyszálló- vizsgálat alatt).

A gyógyhely státusz és az egészségturisztikai kereslet alakulása azt sugallja, hogy van létjogosultságuk a 4 és 5 csillagos gyógy- és/vagy wellness szállodáknak.

A kereskedelmi szálláshelyfejlesztéseknek köszönhetően **a város 2013-ra megkétszerezheti a vendégforgalmát.**

3. A turisztikai kínálatot színesítő elemek

A **kulturális sokszínűség erősítése, a kulturális és természeti örökségek megőrzése** és ezzel a turisztikai kínálat bővítése, illetve a **meglévő adottságok jobb kihasználása**, valamint mindezeknek a **kereslethez történő alakítása fontos feladat.**

A kulturális turizmus erősítése, kínálat-bővítése mellett a város és környéke jó adottságokkal rendelkezik a vízi-, az öko-, a kerékpáros, a lovas, falusi és a városnéző turizmus fejlesztésére is.

4. Városi és turisztikai célra alkalmas létesítmények létrehozása

A **Kisökörrjárás területén** elegendő hely biztosított különböző beruházások kivitelezésére. Elsősorban az alábbiak megvalósítása javasolt:

- A Vis Vitalis egészségközpont, az Erkel Zenei Panoptikum kialakítása, látogatóközpont létrehozása;
- Konferenciaközpont kialakítása egy 4 *-os szállodán belül javasolt a Kisökörrjárás területén;
- A városban a különböző rendezvények (sport- és kulturális események, koncertek, kiállítások, konferenciák) időjárástól független lebonyolítására szolgáló kapacitás legnagyobb részét a kisebb, néhány száz fő befogadóképességű termek, létesítmények jelentik, vagyis hiányzik egy nagy befogadóképességű, fedett létesítmény az ilyen jellegű rendezvények lebonyolításához. Ezt a feladatot egy **multifunkcionális központ** láthatná el.
- Ugyanakkor hiányzik a városban a **szabadtéri, 2-3 ezer fő látogató számára megrendezett programokra alkalmas helyszín.** Ennek biztosítása is kívánatos.

5. A belváros idegenforgalmi rehabilitációja

- A gyógyhely jelleg erősítéséhez kapcsolódóan fontos feladat a **sétáló utcák kialakítása**, a hagyományos utca gazdag hangulatának szimulációja, a sajátos atmoszférájú, befelé forduló világ megteremtése az emlékezetességre való törekvés és a szervezett látványosság segítségével.
- Ennek kiegészítő eleme az **Élővíz-csatornának**, mint zöldfolyosónak **a hasznosítása** (rendezett parti sétányok, pihenőhelyek, csónakkikötők), rehabilitációja.
- Ezzel párhuzamosan a – szintén az Élővíz-csatorna közelében elhelyezkedő – **Csigakert gyógyhelyi közparkká alakítása** is a rehabilitáció része. Jelenleg folyik a történelmi belváros rehabilitációja a Kossuth téren, ami a gyulai „turisztikai tengely” kiindulópontja.
- A folyamatban lévő és tervezett fejlesztések következtében megnövekvő parkolási igény kielégítése végett szükséges **a város több pontján parkolóhelyeket kialakítani**.

6. Egyéb infrastruktúra- és városfejlesztési projektek

Fejlesztési prioritások:

- A gazdasági fejlődés fellendítése és a modernizáció elősegítése **a közlekedési rendszerek hiányosságainak és minőségi problémáinak megszüntetésével** érhető el. Elsődleges fontosságú a közúti elérhetőség javítása (M44-es megvalósulása).
- A térségi és **közösségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése** (utak, buszjáratok, vasút korszerűsítése) mellett az **alternatív közlekedési módok szerepének fenntartása, illetve a lehetőségek bővítése** (kerékpárutak, vízi utak, lovas túraútvonalak kialakítása) nemcsak az aktív turizmus lehetőségeit, illetve a térségben található kínálati elemek elérhetőségét javítaná, hanem a helyi lakosság munkába járását is megkönnyítené.
- Elsősorban a lakosság, de a városba látogató turisták ellátásának színvonala emelése érdekében is indokolt a kulturális vásárlási és szórakozási lehetőségek bővítése, **bevásárló központ és fedett üzletsor létrehozása**.

7. Szervezet- és intézményfejlesztés

A városban, illetve a térségben már végrehajtott és még tervezett **attrakciófejlesztéseket hatékony marketing- és információs tevékenységgel kell alátámasztani**.

A gazdasági és turisztikai potenciál erősítése érdekében szükséges **az önkormányzati szolgáltatások, a városmarketing és a kistérség települései közötti együttműködés fejlesztése.**

A fenntartható turizmus rendszerének kialakítása és működésének elősegítése érdekében szükséges egy szakmai, **turisztikai desztinációs menedzsment szervezet létrehozása.**

Mindehhez szervesen hozzá kell tartozzon a **humán erőforrás fejlesztése** és nemcsak a marketing területén. Azon dolgozóknak, vendéglátóknak, akik mindennap érintkeznek vendégekkel, szükséges a vendégorientált szolgáltatói kultúra és nyelvismeret elsajátítása, hiszen ők maguk is részét képezik a vendégek fejében kialakuló képnek, amit azok emlékként hazavisznek.

A javasolt városfejlesztésnek köszönhetően lehetőség nyílik a város számára a gyógyvízkincs levédésére egy megfelelő védőidom létrehozásával. Ennek megfelelően a gyógyvízzel való gazdálkodás továbbra is a város irányítása alatt marad, ugyanakkor lehetőség nyílik a gyógyvízre alapozott új kapacitások létrehozására is. Így lehetőség nyílik a fürdőn kívüli rehabilitációs kezelésekre is, amely mind a külföldi, mind a hazai fizető vendégek számára önálló gyógyászati lehetőséget jelent. Ezáltal kialakításra kerülhet egy mozgásszervi rehabilitációs központ, amely egészségügyi és gyógyszálló jellegű ágyak integrált, de megfelelően szeparált fejlesztését tartalmazza, regionális és nemzetközi szintű mozgásszervi rehabilitációs ellátó központ formájában. Ezen intézményen belül egy 100 ágyas részleg emelt szintű "fizetős" szolgáltatást nyújt.

Gyula, mint az ország egyik legdinamikusabban fejlődő idegenforgalmi települése, bátran felveheti a versenyt a nagy múltú gyógyfürdőkkel rendelkező városokkal országhatáron innen és túl egyaránt.

A város időben felismerte, hogy **a nemzetközi gyógyhellyé váláshoz a település és a fürdő együttes fejlesztése, összhangja szükséges.**

Az elmúlt időszakban jelentős struktúra átalakulás ment végbe a város turisztikai életében. A hagyományokkal rendelkező gyógyturizmus mellett a kulturális kínálat, a különböző rendezvények további minőségi és mennyiségi bővítése előnyére szolgáltak a város ilyen irányú fejlődésének. A Gyulai Vár és a Várszínház előadásai hagyományosan jelentenek egyedi vonzerőt az ide látogatók számára.

Mindezekhez szorosan kapcsolódva a városban folyamatos infrastruktúrafejlesztésnek lehetünk tanúi, amely tovább erősíti Gyula pozícióját az országos és nemzetközi turisztikai kínálati palettán.

Számos pozitív irányú változás zajlott le a város tágabb környezetében is. A felújítás és bővítés előtt álló békéscsabai repülőtér, az M5 autópálya közelsége egyre könnyebb és gyorsabb elérhetőséget biztosít a Gyulán gyógyulni, kikapcsolódni vágyóknak.

A város az Európai Unió keleti kapuja, amely nem elzártságot, hanem éppen ellenkezőleg, nyitást jelenthet a határon túli területek, piacok irányába. A város történelmi térségi központi szerepének újraéledése jelentkezhet abban az esetben, ha Gyula a természetes vonzáskörzetében is képes lesz piacot találni. Ezt a folyamatot elősegítheti az Európai Unió további, keleti irányú bővítése is, illetve a schengeni övezet bővítése Románia keleti határáig.

Pozitívnak kell tekinteni azokat a változásokat is, melyek a gazdasági és politikai rendszerváltás eredményeként következtek be. Így igaz, hogy a hagyományos külföldi vendégkör egy része elmaradt, csökkent az alacsonyabb kategóriákban, a szervezett üdülés szférájában a vendégek száma, de ezt egy, a piacgazdasággal konform, európai típusú szálláshelyfejlesztésnek kell kiváltani.

A vendég számon és vendégéjszakákon belüli eltolódás a hazai vendégkör irányába azt az európai trendet látszik igazolni, mely szerint minden igazi, ***színvonalas nemzetközi turizmust a hazai turizmus talaján lehet kiépíteni***. Ennek a folyamatnak kell dominálnia Gyula város esetében is.

A külső adottságok összességében pozitív irányú változása megteremti a feltételeit annak, hogy a város ismert fürdőhelyből, nemzetközileg is elismert fürdővárossá, igazi nemzetközi gyógyhellyé fejlődjön.

Az elkészült tanulmány célja, hogy rendszerben bemutassa ezen egészségturizmus fejlesztési célkitűzés feltételeit.

A város jövője elsősorban a turizmus, így a több lábon állást úgy szabad értelmezni, hogy minden egyéb fejlesztés ezzel összhangban, sőt ezt erősítendő módon történjen.

Az idegenforgalomnak, mint húzóágazatnak érvényesülnie kell a várospolitikában, de még az önkormányzat feladatainak újrásúlyozásában is.

A turizmus az az ágazat, ami a helyi gazdaságot célirányos fejlesztésekkel fellendítheti, a versenyképességet fokozhatja. Nem elegendő azonban az építésekre, beruházásokra koncentrálni, a humán erőforrás fejlesztése, a helyiek számára is élhető város kialakítása legalább olyan fontos. Ez a további fejlődés „belső” feltétele is.

Gyula a legtöbb hazai konkurens fürdővárossal szemben előnyben van, hiszen megvannak a lehetőségei a település további dinamikus fejlődése érdekében. A város valóban választ, és nagy lépések megtétele előtt áll, de mernie kell vállalni a nagymérvű fejlesztéseket, melyek által valódi, nemzetközi gyógyhelyi központtá válhat.

1. BEVEZETÉS ÉS A MUNKA TARTALMA

1.1. Bevezetés

Gyula Magyarország kedvelt gyógyturisztikai célállomása. A gyógyfürdő népszerűsége, a magas látogatói szám, a turizmus jelentősége révén az idegenforgalom a város gazdaságának húzóágazata. A város vezetése középtávú, összehangolt turizmusfejlesztési programot kíván elindítani és megvalósítani a Nemzeti Fejlesztési Terv II. ütemében várható, és a jövőben elérhető fejlesztési támogatások, valamint külső tőke bevonásával.

Az egészségturisztikai fejlesztési koncepció figyelembe veszi a kistérség, ill. régió adottságait, feltárja a város helyzetképét mindazon tényezőkkel, amelyek befolyással bírnak az ilyen vonatkozású fejlesztésekre, és mindezek függvényében meghatározza azokat a közép és hosszabb távú fejlesztési feladatokat, amelyeket szükséges megvalósítani a város további turisztikai fejlesztésének érdekében.

A Megbízó a program kidolgozásával az Aquaprofit Rt. az egészségturizmus területén szakmai tapasztalatokkal rendelkező tanácsadó társaságot bízta meg.

1.2. A tanulmány célja

A tanácsadók által készítendő tanulmány célja volt, hogy egy komplex elemzés keretein belül a sikeres versenyelőny megtartásának vezérszempontjai szerinti fejlesztési koncepcióban:

- átfogó képet nyújtson az egészségturizmus piacáról,
- elemezze a város geográfiai, demográfiai, gazdasági (ezen belül kiemelten *turisztikai*), infrastrukturális, közigazgatási, szociális és egyéb település specifikus jellemzőit,
- vázolja fel a fejlesztéshez szükséges sikertényezőket, fejlesztési modulokat és a komplex szolgáltatási jövőképet,
- határozza meg a jövőképre épülő célpiramist, ezen belül a fejlesztési vezérelveket jelentő prioritásokat, illetve az egyes prioritásokat alkotó intézkedéseket.

1.3. A koncepció és fejlesztési program felépítése

A stratégia kidolgozását a jelenlegi turisztikai helyzet feltárásával kezdtük, az eddigi munkáink során szerzett tapasztalatainkra alapozva komplex helyzetfeltárást és elemzést végeztünk Gyulán és annak közvetlen és tágabb környezetében –különös tekintettel az egészségturisztikai szegmensekre-, és a konkurens desztinációkon. A koncepció kidolgozásánál figyelembe vettük a jelenlegi fejlesztési irányokat, illetve a környezeti és társadalmi hatásokat is.

A koncepció megalapozásához részletes helyzetelemzést végeztünk a kereslet és kínálat jellemzőiről helyi és központi adatok és statisztikák, egyéb rendelkezésre álló információk alapján. A kínálati oldal vizsgálata magába foglalja a megközelíthetőség, a termál- és gyógyturisztikai kínálat, a szálláshelyek, valamint a település-specifikus adatok vizsgálatát, illetve a jelenlegi fejlesztési elképzelések és a marketingtevékenység ismertetését.

A keresleti oldal elemzése a város jelenlegi turisztikai adottságaihoz és jellemzőihez kapcsolódó elemzést jelent. A komplexitás és a legfőbb prioritások elvén figyelmet fordítottunk a különféle kiegészítő kínálati elemekre, melyek nagymértékben befolyásolják az adott hely és vonzáskörzetének, kvázi kistérségnek a turisztikai attraktivitását, elemeztük továbbá a termál- és gyógy/egészségturisztikai szegmenst érintő piaci trendeket és perspektívákat.

A jövőkép azt a víziót fogalmazza meg, amelynek megfelelően kívánjuk Gyulát és környékét látni és láttatni. A jövőképhez csatlakozó stratégiai fejlesztési célok (prioritások), majd a célok elérését szolgáló programok (intézkedések) jelentik azt az utat, amelyen keresztül Gyula elérheti a jövőképben megfogalmazott célokat.

A város SWOT elemzését a helyzetelemzés- és feltárás alapján készítettük el, majd ez alapján megalkottuk a város jövőképét.

A kialakított jövőkép szemlélteti Gyula jövőbeni sikertényezőit, megcélzott turisztikai pozícióját és versenyképességét. A jövőkép hídként szolgál a jelenlegi helyzet és az elérni kívánt jövőbeni célállapota között, amelynek elérését a fejlesztési koncepcióban bemutatott egyes intézkedések, valamint azon belül az egyes komponensek megvalósítására alapozzuk. Minden további javasolt stratégiai program a kialakított jövőképpel összhangban, annak elérése céljából került kialakításra.

A megfogalmazott jövőkép elérése érdekében minőségi és mennyiségi célokat fogalmaztunk meg, amelyek a versenysztratégia kialakításának alapjául szolgálnak. A fejlesztési programokat bővebben is bemutatjuk.

1.4. Az elkészítés módszere

A helyzetfeltáró és –elemzési munkát a tanácsadói és szakértői körünk által a Gyuláról begyűjtött másodlagos források, meglévő tanulmányok és statisztikák, valamint a Megbízó által rendelkezésünkre bocsátott egyéb anyagok áttanulmányozásával és kiértékelésével indítottuk. Ezt követően, illetve részben e munkával párhuzamosan kerítettünk sort a terepbejárásra és személyes interjúk lebonyolítására.

A munka során többek között az alábbi tanulmányokat használtuk fel:

- Nemzeti turizmusfejlesztési stratégia 2005-2013, 2005.
- Az egészségturizmus marketingkonceptiója - KPMG Consulting, 2002.
- Dél-alföldi regionális egészségfejlesztési program – EM Csoport Kht., 2005.
- Dél-alföldi turizmusfejlesztési stratégia 2005-2013 - EuroSpa Hungary Kft., 2006.
- A Közép-békési Centrum (Békéscsaba-Gyula-Békés) regionális fejlődési pólus programja, 2005. december
- Gyula Város Stratégiája – elfogadva a 280/203 (XI.6.) KT sz. határozattal
- Gyula városfejlesztési koncepciója, melléklet a 365/2000. (XI.21.) sz. határozathoz
- Gyula város 2010-ig szóló idegenforgalmi koncepciója; készítette: Gellén Vencel, Gyula, 1999.
- Gyula város turisztikai marketing terve és cselekvési programja- KPMG Consulting 2002.
- Kutatási program III. Gyula város idegenforgalmáról, Gyula, 2004.
- Gyula Város Marketing Tervének frissítése, 2006.
- Gyula város nemzetközi gyógyhellyé alakítása - Előzetes megvalósíthatósági tanulmány az egyes projektelemek előzetes megvalósíthatósági tanulmányainak felhasználásával, 2006.
- Gyula Város szociális és egészségügyi alaptérképe, 2005.
- A Gyulai Várfürdő marketing terve, Aquaprofit Hungary, 2001. március
- Szabadidő- és Turisztikai Központ megvalósíthatósági tanulmány, EconoConsult, 2001. november

- Gyula belváros idegenforgalmi célú rehabilitációja, megvalósíthatósági tanulmány, 2004.
- Gyula Egészségcentrum előzetes megvalósíthatósági tanulmány Compudoc Kkt. – megvalósíthatósági tanulmány Optonet Bt. (2005)
- "A Körösök Lány ölen" - ökoturisztikai fejlesztési program, 2004.

A jövőkép megfogalmazásakor a fejlesztéshez szükséges sikertényezőket összegeztük, ennek alapján pedig elkészítettük a célpiramist, amely az elérendő fő célra építve mutatja be az egyes prioritásokat. A prioritáson belül megkülönböztetünk intézkedéseket, amelyek tematikusan tartalmazzák az egyes fejlesztési javaslatokat. Szükség esetén az egyes intézkedésen belül elkülönítettünk komponenseket is, annak érdekében, hogy a javasolt elképzelések átláthatóbbak, és ennek megfelelően értelmezhetőek legyenek.

2. HELYZETFELTÁRÁS- ÉS ELEMZÉS

2.1. Geográfia és természeti adottságok

Gyula városa a Dél-alföldi Régióban, Békés megye délkeleti részén, a magyar-román határ mellett, a Fehér-Körös bal partján, 87-88 méter tengerszint feletti magasságban, síkságon fekszik.

Éghajlatában a szárazföldi hatások vannak túlsúlyban: a napsütéses órák száma évente 2100 óra (ezzel az ország legnaposabb területei közé tartozik), az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C, az éves csapadékmennyiség mindössze 570-590 mm, melynek eloszlása egyenetlen.

A város környéki táj legmeghatározóbb elemei a folyóvizek, a puszták, az erdőségek, a szántóterületek és a tanyák. A külterületnek a felét szántóterületek borítják, míg az erdők területi részaránya 17 %, amely alföldi viszonylatban igen jó arány.

A területet lösziszap és ártéri infúziós lösz borítja, amihez téglagyag-készletek kapcsolódnak. A város környékén többnyire réti öntéstalaj, réti talaj illetve réti csernozjom¹ található. A magyar flóratartomány itteni természetes növénytársulásait illetően a területet a puha- és keményfás ártéri és ligeterdők, valamint a szikes pusztákra jellemző növények uralják.

A terület rovar és madárvilága gazdag, emellett jó vadászati lehetőségeket is kínál (jelentős a dámvad, nyúl, fácán és őzállomány). A Körösök az ország legtisztább vizű folyói, halállományuk igen gazdag. A folyópartok, mint védett területek lényeges természeti vonzerők.

A térség geotermikus adottságainak eredményeképpen az ezer méternél is mélyebb kutakból oldott ásványi anyagokban gazdag, magas hőmérsékletű ásványvíz tör elő. Erre létesült a Várfürdő az egykori Almásy kastély 8,5 hektár területű természetvédelmi területté nyilvánított ősparkjában. A fürdő a város legfőbb vonzereje, mely 1985-ben gyógyhely minősítést kapott.

¹ Az Alföldön gyakori, 3-4%-os humusztartalmú, több szén-savas meszet tartalmazó, gyengén lúgos kémhatású, szemcsésen morzsás szerkezetű talajtípus. Vízgazdálkodása jó, csapadékosabb években, magas talajvízállás esetén túlnedvesedésre hajlamos, száraz években viszont a kedvezőbb átnedvesedési körülmények miatt egyik legtermékenyebb talajunk.

2.2. Gazdasági környezet

A Dél-Alföldi régió sok tekintetben az ország elmaradottabb régiói közé tartozik, s ezen – a fejlődési dinamikáját tekintve – nem is igen tud egyhamar változtatni. A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium megállapításai szerint a Dél-Alföld ipari termelési potenciálja a hazai régiók közül a legkisebb, gazdasági növekedése 2004-ben a főbb területeken többnyire elmaradt az országos átlagtól. Egyedül az építőipari termelésben sikerült előkelő (3.) helyet szereznie a régiók versenyében. A lakásépítések száma az elmúlt év azonos időszakához viszonyítva Békés megyében az országos átlagot is meghaladta.

Egy régió fejlettségének talán legfontosabb mércéje a folyamatosan megújuló, külföldön is versenyképes gazdasági bázis. Ennek szervezeti kereteit az egyéni és társas vállalkozások jelentik. Dél-Alföld ebből a szempontból kissé lemaradt az országos átlagtól: 2004-ben 41,2 ezer társas és 89,6 ezer egyéni vállalkozást tartottak nyilván a régióban, ami az országosnak 8,5, illetve 12,5%-át adta.

A vállalkozások gazdasági forma szerinti összetétele, 2004.				
	Társas	Egyéni	Összesen	Társas és egyéni vállalkozások aránya (%)
Ország	481.305	717.323	1.198.628	40,2 – 59,8
Dél-Alföld	41.269	89.729	130.998	31,5 – 68,5
Békés megye	8.506	23.287	31.793	26,7 – 73,3
Gyula városa	1.003	2.621	3624	27,7 – 72,3

Forrás: KSH

A régióban az országoshoz képest jelentős eltérés mutatkozik a vállalkozások gazdasági forma szerinti összetételét illetően is. 2004-ben a régióban regisztrált vállalkozások 31,5%-a volt társas (Békés megyében ez az arány még kisebb, mindössze 26,7%), míg ez az arány országosan 40,2 volt. Ez az elmaradás nem kedvező a térség számára, hiszen a rugalmas, a külföldön is helytálló, vagy itthon beszállítói szerepre alkalmas, fejlődésre, innovációra, nagyobb teljesítményre is képes vállalkozások döntően a nagyobb tőkeerejű társas vállalkozások köréből kerülnek ki. Ez a kedvezőtlen szerkezet visszavezethető többek között az agrárgazdaság dominanciájára, ahol a nagyobb méretű vállalkozások mellett igen jelentős az egyéni gazdák aránya. (A társas vállalkozások 5,9%-a foglalkozik

mezőgazdasággal, vad-, erdő-, halgazdálkodással, mely arány az országos átlag (3%) felett van. Az egyéni gazdákról nem rendelkezünk pontos adatokkal.)

Ugyanakkor a Dél-Alföldön több olyan vállalkozás található, amely nagy létszámmal dolgozik. Ezek főleg az agrárgazdaságban, az élelmiszeriparban, a könnyűiparban tevékenykednek, a régi szövetkezetek, gyárak, nagyvállalatok átalakulása után maradtak fenn, és továbbra is több száz munkahelyet biztosítanak a térség munkavállalói számára.

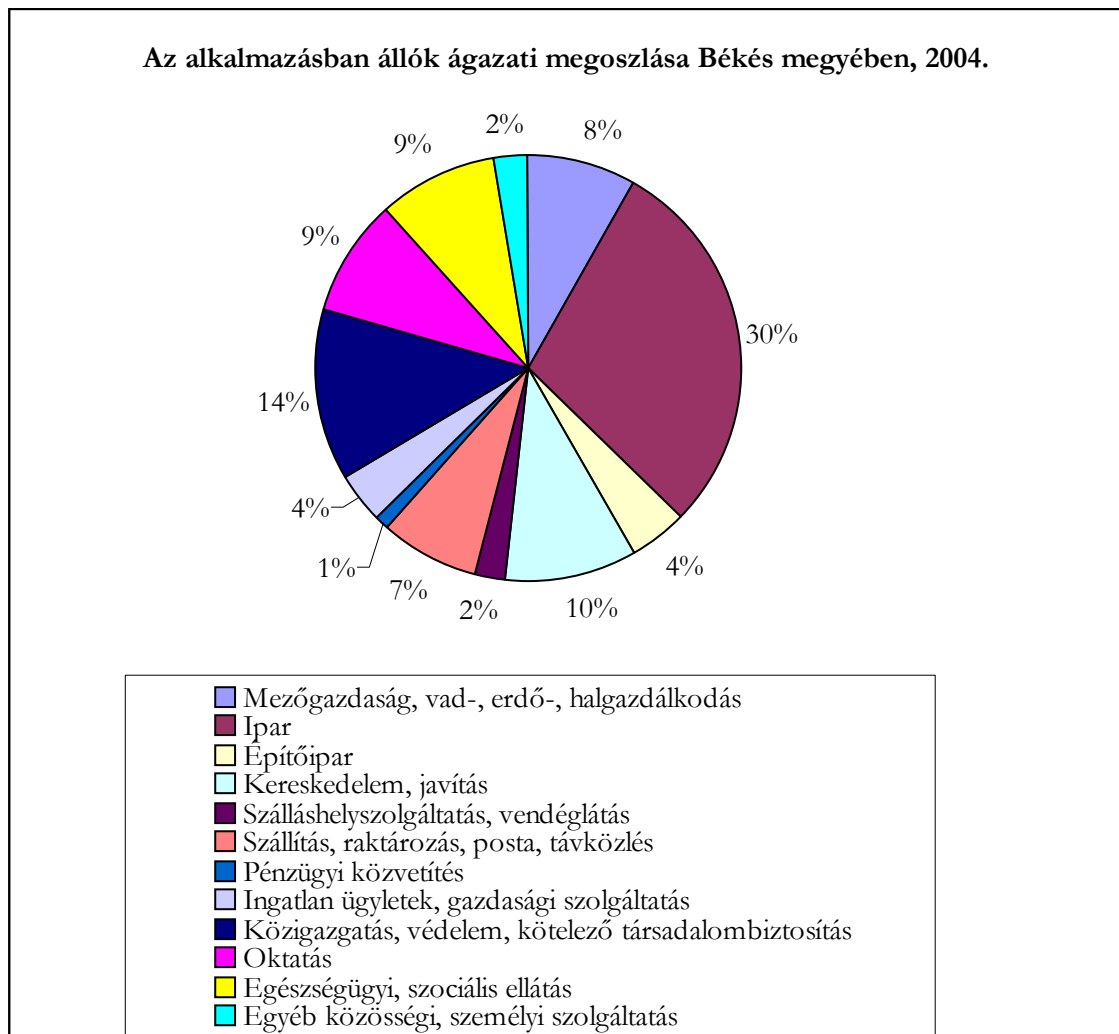
A régió vállalkozásainak ágazati szerkezetében tükröződnek a természeti, társadalmi adottságok, a termelési hagyományok, a korábbi ágazati struktúra hagyatéka. A társas vállalkozások közel egyharmada kereskedelemmel, javítással foglalkozik, körükben igen magas a kis létszámúak aránya. A társas vállalkozások 13,3%-a sorolható az iparba, mely arány valamivel magasabb, mint az országos átlag (10,9%). Ebből – a Dél-Alföld adottságaihoz igazodva – kiemelkedik az élelmiszeripar, ahol már több közép- és nagyvállalkozás is található, köztük olyanok is, amelyek világhírű termékeket (pl.: Pick szalámi, gyulai és csabai kolbász) állítanak elő.

Békés megyében az alkalmazásban állók számát vizsgálva a régiós ágazati struktúrához hasonló arányokat figyelhetünk meg (lásd az alábbi ábrát).

A KSH adatai szerint a megye összes foglalkoztatottjának 8,3%-a dolgozik a mezőgazdaságban. Ez a szám jóval az országos átlag (3,6%) felett van.

Láthatóan az ipar foglalkoztatja a legtöbb embert (25.763 fő), akik 95%-át a feldolgozóiparban találjuk meg.

Szintén magas arányú a közszférában alkalmazásban állók száma: a közigazgatásban, oktatásban, egészségügyi és szociális ellátás, valamint egyéb közösségi szolgáltatások területén dolgozók összlétszáma az összes foglalkoztatott 33,5%-át teszik ki.

Forrás: KSH

A Dél-alföldi Régió az ország bruttó hazai termékének (GDP) 9,2%-át adta 2004-ben. (Ennek megoszlása a megyék között a következőképpen alakult: Bács-Kiskun 3,6%, Békés 2,4%, Csongrád 3,2%.) E fajlagos mutató alapján a hét régió közül az 5. helyen áll (ennél gyengébb fejlettségi szintű a Dél-dunántúli és az Észak-magyarországi Régió).

A Dél-Alföld gazdasági elmaradottságának, illetve lassú fejlődésének legfőbb oka, hogy távol esik a felértékelődött osztrák határ mentén húzódó térségtől, a fontosabb közlekedési artériák lassú fejlesztése miatt pedig a főváros dinamizáló hatásától is. E tekintetben Békés megye a régió másik két megyéjéhez képest még inkább perifériára szorult.

2.2.1. Gyula gazdasága

Gyula történelmének rövid áttekintése

A mai város területén, a Körösök közelében található ármentes részek már az őskorban is alkalmasak voltak a letelepedésre, de a Gyula név csak 1313-ban jelent meg először oklevelekben. A terület először a XIV. században vált a környék központjává, amikor Maróti János macsói bán kapta meg a birtokot. A vár építése is az ő nevéhez fűződik, a belső vár és a derékvár ebben az időszakban készült. 1476-ban az uradalom visszaszállt Mátyás királyra, aki fiának, Corvin Jánosnak adományozta a birtokot. 1482-ben a főispáni, alispáni, szolgabírói tisztségeket a gyulai várhoz kapcsolták, így Gyula ismét a terület központjává vált.

A törökök elleni harcokban 1566-ban Gyula is elesett és 129 évig volt török uralom alatt. Érdekes, hogy egy török világutazó leírása szerint az 1660-as évek Gyuláján 11 fürdő működött.

A törökök kiűzése után, a XVIII. században új földesúr, Harruckern György báró kapta meg a területet. A várban serfőzöt és pálinkaházat rendezett be, cselédlakásokat épített és helyreállította a várbörtönt. Ő kezdte el építeni a várral szemben lévő kastélyt, valamint az ő nevéhez fűződik a románok és svábok betelepítése is.

A XVIII. század második felében a település fejlődése felgyorsult, ekkor épültek Gyula első ma is álló középületei: a vármegyeháza, a templomok, a barokk építészeti emlékek.

A XIX. században Gyula fejlődése töretlen. A reformkori társas élet egyik emléke a ma is meglévő Százéves Cukrászda.

Gyula városa az 1848-49-es szabadságharc egyik szomorú helyszíne volt. A később Aradon kivégzett 13 honvédtiszt közül 10-et Gyulára hurcoltak és itt tartottak fogva a kivégzésükig. 1855-ben minden addiginál pusztítóbb árvíz döntötte romba a várost. Ekkor határoztak a Fehér-Körös új, városon kívüli mederbe tereléséről. Ez a mai Körös-csatorna.

Az 1867-es kiegyezés megteremtette a fejlődés felgyorsulásának politikai feltételét. Ugyanakkor több esemény is közrejátszott abban, hogy Gyula elvesztette vezető szerepét a régióban: az 1858-tól működő Budapest-Arad vasútvonal elkerülte a várost, majd a trianoni békediktátum a város gazdasági hátterének több mint 80 %-át elszakította, 1950-ben pedig a megyeszékhely Békéscsabára került át.

Gyula sokáig megőrizte kisvárosi jellegét, de az 1958-ban feltörő gyógyvíz új fejlesztési irányvonalakat nyitott a város előtt. Pár év alatt megépült a Várfürdő, amit 1970-ben

gyógyfürdővé nyilvánítottak. Az addigra nemzetközi hírű fürdőt és környékét 1985-ben gyógyhelynek minősítették, s azóta is több százezer turista keresi fel évente.

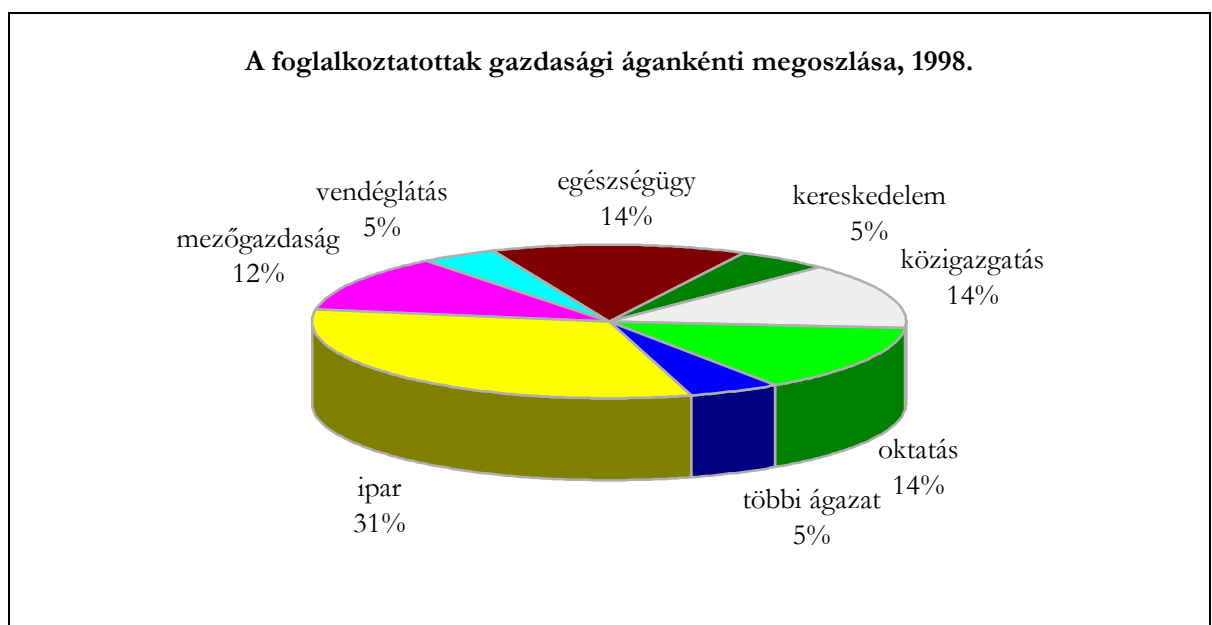
A múlt századi jelentős mértékű fejlesztések előtt fél évezreden át Gyula volt a vármegye székhelye. 1950-től azonban elvesztette ezen szerepét, ezáltal nagyrészt kivonhatta magát a szocialista városfejlesztés negatívumai alól, és a gyógyturizmus fejlesztésével a város megtalálta további érvényesülésének lehetőségeit.

A mai Gyula gazdasága

A megyeszékhelyi múlt örökségeként Gyula számos megyei intézménynek ad otthont (kórház, levéltár, bíróság, ügyészség), továbbá több oktatási intézményt működtet, ezért az értelmiség jelenléte a városban meghatározó, a foglalkoztatottak 40%-a a közigazgatásban, az oktatásban, az egészségügyi és szociális ágazatokban dolgozik.²

A legtöbb munkavállaló (31 %) az iparban (elsősorban az építőiparban és a húsiparban), dolgozik. A város iparának jelentős képviselője a Húskombinát, amelynek termékei közül kiemelkedik a gyulai kolbász, amely híres és sikeres közép-európai specialitás.

A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma 10% körül mozog. A kereskedelem és a szolgáltatások területén kevesebb, mint a lakosok egytizede vállal munkát.

Forrás: Gyula városfejlesztési koncepciója (2000.)

² Sajnos az alkalmazottak ágazati megoszlásáról nincsenek friss adataink, ezért e tekintetben egy korábbi tanulmányra támaszkodtunk. Véleményünk szerint nagy aránybeli változás az elmúlt években nem történt.

A munkanélküliségi ráta évek óta 8-9% körül ingadozik. Ez a mutató mind a régiós (11,1%), mind a megyei átlag (13,4%) alatti számot mutat.

A Békés Megyei Munkaügyi Központ adatai szerint Gyulán 2006. januárjában 974 munkanélkülit tartottak nyilván, melynek 54,5%-a férfi, 45,5%-a nő. A munkanélküliek több mint egyharmada (34,4%) fiatal, 29 év alatti. A pályakezdő munkanélküliek száma 110 fő.

A munkanélküliek között nagyobb arányban a képzetlen (20,1%), illetve a szakmunkás végzettségűek (37,6%) szerepelnek (összesen 57,7%). A munkanélkülieken belül legkisebb részarányt a diplomások teszik ki, ám ez az érték meglehetősen magas (7,7%).

A rendszerváltás a gazdasági szervezetek nagyfokú átalakulását eredményezte, a területen ugrásszerűen megnőtt a néhány fős szervezetek és a kényszervállalkozók száma. A nagyvállalatok száma lecsökkent és ma is kevés.

A legtöbb vállalkozás kereskedelemmel foglalkozik. Az ipar foglalkoztatja a legtöbb embert, de nem tekinthető húzóágazatnak, mert a legtöbbjük nem igényel nagy mértékű beszállítói háttérrel. Ezzel együtt a legtöbb hozzáadott értéket az ipar állítja elő, ezt a kereskedelem követi.

Az idegenforgalom bár a foglalkoztatottak arányában nem tölt be nagy szerepet, de multiplikátor szerepe jelentős. Gyula város lakosságának 12%-a a turizmusban dolgozik, a fizető vendéglátókkal kibővítvé mintegy 18%-ának jövedelme a turizmusból származik. Az összlakosságot tekintve ez a szám a város 1/5-ének turisztikai szolgáltatásokból, illetve a turizmusból való megélhetését jelenti. ***A város bevételeinek közel harmada a turizmusból származik*** (idegenforgalmi adó, üdülőhelyi hozzájárulás).

A város tőkevonzó képessége gyenge. Ezt mutatja az a sajnálatos tény is, hogy a rendszerváltás óta egyetlen egy termelő beruházás sem jött létre zöldmezős beruházásként. A privatizáció számos esetben eredményesen működő termelő üzemek felszámolását eredményezte. ***A város forgalmi árnyékhelyzetéből adódóan*** a külföldi működő tőke Gyulát eddig még elkerülte.

Gyula Város Önkormányzata 1998. nyarán nyerte el az ipari park címet az északi iparterületre, mely lehetőséget nyújt zöldmezős beruházások megvalósulásának. Gyula másik nagyobb ipari területe az 1991-ben jóváhagyott, 44-es elkerülő út és a Csabai út közötti terület.

A gazdaság-élénkítés szükségességét, az erősségek kihasználásának és a gyengeségek leküzdésének fontosságát a városvezetés felismerte és 365/2000. számú határozatában elfogadva Gyula városfejlesztési koncepcióját, alapcélként a következőt fogalmazta meg: „Gyula versenyképességének és a lakosság életkörülményeinek javítása, a gyógy-idegenforgalmi és rekreációs jelleg továbbfejlesztése, esztétikus és vonzó környezet biztosítása a kulturális és természeti értékek megőrzésével és stabil gazdasági háttérrel.”

A **város prioritásai** között az alábbiak szerepelnek:

- A gazdasági versenyképesség erősítése, az ipartelepítés elősegítése, a turizmus és a szolgáltatások fejlesztése, EU-konform mezőgazdaság megteremtése.
- Az épített és táji környezet védelme, a gyógy-idegenforgalmi légkör megteremtése.
- A kommunális ellátottság javítása és a közlekedési infrastruktúra fejlesztése.
- Az emberi erőforrás tudás- és készségszintjének fejlesztése.
- A város megítélésének, arculatának javítása, a helyi azonosságtudat fejlesztése.
- A kistérségi, regionális és külkapcsolatok erősítése, az együttműködések javítása.

Gyula város turisztikai fejlesztési koncepciójában nagy hangsúlyt kap a vonzó városkép, a gyógy-idegenforgalmi légkör kialakítása. Ennek eléréséhez szükséges:

- a Várfürdő fejlesztése;
- a Vár helyreállítása és új típusú, vendégmarasztaló hasznosítása;
- a történelmi belváros rendezése és aktívabb bevonása a turizmusba;
- az Almásy-kastély hasznosítása;
- új szabadidőközpont létesítésével a gyógyászati és a szabadidős tevékenységek térbeni szétválasztása;
- a marketing munka erősítése.

Fenti listából az elmúlt évek pályázati tevékenységének köszönhetően a Vár helyreállítása megtörtént, a Várfürdő is jelentős fejlesztéseken van túl (melyek folytatandók). Az Almásy kastély hasznosítása elsősorban befektetői program formájában képzelhető el, melyekhez a történelmi belváros rehabilitációja várhatóan a jelenleginél kedvezőbb feltételeket nyújt majd. A marketing munka sikerének alapja a város már említett három fő varázsának (a regényes környezetben elhelyezett fürdője, színes és vonzó kultúrélete, valamint

hagyományokban gazdag múltja) tudatosabb kihasználása, az ezekre való harmonikus és egymást kiegészítő építkezés.

A város területén jelenleg több nagy volumenű beruházás folyik. A szennyvízcsatorna-hálózat építése mellett kiemelendő a belváros rehabilitációját célzó projekt, mely turisztikai szempontból is jelentős. A projekt keretében – várhatóan 2007-re – megvalósul a városközpont összefüggő közterületeinek (Városház utca, Hétvezér utca, Corvin utca, Harruckern tér, Erkel tér, Petőfi tér, Megyeház utca, Dózsa György út, Pálffy utca) felújítása, fejlesztése és vizuális megjelenésének javítása. Ennek eredményeképpen tiszta és rendezett közterek, korlátozott járműforgalmú, csak gyalogos és kerékpáros forgalmat engedélyező övezetek és vendéglátó terasz felületek jönnek létre. Megtörténik a meglévő zöld területek rehabilitációja, illetve fejlesztése, a térfigyelő biztonsági rendszer kibővítése, a meglévő világító rendszer cseréje, illetve új dísz- és parkvilágítás kiépítése, esztétikus utcabútorok és hulladékgyűjtők elhelyezése, valamint turisztikai információs elemek elhelyezése a fent említett közterületeken. Megvalósul a szükséges akadálymentesítés, létrejönnek a látogathatóságot javító parkolóhelyek, kerékpártárolók, pihenőhelyek és higiénés létesítmények.

Gyula részt vesz „**A Körösök lágy öléen**” c. ökoturisztikai fejlesztési programban is. A fejlesztési program Békés megye hat településének összefogásával valósul meg (Békéscsaba, Békés, Gyula, Doboz, Mezőberény és Köröstarcsa alkotja a projekt helyszínét). A kistérségeken átívelő kapcsolat a Körösök mentén fekvő, jelentős természeti és kultúrtörténeti adottságokkal rendelkező, de igen különböző települések mintaértékű együttműködését hívta életre a közös célok elérése érdekében.

A főbb fejlesztendő értékek:

- Természeti értékek, különleges állat- és növényvilág
- Helyi kultúrtörténeti értékek, néphagyományok, kézművesség (kapcsolódó rendezvényekkel)
- Gasztronómiai specialitások (kapcsolódó rendezvényekkel)
- Sportolási lehetőségek: Körösök vízi útjai, kerékpározás, lovaglás, túrázás
- Termálkincs
- Horgászat, vadászat

Ezen értékek jó alapot jelentenek az alábbi turizmusfajták fejlesztésére:

- Ökoturizmus: helyi természeti és kultúrtörténeti (folklor, gasztronómia) értékek
- Aktív turizmus: vízi, kerékpáros és lovas turizmus
- Kulturális turizmus: kultúrtörténeti emlékek, folklor, gasztronómia
- Egészségturizmus: gyógyulás és rekreáció a termálkincs hasznosításával
- Vadászat és horgászat.

2.2.2. Regionális kapcsolatok

Gyula kialakult intézményrendszerével központi szerepet tölt be a térségben, amely térség tágabb a hivatalosan megállapított statisztikai kistérségnél.

Gyula megyei szinten is jelentős szerepeket lát el (több megyei intézmény Gyulán működik).

Gyula ma a *Gyula és Környéke Területfejlesztési és Kistérségi Együttműködési Társulás* tagja. Kistérségéhez tartozik még: Elek, Lőkösháza, Kétegyháza, Szabadkígyós és Újkígyós.

Az Európai Unió előírásaiból adódó feladatok a város „kapu-szerepét” felértékelték.

Gyula 1997-ben szövetséget kötött Békessel és Békéscsabával *Közép-békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás* néven. Céljuk, hogy „nagyvárosi térség”-et alakítsanak ki, a három város és vonzáskörzetük a dél-alföldi régió egyik régióközpontjává váljon. A három nagy településhez kisebb települések is kapcsolódnak. Erre a település-együttesre a lakosság koncentrációja erősödik. Ma Békés megyében ez a központ rendelkezik fejlődési potenciállal, mely különösen az Európai Unió pénzalapjaiból lehívható források felhasználásában tűnhet ki a közeljövőben.

Gyula számos testvérvárosi kapcsolattal büszkélkedhet. A legrégebbi az Olaszországi Budrióval való együttműködés, míg tartalommal leginkább megtöltött kapcsolat a németországi Ditzingennel kötött. További együttműködés van Csíkszeredával és Araddal két osztrák kisebb településsel Krumpendorffal és Schenkenfeldennel, valamint a lengyel Wagrowiec várossal is.

A testvérvárosi együttműködéseknek eddig kézzel fogható gazdasági hozzájárulása eddig nem volt, azok jobbára a kultúra, az oktatás, a civil kapcsolatok terén eredményesek.

2.3. Demográfia

Hazánk 3145 településéből mindössze 254, vagyis az összes 8%-a található a Dél-Alföldön. Az ország népességének 13,4%-át adó régióban a népsűrűség (74 fő/km²) jóval az országos átlag (109 fő/km²) alatti értéket mutat.

Békés megye 75 településén az ország összlakosságának mintegy 3,9%-a él, akik a Dél-alföldi régió népességének 28,7%-át adják. A népsűrűség ebben a megyében még a régiós értéknél is alacsonyabb, 69 fő/km².

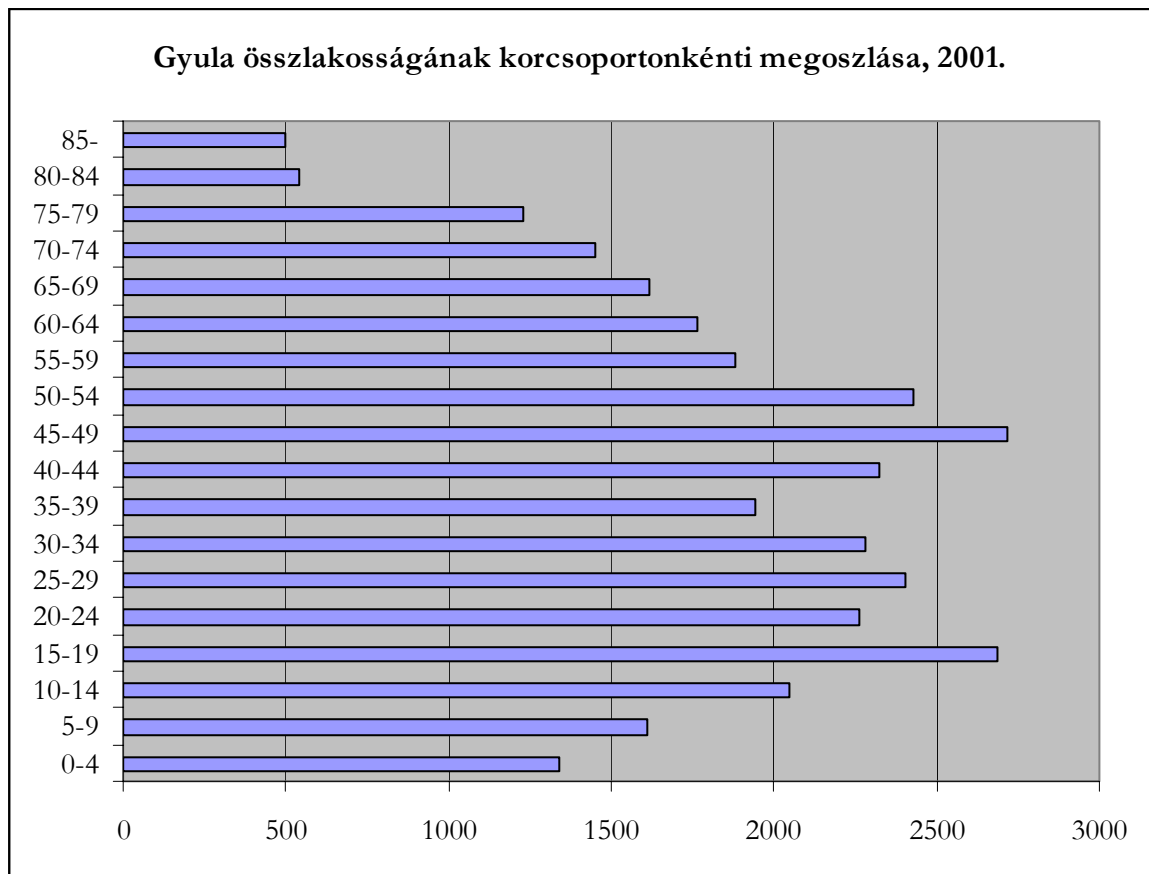
Ahogy az egész országhoz, úgy a régió lakossága is évről-évre fogy, a halálozások száma több mint másfélszerese volt az élveszületések számának 2004-ben. Ez az arány a régión belül Békés megyében a legrosszabb, itt a születések számának majdnem kétszerese (178,7%-a) a halálozások száma.

Gyula lakónépessége 2004. év végén 32.355 fő volt, mely a megyeinek 8,3%-a. A város ***lakossága folyamatosan fogy*** (2000 óta 4,5 %-os a lélekszám csökkenése), a hasonló lélekszámú városokéhoz képest ***átlagos a népességmegtartó ereje***. Több éve már ugyan a megyei nagyobb városok közül egyedül Gyulának van pozitív vándorlási különbözete (2004-ben +73 fő), ez mégsem kompenzálja a természetes fogyást (2004-ben –237 fő).

A 2001-es népszámlálás adatai alapján a Gyulán foglalkoztatottak száma 13.509 fő volt, ebből 10.781 helyi lakos és 2718 fő más településről jár ide dolgozni. Az aktív helyi lakosok 11,2%-a más településen volt foglalkoztatott.

Problémát jelent, hogy a kedvezőbb munkafeltételek és a jobb megélhetés reményében főleg a fiatal diplomások hagyják el a várost annak ellenére, hogy az értelmiségi körök jelenléte, közéleti szerepe meghatározó. A hasonló városokkal összehasonlítva elmondhatjuk, hogy Gyulán magas a felsőfokú végzettségűek aránya, különösen magas az orvosok, jogászok és pedagógusok száma. Ez abból is ered, hogy a város több megyei intézménynek ad otthont, itt található például a megyei kórház, levéltár, bíróság, ügyészség.

A népesség korstruktúrájára az öregedés jellemző. Az állandó lakosok 21,5 %-a 60 év feletti, a 18 évesnél fiatalabbak pedig a lakosságnak kevesebb, mint a 20 %-át teszik ki.

Forrás: Gyulai Önkormányzat

A város lakosainak 1,5%-a román, 0,6%-a pedig német nemzetiségűnek vallja magát. Igen kis számban (103 fő) cigányok is élnek a településen.

A román identitástudat igen erős, Gyula a magyarországi román nemzetiség központja, ahol román nemzetiségi iskola és román kisebbségi önkormányzat is működik.

A **német nemzetiségűek** érdekeit szintén saját kisebbségi önkormányzatuk képviseli.

Az eltérő népcsoportok külön városrészben élnek. Saját templomuk, egyházközösségük van, nemzetiségi-néprajzi és kulturális szokásaikat máig őrzik.

A városhoz jelentős, meghatározó személyek kapcsolódnak (Dürer, Munkácsy, Erkel).

Míndez komoly forrása lehet a turisztikai programoknak.

2.4. Infrastruktúra, közlekedés

A Dél-alföldi Régió közlekedés-földrajzi fekvése kedvezőnek mondható, hiszen a Magyarországot érintő legfontosabb nemzetközi tranzitirányban, ÉNY-Európát a DK-európai és kisázsiai térségekkel összekötő útvonalon fekszik. Ennek megfelelően az Európai Unió transzeurópai hálózatához csatlakozó tíz Kréta-Helsinki „folyosó” közül három is érinti a régiót: a IV. (Berlin/Nürnberg-Prága-Pozsony/Bécs-Budapest-Bukarest-Konstanca), a X/B. jelű (Salzburg-Budapest-Belgrád-Szaloniki) és a VII., a Duna. Az első kettő összeköttetés ma is nagy nemzetközi – valamint ezzel nagyrészt egybeeső irányú belföldi – forgalmat visel, s a térség határátkelői közül Tompa és Röske személy-, illetve Nagylak és Gyula teherforgalma országosan is kiemelkedő.

Azonban míg Bács-Kiskun megyét érinti egy vasúti és egy közúti helsinki folyosó és a Duna, Csongrád megyén pedig áthalad mindkét közúti folyosó, addig Békés megyét csak egy vasúti fővonal kapcsolja a nemzetközi vérkeringésbe. Lényegében elmondható, hogy **Békés megye egésze forgalmi árnyékhelyzetben van, s az ország központi térségeivel való összeköttetései is kedvezőtlenek.** (Nincs autópálya vagy autóút, elsőrendű főútból is mindössze 82, másodrendű főútból 156 km-rel rendelkezik a megye 2004-ben.)

A jó földrajzi adottságokhoz képest a közlekedési létesítmények kiépítettsége és állapota zömmel kedvezőtlen: a legfontosabb mennyiségi és minőségi mutatókat tekintve elmarad az országos átlagtól, vagy épp csak eléri azt. Ezért **a régió nagyobbik részében a gazdasági fejlődés és a modernizáció – sőt néhány kisebb térségben az országon belüli integráció – egyik legfőbb akadálya a közlekedési rendszerek hiányosságai és minőségi problémái,** melyek megoldása mielőbb kívánatos.

2.4.1. Gyula közlekedési helyzete és infrastruktúrája

A Békés megye dél-keleti részén, a magyar-román határ mellett fekvő **Gyula fontos nemzetközi közúti határátkelőhely** Arad, Bukarest irányába, **azonban** a település és a térség közlekedési helyzete korlátozója a fejlődésnek. A város **nehezen megközelíthető, közlekedés-földrajzi helyzete periférikus.**

Románia felé az egyetlen határátkelő, amelyhez városi infrastruktúra kötődik. Ugyanakkor a várost elkerülik az autópályák és az elsőrendű utak.

Gyula Budapesttől 220 km távolságra fekszik, Kecskemétig az M5-ös autópályán, illetve az 5-ös főúton, onnan pedig a 44-es főúton közelíthető meg. Ez utóbbit nemrégiben 2x2 sávossá szélesítették Békéscsaba és Gyula között, illetve megépült a Gyulát déli irányban elkerülő szakasz is. A békéscsabai elkerülő szakasz átadása 2006. végén várható.

A város Románia irányában a 79-es főúton, illetve a 79A jelű romániai utakon keresztül van közvetlen összeköttetésben Kisjenőn keresztül Araddal (majd ebben az irányban Temesvárral), illetve Nagyszalontán keresztül Nagyvárral (majd ebben az irányban Szatmárnémetivel), amely nagyvárosok a Partium, vagyis a román-magyar határmenti térség megyeszékhelyei és regionális központjai. Az említett városok közelsége - hangsúlyosan az Európai Unió bővítését követően - részben ellensúlyozhatják Budapest földrajzi távolságát.

A Kormány különböző források biztosításával szeretné előmozdítani hazánk közúthálózatának fejlesztését. A települést és környékét érintő beruházások:

- a Széchenyi Plusz Program keretében készül el a négysávosság Békéscsaba és Gyula között, illetve e program finanszírozásában készült már el a Békéscsabai elkerülő szakasz I. üteme;
- Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP) pályázaton nyert pénzekből valósul meg a 44. sz. főút Békéscsabát elkerülő szakasz II. ütemének kivitelezése, valamint Kondoros és Békéscsaba között a főút 11,5 tonnás burkolatmegerősítési munkái már elkészültek;
- A Nemzeti Fejlesztési Terv II. ütemében (mely a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozik) szerepel a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése. ***Gyula és térsége elérhetőségét nagyban javítaná a 44-es út gyorsforgalmivá fejlesztése Kecskemét és az országhatár között. Ezzel Gyula bekötődne az M5-ös autópálya forgalmába.***
- A 2003. évi CXXVIII., a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló törvényben, a kiépítés ütemezése szerint az M4-es megépítése 2015-ig valósulna meg (Budapest és Szolnok között gyorsforgalmi út, Szolnok és az országhatár között autóút épülne). Ennek az M4-es autóútnak a forgalmába is be lehetne kapcsolni Gyulát egy Szolnokra vezető gyorsforgalmi úttal.

A helyi és helyközi közlekedésben az autóbuszoknak nagy szerepe van. Gyula és Budapest, valamint az ország keleti felének jelentősebb városai között közvetlen buszjáratok is közlekednek.

Turisztikai célú kerékpárút köti össze Gyulát a várostól 7 km-re található, kedvelt kirándulóhellyel, Szanazuggal. Az elmúlt években elkészült a Békéscsaba irányából Gyulára vezető kerékpárutat is, illetve a kiszélesített (2x2 sáv) 44-es főút melletti szervízúton biztonságosan lehet kerékpározni. Továbbá tervek születtek Gyula és a környező területeket összekötő kerékpárút létesítéséről is (a régi kisvasút nyomvonalán), mely a helyi lakosság munkába járásának megkönnyítése mellett a kiránduló, aktív turizmus lehetőségét javítaná.

A várost elérő vasúthálózat közepesen kiépítettnek tekinthető, csak szárnyvonala van, amely nincs villamosítva. Vasúti közlekedéssel a település szinte teljes egészében Békéscsabán keresztül érhető el. Az ország vasúthálózatába a vésztői regionális vasútvonalon keresztül kapcsolódik. Az InterCity, Interpici és nemzetközi járatok (Lőkösháza-Kürtös vasúti átkelőhely Románia irányába) is Békéscsabán haladnak keresztül. Budapesttel, Szegeddel és Nagyváraddal gyorsvasúti kapcsolata van.

Repülőtér Gyulától 10 km-re, Békéscsaba határában található, amely eddig kizárólag sport célokat szolgált. A 2005 nyarán indult fejlesztések befejeztével, várhatóan 2006. június végére nyilvános, kereskedelmi repülőtér lesz ideiglenes határnyitási joggal (vagyis nemzetközi forgalom lebonyolítása is lehetséges). A fejlesztések (új, 1300 méter hosszú, 30 méter széles aszfaltburkolatú pálya, gurulóút és üzemanyagtöltő álláshely létesül) összértéke 1,5 Mrd forint, melynek következtében akár 60 fős gépek fogadására is alkalmas lesz a repülőtér.

A Dél-alföldi régió vendégforgalmát élénkítheti, ha elkészül a Szegedi Repülőtér jelenlegi fejlesztési üteme. A Gyulától mintegy 110 km-re található reptér a tervek szerint még a 2006-os év folyamán, az 1,64 Mrd forintos beruházás után nyilvános, kereskedelmi és határnyitási joggal rendelkező repülőtérként fog működni, mely akár 50-60 fős gépek fogadására is alkalmas lesz.

Szintén figyelemmel kísérendő a Nyíregyházi repülőtér, mely jelenleg is rendelkezik határnyitási joggal, ám kifutópályája rövidsége (1000 m) miatt max. 20 fős kisgépek

fogadására alkalmas. Becslések szerint így is közel 5000 gépmozgást regisztrálnak évente. A forgalomnövekedés biztosítása érdekében tervezik a pálya meghosszabbítását.

A Tiszántúli régió regionális repterei közül kiemelendő az ország harmadik (Budapest-Ferihegy és Balaton-Sármellék után), a régió első nemzetközi repülőtere, a Debreceni Repülőtér, melynek átfogó fejlesztési programja 2000-ben indult meg. A fejlesztési program végrehajtásának eredményeként a repülőtér nagyszámú utasforgalom lebonyolítására is alkalmas, emellett a repülőtéren jelentős az üzleti célú utasforgalom is. A repülőtér adottságaiból adódóan alkalmas mindenféle Európában üzemeltetett repülőgép fogadására és kiszolgálására. Egyre jelentősebb a külföldről és belföldről érkező üzletemberek, sportolók, különböző rendezvényekre érkezők magánforgalma is.

A légitikötő utasforgalma Debrecen mellett Hajdúszoboszló idegenforgalmára is élénkítő hatással van. A debreceni repülőtér 2004-ben eddigi legnagyobb utasforgalmát bonyolította le, elsősorban a kiutaztató chartereknek köszönhetően. *Hasonló bővülést generálhat Gyula vendégforgalmára a békéscsabai repülőtér fejlesztések utáni forgalomnövekedése, ezért ebben a tekintetben mindenképpen pozitív példaként kezeljük.*

Év	Műveletszám		Műveletszám Összesen	Utasforgalom (fő)
	Nemz.	Belf.		
2000	165	970	1.135	1.883
2001	269	1.301	1.570	4.435
2002	250	1.098	1.348	5.922
2003	248	1.378	1.626	6.122
2004	387	2.123	2.510	14.476

Forrás: Airport Debrecen

A fenti adatokból kitűnik, hogy a repülőtér dinamikusan fejlődik, így további forgalomnövekedés várható.

Összehasonlításképpen az alábbi táblázatban bemutatjuk a Sármelléki Repülőtér forgalmi adatait. A magasabb szám adatok a Nyugat-dunántúli régió nagyobb ismertségéből, jobb és összefogottabb marketing munkájából, valamint a beutaztató charterek nagyobb számából adódnak.

Év	Műveletszám		Műveletszám Összesen	Utasszám (fő)
	Nemz.	Belf.		
2000	659	1.127	1.786	10.081
2001	683	926	1.609	12.449
2002	929	1.136	2.065	15.273
2003	1427	1.554	2.981	21.668
2004	1460	1.492	2.952	21.077

Forrás: Fly-Balaton Airport

A Sármelléki Repülőtér működése a környező települések idegenforgalmára is nagy hatással van. 2004-ben és 2005-ben a vendégéjszakák száma alapján Budapest után a második leglátogatottabb város Hévíz volt, továbbá Zalakaros népszerűsége annyira megnőtt tavaly, hogy bekerült az első tízbe, ahol több, a régióban található város is szerepel (Bük, Balatonfüred, Siófok).

Tekintettel arra, hogy a diszkont légitársaságok terjeszkedése jellemző a világ és hazánk turizmusára is, továbbá ezek a légitársaságok a regionális reptereket szokták előnyben részesíteni, e repülőterek jó potenciállal rendelkeznek a Dél-Alföldi Régió vendégforgalmának növelésében és gazdaságának fellendítésében, mely multiplikátor hatás kiaknázása Gyula esetében is kívánatos.

Az alábbi táblázatban Gyula és néhány fontosabb, repülőtérrel rendelkező város távolságát kívánjuk szemléltetni.

Város neve	Távolság km-ben
Békéscsaba	16
Szeged	109
Debrecen	117
Nyíregyháza	166
Budapest	217
Pécs	289
Sármellék	359
Sopron	421
Arad	80

Látható, hogy Békéscsaba kivételével mindegyik légikikötővel rendelkező város messze van Gyulától. A közúthálózat minősége és mennyisége miatt gépjárművel még a Gyula-Szeged vagy Gyula-Debrecen viszonylatban is több óra szükséges az út megtételéhez.

Ebből kifolyólag ***Gyula vendégforgalmára elsősorban – illetve a régió nagyvárosai közötti gyorsforgalmi utak megépüléséig kizárólagosan – a Békéscsabai Repülőtér forgalma lehet élénkítő hatással.***

Tekintettel arra, hogy a gyógyturisztikai szolgáltatások egész évben igénybe vehetők, ***érdemes lenne a téli időszakban is erre szakosodott charter járatokat működtetni*** például Németország vagy Lengyelország relációkban, illetve a Skandináv országokból is lehetne vendégeket vonzani Gyulára.

2.5. Közigazgatás

Gyula Önkormányzatának képviselő testületében a polgármester mellett két főállású alpolgármester, valamint 25 képviselő dolgozik. E képviselők közül 1 társadalmi megbízású alpolgármesterként, 2 pedig tanácsnokként segíti a testület munkáját.

Gyulán cigány, német és román kisebbségi önkormányzat is működik 5-5 képviselővel.

A képviselő testület a 2002. évi önkormányzati választások után az alábbi bizottságokat hozta létre:

- Ügyrendi és Közrendvédelmi Bizottság
- Pénzügyi és Ellenőrzési Bizottság
- Gazdasági és Városüzemeltetési Bizottság
- ***Idegenforgalmi és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága***
- Kulturális, Oktatási és Sport Bizottság
- Szociális és Egészségügyi Bizottság
- Közbeszerzési Bizottság
- Gyulavári Részönkormányzat

A jelen tanulmány által kiemelten vizsgált területért, a turizmusért külön bizottság felel.

Az Idegenforgalmi és Nemzetközi Kapcsolatok bizottsága az általános feladatok mellett (döntés-előkészítés, véleményezés) többek között az alábbi, a képviselő-testület által meghatározott, illetőleg átruházott feladatai és hatáskörei vannak:

- koordinálja mindazon idegenforgalommal kapcsolatos feladatokat és hatás-köröket, melyeket jogszabály a városi önkormányzat hatáskörébe utal;
- javaslatot tesz az önkormányzat idegenforgalomból származó költségvetési bevételeinek felhasználására;
- koordinálja a nemzetközi testvérvárosi feladatokat, figyelemmel kíséri az együttműködési megállapodásban foglaltakat;
- tájékoztatja a város lakosságát a testvérvárosi kapcsolatok alakulásáról, az azzal összefüggő aktuális programokról;
- dönt a képviselő-testület által a nemzetközi kapcsolatokra tervezett pénz-eszközök felhasználásáról;
- közreműködik a tevékenységi köréhez tartozó önkormányzati rendeletek és határozatok tervezetének kidolgozásában;
- véleményezi az idegenforgalmat és a nemzetközi kapcsolatokat érintő pályázat tervezeteket.
- a pénzügyi bizottságnak a gazdálkodás szabályszerűsége és biztonsága tekintetében adott előzetes véleményével dönt az éves költségvetési rendeletben meghatározott és idegenforgalmi célra elkülönített pénzeszközök felhasználásáról;
- ellenőrzi a polgármesteri hivatal ágazattal összefüggő tevékenységét.

A bizottság koordinálásával és közvetlen polgármesteri irányítással végzi tevékenységét a 2003. július 3.-án felállt **Turisztikai Hivatal** 3 főállású dolgozóval és 2 vállalkozó részvételével. Az iroda feladata a városi idegenforgalomban érintett szervezetek működésének és tevékenységeinek összefogása, egy összehangolt, hatékonyabb marketingmunka végzése érdekében. Ebben leghangsúlyosabb a kiadványok megjelentése, amelyek között megtalálhatóak a minőségileg és tartalmilag is megfelelő tájékoztatók, programajánlók. Számos kiadvány a helyi kisebbség, és a szomszédos országok nyelvi fordításában is megjelent (román, szerb). A történelmi fürdőváros jól működő, szépen illusztrált és sokoldalú információkat tartalmazó honlapot működtet.

2.6. Egészségügyi és szociális ellátás

Az egészségügyi ellátás lehetővé teszi ugyan számos súlyos betegség kezelését és túlélését, de a társadalom egészét tekintve, az egészség javítása szempontjából, sokkal fontosabbak azok a társadalmi és gazdasági feltételek, amelyek azt határozzák meg, hogy az emberek megbetegednek-e vagy sem. A rossz életkörülmények megromlott egészséghez vezetnek. A magyarországi helyzetet e tekintetben az jellemzi, hogy jelenleg több szinten – országos, regionális, települési –, de különböző szakmai koncepciók alapján folyik a helyi közösség tagjainak egészségi állapotát javítani hivatott munka és az egészségpolitikai tevékenység. Ezt a felismerést nyilvánvalóan bizonyítják azok a hazai kormányzati szintű programok is, amelyek a közelmúltban megfogalmazódtak: a 2002. évben elfogadott „Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program”, majd az ezt felváltó, a 2003. évben elfogadott és jelenleg is érvényben lévő, „Nemzeti Népegészségügyi Program”.

Ugyanakkor a döntéshozói felismerések ellenére a hazai egészségfejlesztési tevékenységekkel kapcsolatban – jelenleg még – általános problémaként említhetjük, hogy – rendszerint az információk hiánya, vagy az információáramlás elégtelenségei miatt – a döntéshozók céljaik eléréséhez nem használják ki maximálisan minden lehetséges és rendelkezésre álló erőforrást. Ennek konzekvenciájaként, az egészségfejlesztési tervezéssel kapcsolatos információk nem – vagy csak részben – jutnak el a helyi döntéshozatali szintekre, így csak ennek megfelelően épülhetnek be a napi munkába. Ezáltal csökken a programok hatékonysága, elsősorban a folyamatos fenntarthatóságuk szempontjából.

E helyzet megváltoztatása érdekében az Egészséges Városok Magyarországi Szövetségének szakértői a helyi szintű egészségfejlesztési tervezési feladatok támogatása érdekében kidolgoztak egy olyan módszert, amely alkalmazásával a helyi szintű egészségfejlesztési tervezési gyakorlat úgy alakítható át, hogy az

- egyrészt megfeleljen az aktuális hazai és nemzetközi egészségfejlesztési igényeknek és elvárásoknak;
- másrészt összhangban legyen az aktuális hazai és nemzetközi egészségfejlesztési irányelvekkel;
- harmadrészt a megvalósítás során a lokális erőforrások hatékony kihasználásán keresztül érje el az életminőség hosszú távon fenntartható fejlesztését.

Az e módszer szerinti egészségfejlesztési tervezési munka Magyarországon először Pécs városában, a 2002. évben indult és jelenleg is tart.

Gyula városa – mint az Egészséges Városok Magyarországi szövetségének tagvárosa – az egészségfejlesztési tervének kidolgozásakor szintén e módszer alkalmazása mellett döntött.

Békés megye egészségügyi ellátásában három központnak van kiemelkedő szerepe³:

- A békési szakorvosi rendelőintézet vonzáskörzetébe a környező települések is beletartoznak
- A békéscsabai Réthy Pál Kórház ellátási területe 19 település 153 748 lakosára terjed ki, az intézet szakrendelői és az ambulanciák teljeskörű ellátást biztosítanak mind a járó-, mind a fekvő betegek számára.
- **A gyulai egészségügyi ellátást kiszolgáló létesítmények:**
 - A Pándy Kálmán Kórház is számos szakrendelést nyújt.
 - A gyulai Várfürdő balneológiai és fizioterápiás központként működik, amely járó beteg szakellátás keretében évente 2,5 millió gyógykezelést végez.
 - Az 1400 ágyas megyei kórház szakrendelői, ambulanciái teljeskörű ellátását biztosítanak.

A települések lakosai számára lakóhelyükön illetve annak közelében valamennyi egészségügyi alapszolgáltatás rendelkezésre áll (házi orvos, gyógyszerár, fogászat, védőnői szolgálat). Ezt kiegészítik a különböző szakrendelések (pl. fizioterápia, szemészet, tüdőgondozó, reumatológia) és speciális egészségügyi ellátások (pl. balneológia).

A szociális ellátások köre településenként változó: több településen (pl. Békésen, Köröstarcsán) családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, idősek otthona működik, Békéscsabán ezen kívül telefonos lelki-segély szolgálat is igénybe vehető. Mezőberényben, Gyulán – többek között – humánsegítő és szociális szolgálat biztosítja a lakosság szociális ellátását.

Gyula, mint történelmi gyógyhely egészségügyi intézmények tekintetében jó ellátottságú, a megyében nyilvántartott kórházi ágyak több mint fele (54,4%-a) itt található.

2005-ben elkészült egy szociológiai vizsgálat „Gyula Város szociális és egészségügyi alaptérképe” címmel, amely részletesen bemutatja a város lakossága körében végzett kérdőíves felmérésre alapozva a város egészségügyi és szociális megítélését.

Az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettséggel kapcsolatosan a következő eredmény született a fent említett tanulmány szerint.

Mind a színvonalat, mind a sokszínűséget illetően a megkérdezetteknek megközelítően a fele (színvonal: 48,5%, sokszínűség: 56,5%) nyilatkozott nagyrészt vagy teljes mértékben elégedetten. A színvonal kapcsán a válaszadók egytizede (11,5%), a sokszínűséget illetően ennél valamivel kevesebben (7,2%) számoltak be elégedetlenségről.

A betegállapot révén kialakult – vélhetően – szorosabb egészségügyi intézményi kapcsolat és gyakoribb szolgáltatás igénybevétel sem pozitív, sem negatív irányban nem befolyásolja a gyulai egészségügyi alapellátást biztosító szolgáltatások lakossági megítélését.

A szolgáltatások színvonalával való elégedettség az ötfokú skálán a teljes mintára vetítve 3,55 pontnyi átlagértéket ért el, amely statisztikailag közepes szintnek tekinthető. A sokszínűség kapcsán kialakult 3,82 pontérték már erősebb elégedettséget tükröz.

A kérdések kapcsán a megkérdezettek egytizede nem tudott véleményt alkotni.

Ebben a tekintetben a másik fontos, vizsgált kérdésköre volt a tanulmánynak a szociális szolgáltató intézmények.

A városi szociális és/vagy egészségügyi intézményekkel kapcsolatba kerülők adatait vizsgálva az tapasztalható, hogy a lakosság legnagyobb arányban az Egészségügyi Alapellátás Intézményével került kapcsolatba, de jelentős a Családsegítő Központ és Gyermekjóléti Szolgálattal valamint a Városi Szociális Szolgálattal kapcsolatot tartók aránya is.

Az önkormányzatnál szociális támogatásokat igénylő válaszadók a nem pályázó válaszadóknál jóval nagyobb arányban álltak kapcsolatban a kifejezetten szociális segítségnyújtással foglalkozó Családsegítő Központ és Gyermekjóléti Szolgálattal (30,23% és 5,71%) valamint a Városi Szociális Szolgálattal (19,77% és 5,71%).

A városban működő szociális intézményi szolgáltatások minőségét illetően nem csupán az intézményi kapcsolatokkal nem rendelkezők, de a szolgáltatásokkal kapcsolatban állók között is sokan voltak, akik tapasztalat híján nem tudtak, vagy nem akartak véleményt formálni (41,82% és 61,87%).

Az elmúlt egy évben valamely gyulai szociális intézménnyel kapcsolatba kerülők között sokkal nagyobb arányú a szolgáltatásokkal való elégedettség (39,93%), mint azok körében, akik nem álltak kapcsolatban ilyen típusú intézményekkel (18,39%).

Az elégedetlen válaszadók aránya egyik részmintában sem számottevő.

Míg a szociális és/vagy egészségügyi intézményekkel kapcsolatban állók negyede (27%), addig másik részmintánk csaknem fele (48,01%) vélekedik úgy, hogy városában a meglévőkön kívül nincsen szükség további szociális intézményekre.

A javaslattevők elsősorban további idősothonok, bölcsődék építését tartják szükségesnek.

A szociális ellátórendszer klienskörének jelentős és növekvő létszáma is szükségessé teszi a szolgáltatások és támogatások rendszerének folyamatos tartalmi és minőségi fejlesztését, a kétoldalú, a szolgáltatók és az igénybevevők közötti információáramlás – folyamatos igény- és lehetőség felmérés – mind kiterjedtebb biztosítását.

Gyula az egyik *alapító tagja* a **Magyarországi Egészségvárosok Szövetségének**. Az Egészséges Város imázs erősítésének fontos lépése lenne egy egységes Gyulai Biotermék/Egészséges Termék Védjegy létrehozása, amely biztosítaná a helyben termelt (bio)termékek egységes arculatát (Gyula Város Marketing Terve).

Az egészségváros koncepciót tovább erősítik a már elkezdett sétálóutca fejlesztések, valamint olyan adottságok, mint a Csiga-kert, amelyből gyógypark hozható létre, valamint az Élővízcsatorna rekonstrukciója eredményeképpen létrehozható kajakozásra/csónakázásra alkalmas vízi terület.

Összességében elmondható, hogy Gyula méltán törekedhet a térségben arra, hogy egészségügyi és szociális megyei központtá váljon (Gyula Városfejlesztési Stratégia, 2003), hiszen mind a jelenlegi adottságok (pl. kórház, több helyen gyógyászati kezelések), mind a fejlesztési elképzelések (pl. gyógyászat bővítése, rehabilitációs központ kialakítása) ezt a célt támasztják alá.

2.7. Turizmus

A turizmus a nemzetgazdaság szolgáltató szektorának egyik fontos, multiplikátor hatást is kifejtő ága, amely az elmúlt évtizedekben a világgazdaságban és Magyarországon is az egyik legdinamikusabban fejlődő gazdasági szektor. Gazdasági hatásai mellett jelentősek a turizmus társadalmi és kulturális hatásai is, melyek a társadalmi mobilitás növelésében, a helyi és nemzeti értékek megbecsülésében, megőrzésében is kifejezésre jutnak.

Egy terület idegenforgalmi értékét elsősorban a meglévő adottságok határozzák meg.

Dél-alföld kulturális vonzerői között megemlíthetők ismert **egyházi és világi emlékei** (Szegeden a Dóm, Közművelődési Palota, Szegedi Nemzeti Színház, Kecskeméten a Nagytemplom, Cifrapalota), a **kongresszusi és kulturális rendezvények** (pl.: Gyulai Várszínház előadásai vagy a Szegedi Szabadtéri Játékok), az Ópusztaszeri Történeti Emlékpark, a **kézműves hagyományok, számos képtár, múzeum**, valamint **lovas-kultúra** és a hozzá kapcsolódó programlehetőségek (Mezőhegyes királyi ménes-birtok).

A magyar népművészet és néphagyományok mellett, Közép-Békés településein igen gazdag **szlovák, német, román és roma folklórkincs** is megismerkedhetnek a kulturális turizmus hívei.

A régió településszerkezetéből adódóan sok **tanyás térség van, melyek a falusi turizmusnak kínálnak jó lehetőségeket.**

Dél-Alföld természeti kincseit nemzeti parkok és természetvédelmi területek keretein belül védik és mutatják be az érdeklődőknek (Gemenc (a Duna-Dráva Nemzeti Park egyik területe), Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-Maros Nemzeti Park területei, Kiskunság homokdűnéi (fülőpházi buckavidék), Szarvasi Arborétum (Pepi-kert)).

Mindemellett a **folyók és tavak** (Duna, "szőke" Tisza, Körösök, Fehér-tó, Kolon-tó), ezek **változatos állat- és növényvilága** számos lehetőséget kínálnak az öko- és az aktív turizmus szerelmeseinek (természetjárás, vadászat, madármegfigyelés, vizi- és horgászturizmus, kerékpáros turizmus).

A Dél-alföldi Régió természeti kincsei között a **legnagyobb turisztikai vonzerőt a termálvíz képviseli** (becslések szerint a Dél-Alföldön található a hazai hévízkészlet kb. 39%-a), így az egészségturizmus a régió kiemelt jelentőségű és nagy fejlődési potenciállal

rendelkező területe. A régióban több település vonatkozásában jelentős vonzerőt képviselnek az egészségturizmust szolgáló, a termálfürdőkre épülő gyógy- és termálfürdők (Gyula, Gyopárosfürdő, Gyomaendrőd, Békés, Szarvas, Makó, Mórahalom, Csongrád ...).

2.7.1. Szálláshelyek kereslete

Dél-Alföld Magyarország területének közel egyötödét foglalja el, itt él az ország népességének 13,4%-a. A turizmusban azonban ennél jóval szerényebb a szerepe, amit földrajzi fekvése és adottságai lényegesen befolyásolnak. A kereskedelmi szállásférőhelyek számát tekintve például csak 9%-ot tudhat magáénak a régió, az ország vendégforgalmából 6,5 , a vendégéjszakákból pedig csak 5,7%-ot realizált.

A Dél-alföldi régió szállás-ellátottsága az országos viszonyokhoz képest közepesen jónak mondható. Elsősorban a magasabb kategóriájú szálláshelyekből van hiány.

A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma, 2004.

Régió	Szálloda	Panzió	Turista-szállás	Ifjúsági szálló	Üdülő-ház	Kemping	Összesen
Ország összesen	112769	45201	34827	21890	22862	98945	336494
Ebből Dél-Alföld összesen	6971	3998	8572	965	1796	8229	30531
Aránya (%) az országos adatokhoz viszonyítva	6,2	8,8	24,6	4,4	7,8	8,3	9,0
Ebből Bács-Kiskun megye	2129	1784	1001	151	952	3430	9447
Csongrád megye	2350	1412	4584	171	408	3604	12529
Békés megye	2492	802	2987	643	436	1195	8555
Békés megyei adatok aránya a régiósokhoz viszonyítva (%)	35,7	20,0	34,8	66,6	24,2	14,5	28,0

Forrás: KSH

A régiók kereskedelmi szálláshelyein regisztrált vendégéjszakák száma azt mutatja, hogy a Dél-Alföld az ország legkevésbé ismert és látogatott régiója. Az alábbi táblázatban közölt adatok ugyanakkor arra is engednek következtetni, hogy egyre többen fedezik fel maguknak

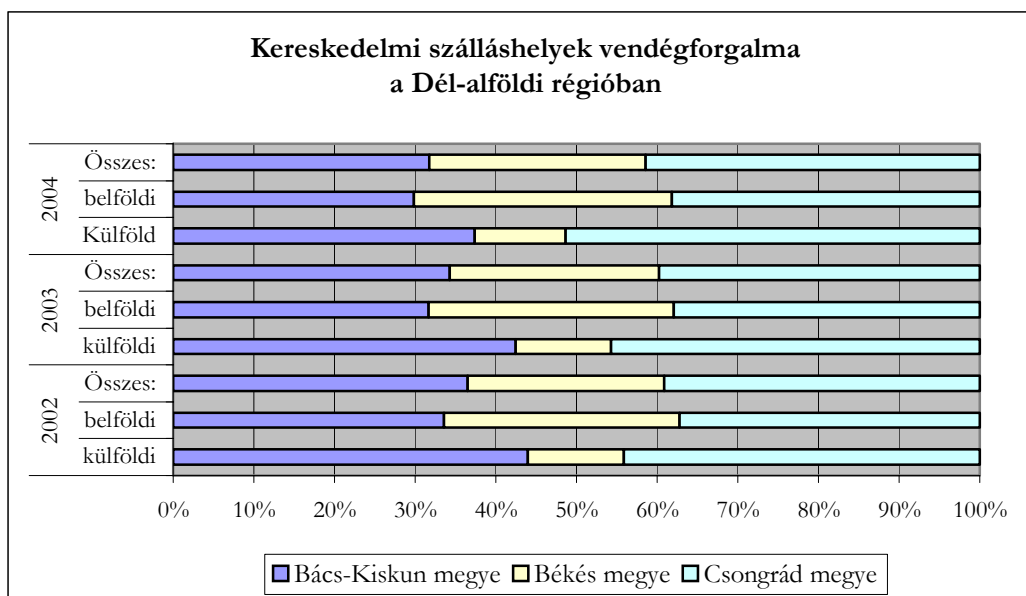
e régiót, mely pozitív tendencia minden bizonnyal a hatékonyabb marketingmunkának és a szolgáltatások fejlesztésének köszönhető.

**A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma tervezési-statisztikai régiók szerint
2005. január-december**

Régió	Vendégéjszakák száma					
	2005. január - december (ezer)			Előző év azonos időszaka = 100,0		
	Külföldi	Belföldi	Összesen	Külföldi	Belföldi	Összesen
<i>Ország összesen</i>	<i>10646</i>	<i>8689</i>	<i>19335</i>	<i>101,3</i>	<i>103,5</i>	<i>102,3</i>
Ebből:						
Közép-Magyarország	5739	1246	6985	106,3	105,0	106,0
Közép-Dunántúl	1158	1225	2383	102,6	105,5	104,1
Nyugat-Dunántúl	1863	1707	3570	94,8	105,0	99,4
Dél-Dunántúl	828	1374	2202	89,2	104,0	97,9
Észak-Magyarország	258	1212	1469	101,7	100,4	100,6
Észak-Alföld	553	1076	1629	96,0	96,1	96,0
<i>Dél-Alföld</i>	<i>248</i>	<i>849</i>	<i>1097</i>	<i>96,4</i>	<i>110,2</i>	<i>106,8</i>

Forrás: KSH

A Dél-alföldi régió belül, megyénkénti bontásban vizsgálva a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmát Békés megye szembetűnően alacsony és csökkenő (11,9%, 11,8%, 11,3%) arányban részesül a régióban megforduló külföldi vendégekből, belföldi vendégek tekintetében azonban a vizsgált években fokozatosan növelte részesedését (29,2%, 30,3%, 31,9%).

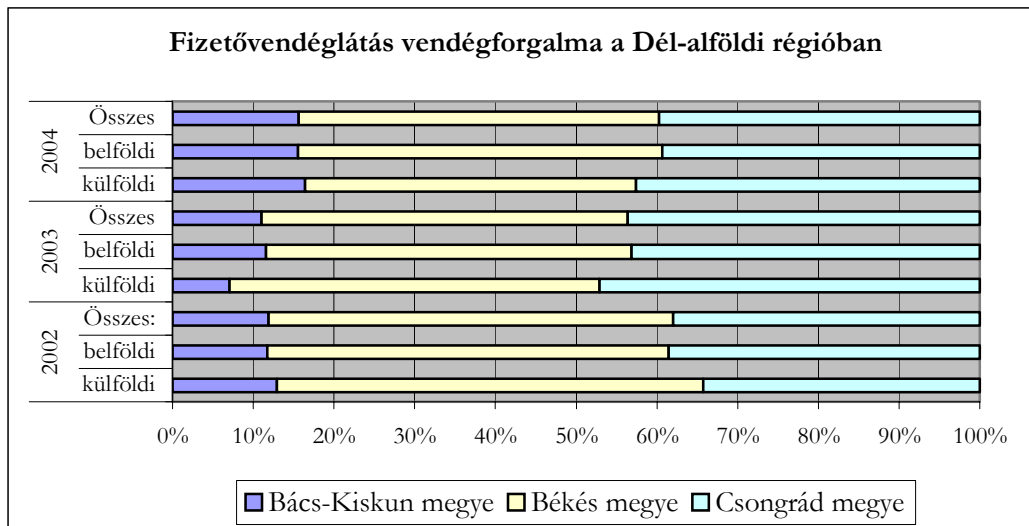

Forrás: KSH

Ugyanakkor arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy a Dél-alföldi régióban sok a tanyás kistérség, mely a falusi turizmus alapjául szolgál, valamint fizetővendéglátással is sokan foglalkoznak, különösen Békés megyében.

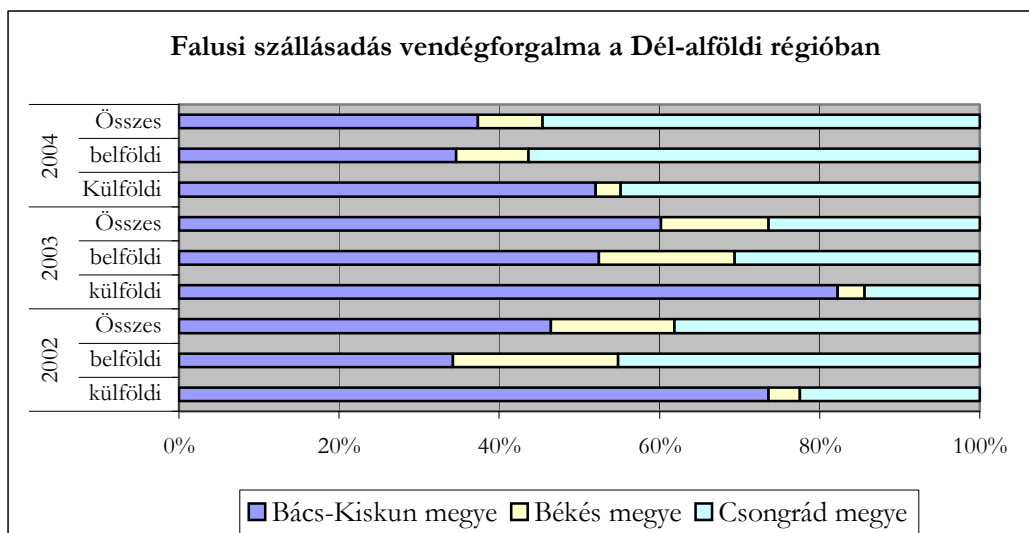
A magánszálláshelyek kapacitása Magyarországon, 2004. július 31-én						
Régió	Fizetővendéglátás		Falusi szállásadás		Összesen	
	Vendéglátók	Férőhelyek	Vendéglátók	Férőhelyek	Vendéglátók	Férőhelyek
Ország összesen	36.458	196.011	7.431	44.365	43.889	240.376
Ebből Dél-Alföld összesen	666	3.705	318	1.978	984	5.683
Aránya (%) az országos adatokhoz viszonyítva	1,8	1,9	4,2	4,4	2,2	2,3
Ebből Békés megye	409	2.267	72	450	481	2.717
Békés megyei adatok aránya a régiósokhoz viszonyítva (%)	61,4	61,1	22,6	22,7	48,8	47,8

Forrás: KSH

Forrás: KSH

A fizetővendéglátás (városban, kiemelt gyógyhelyen, kiemelt üdülőhelyen, egyéb gyógy- vagy üdülőhelyen folytatott szállásadói tevékenység) területén Békés megye tudhatja magáénak a legnagyobb vendégforgalmat a régióban. Bár részesedése évről-évre csökken (2002-ben 50,0%, 2003-ban 45,3%, 2004-ben 44,6%), a vendégek száma folyamatosan növekszik (8764, 10069, ill. 10420 fő). Ezt a növekedést elsősorban az egyre több belföldi vendégnek köszönheti a megye, a külföldiek számának viszonylagos stagnálása mellett.

Forrás: KSH

A falusi szálláshelyeken⁴ regisztrált vendégek számát illetően Békés megye részesedése a vizsgált időszakban a régiós adatokhoz viszonyítva jelentősen csökkent (2002-ben 15,4%, 2003-ban 13,4%, 2004-ben már csak 8,0% volt). Ezen adatok mögött jelentős vendégszám csökkenés is áll mind a külföldi, mind a belföldi vendégeket illetően.

Ez abból adódhat, hogy a turizmusfejlesztésen belül a falusi turizmus és a vidéki tematikához kapcsolódó turisztikai termékfejlesztés nem kapott nagy hangsúlyt az utóbbi években, annak ellenére, hogy a turizmust a hazai vezetés is a vidékfejlesztés alternatív gazdasági lehetőségének tekinti.

A falusi turizmus nem csupán szállásadás faluhelyen, hanem komplex turisztikai termék, amelyhez a vendéget odacsalogató attrakciók, a marketing, valamint a képzett humán erőforrás egyaránt hozzátartoznak. A falusi turizmus magában foglalja a helyi termékek és szolgáltatások marketingjét és az adottságok fenntartható használatát a természeti és épített örökség értékeinek bemutatásával és megővésével. Egyrészt színesíti a szálláshelykínálatot, másrészt alternatív bevételi forrást jelent, ebben a tekintetben azonban hazánkban a falusi turizmus még nem tölti be a kívánatos szerepet.

2.7.2. Gyulai szálláshelyek

Gyula városának szálláshelykínálata országos viszonylatban jónak mondható, azonban – ahogy a régiónál már említésre került –, itt is **hiányoznak a középkategóriás szálláshelyek mellől a felsőbb kategóriába sorolható szállodák.**

Gyula szálláshelykínálata a városi önkormányzattól kapott, valamint a helyi Tourinform Iroda által szolgáltatott adatok szerint az alábbi típusokból áll:

Szálláshely típusa	Egységek száma	Férőhelyek száma	Férőhelyek számának aránya a megyei adatokhoz* viszonyítva
***-os szálloda	8	2033	81,6 %
Magánszálláshely	253	1375	51,5 %
Panzió	12	281	35,0 %
Kemping	3	Kb. 895	Kb. 74,9 %
Ifjúsági szálláshely	8	888	n.a.

*Tekintettel arra, hogy a megyére vonatkozó legfrissebb adatok 2004. évre vonatkoznak (forrás: KSH), az összehasonlításnál igyekeztünk – amennyiben rendelkezésünkre állt – a Gyulára vonatkozó adatokból is a 2004-eseket használni, egyéb esetekben a jelen táblázatban jelölt adatok kerültek felhasználásra. Az ifjúsági szálláshelyeket illetően nem kaptunk összehasonlítható adatokat.

⁴ Falusi szálláshelynek az olyan hagyományos házak, falusi, tanyasi porták felelnek meg, ahol maga a fogadó épület a térségre jellemző építészeti jegyekkel rendelkezik, emellett ugyanolyan fontos az esztétikus település összképe is, ami jelenleg sok helyen hiányzik.

A fenti adatokból is jól látszik, hogy a megyei szállásférőhelyek döntő többsége Gyulán található.

A 3 csillagos szállodák férőhelyeit az alábbi táblázatban részletezzük:

Szálloda neve	Szobák száma	Férőhelyek száma
Aqua Hotel	40	105
Civis Hotel Park	56	108
D-Hotel	22	60
Hőforrás Üdülősövetkezet és Hotel	268	891
Hotel Agro	61	122
Hotel Corvin	28	70
Hotel Aranykereszt	20	47
Hotel Erkel	315	630
Összesen:	810	2033

Forrás: Gyulai Önkormányzat

Vendégforgalom alakulása Gyula kereskedelmi szálláshelyein 2004-2005.					
		2004	04/03	2005	05/04
Vendégek száma	Külföldi	3.643	90,9 %	3.671	100,7 %
	Belföldi	41.189	98,2 %	46.664	113,3 %
	Összesen	44.832	97,5 %	50.335	112,3 %
Vendégéjszakák száma	Külföldi	16.639	85,1 %	18.186	109,3 %
	Belföldi	160.778	93,2 %	170.408	105,9 %
	Összesen	177.417	92,4 %	188.594	106,3 %

Forrás: Magyar Turizmus Zrt.

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma alapján a magyarországi városok között Gyula 2004-ben összesítettben a 17. helyet szerezte meg, külföldi vendégek tekintetében nem volt benne az első 30-ban, belföldiek esetében azonban a 10. lett. A 2005-ös évben valamivel több vendéget fogadott, de mindkét kategóriában hátrébb csúszott a városok népszerűségi ranglistáján. Azonban a vendégéjszakák száma alapján összesített rangsorban a 15. helyre jött fel a kevés vendégszám ellenére, mely az egészségturisztikai szolgáltatások dominanciája miatt az átlagnál hosszabb (bár a wellness trendeknek megfelelően csökkenő tendenciát

mutató) tartózkodási időnek köszönhető (külföldiekénél 4,9, belföldiek esetében 3,6, összesítésben 3,7 nap volt az átlagos tartózkodási idő Gyulán 2005-ben).

A Békés megyei kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmából – a 2004. évi adatokat figyelembe véve – Gyulán regisztráltak a külföldi vendégek 38,9, a vendégéjszakák 53,0 %-át. Az átlagos tartózkodási idő Gyulán mind a külföldi (4,5 nap), mind a belföldi vendégek (3,9 nap) esetében meghaladta a megyei átlagot (3,3 illetve 2,8 nap).

Vendégforgalom alakulása Gyula magánszálláshelyein 2002-2005.					
		2002	2003	2004	2005
Vendégek száma	Külföldi	1008	1119	888	1140
	Belföldi	3228	4512	5211	6511
	Összesen	4236	5631	6099	7651
Vendégéjszakák száma	Külföldi	5122	5638	5483	5051
	Belföldi	14563	17708	22361	20746
	Összesen	19685	23346	27844	25797
Aránya a megyei forgalomból (a KSH adatai szerint):					
Vendégek száma	Külföldi	n.a.	86,4%	79,9%	n.a.
	Belföldi	n.a.	48,3%	53,2%	n.a.
	Összesen	n.a.	53,0%	55,9%	n.a.
Vendégéjszakák száma	Külföldi	n.a.	85,4%	70,6%	n.a.
	Belföldi	n.a.	32,4%	52,1%	n.a.
	Összesen	n.a.	38,1%	54,9%	n.a.

Forrás: KSH és Gyulai Polgármesteri Hivatal

A 2004. évi adatokat figyelembe véve Békés megye magánszálláshelyeinek fele (a szállásadók 51,5, a férőhelyek 50,9%-a) Gyulán található. Ugyanakkor e szálláshelyeken a megyében regisztrált vendégek és vendégéjszakák több mint fele (55,9 illetve 54,9%-a) realizálódik.

Az alábbi adatsorokban az országos jelentőségű fürdőhelyek (**Gyula**, Hajdúszoboszló, Zalakaros, Bük) valamint a Dél-alföldi régióban Gyula számára turisztikai szempontból a nagyobb konkurenciának, Szegednek a vendégforgalom és vendégéjszaka számadatait vettük figyelembe, és a következő elemzéseket végeztük el.

A kereskedelmi szálláshelyek száma és vendégforgalom alakulása 2005-ben

	férőhely	Vendégforgalom (fő)		
		külföldi	belföldi	összesen
Bük	7141	57384	50339	107723
Gyula	4097	3671	46664	50335
Hajdúszoboszló	8676	37848	113938	151786
Szeged	8192	38566	94839	133405
Zalakaros	3315	20377	64114	84491

Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyek száma és vendégéjszaka számának alakulása 2005-ben

	férőhely	Vendégéjszaka (db.)		
		külföldi	belföldi	összesen
Bük	7141	350578	151652	502230
Gyula	4097	18186	170408	188594
Hajdúszoboszló	8676	277860	394679	672539
Szeged	8192	65124	205994	271118
Zalakaros	3315	133915	181845	315760

Forrás: KSH

Gyula - összehasonlítva a fent nevezett településekkel-, lényegesen kevesebb kereskedelmi szálláshely-kapacitással rendelkezik (4097 db.). Szeged esetében megye- és régióközpontról van szó, amely város olyan turisztikai attrakciók (pl. rendezvények) számára is helyet ad, amely indokolja a nagy szálláshely-kapacitást.

A többi vizsgált település esetében a férőhelyek száma a település népességének számához, illetve a fürdőhöz kapcsolódó szolgáltatások mennyiségéhez és minőségéhez viszonyítva magasabb arányú, mint Gyulán.

Megvizsgálva a gyulai kereskedelmi szálláshelyek típusonkénti eloszlását, megfigyelhető, hogy a város szálláshelykínálatában dominálnak az alacsonyabb kategóriájú szálláshelyek (3*-os szállodák, panziók, kempingférőhelyek, valamint ifjúsági szálláshelyek), és nem találhatók 4-5*-os szálláshelyek.

A Gyulai Várfürdő szolgáltatásainak minőségi és mennyiségi bővítése, a vendégforgalom növelése (cél a kb. 860.000 fő/éves fürdőben realizált vendégforgalom elérése) valamint a város középtávú fejlesztési irányvonalába beépítésre javasolt gyógyászati szolgáltatások bővítése (új kút fúrása, a gyógyvíz használatának engedélyezése szigorú feltételek mellett, mint pl. a gyógyászati szolgáltatások fürdön kívüli, de annak kezelésében történő megvalósítása), továbbá a konferenciaturizmus erősítése, illetve a város kulturális

kínálatához kapcsolódóan a további vendégforgalom növekedés mind azt a célt vetítik előre, hogy **minőségi szálláshelyfejlesztés** is szükséges Gyula város esetében.

Ebben a tekintetben olyan, legalább 4*-os szálláshelyek létesítését javasoljuk a város területén (Kisökörkjárás területén, valamint az Élővíz-csatorna déli oldalán), amely a fent említett fejlesztések által generált igényeket is kielégíti.

A szálláshelyek típusonkénti megoszlása Gyulán 2005-ben

Szálláshely típusa	Egységek száma	Férőhelyek száma
***-os szálloda	8	2033
Magánszálláshely	253	1375
Panzió	12	281
Kemping	3	Kb. 895
Ifjúsági szálláshely	8	888

Gyula turizmusa

A régió és a város turisztika attrakcióiról elmondható, hogy vonzerőkészlete igen változatos, gazdag, ugyanakkor hatókörük csak helyi, regionális, esetenként országos szinten értelmezhető.

Gyula a Dél-Alföldi régió kiemelkedő kulturális és turisztikai központja. A város vonzerejének alapjául három fő tényező szolgál: hagyományokban gazdag, történelmi múltja, színes és változatos kulturális értékei és a regényes környezetben elhelyezkedő Gyulai Várfürdő.

Legfontosabb építészeti látnivalója a XV. századi, Közép-Európa egyetlen épen megmaradt, sík vidéken épült gótikus téglavára, melyben ma múzeum működik. A vár ad otthont a Gyulai Várszínház előadásainak is.

A város rendezett, a parkosított közterületek aránya az 50%-ot meghaladja.

A város életében meghatározó jelentősége van a turizmusnak. Az ipari fejlesztések, beruházások háttérbe szorulásával az idegenforgalom az az iparág, amely városfejlesztési szempontból is fokozott törődést igényel, hiszen az idegenforgalmi szolgáltatások

magasabb minőségének biztosítását szolgáló fejlesztések hozzájárulhatnak a természeti környezet javításához, a pótlólagos munkaalkalmak teremtéséhez, a város kulturális és gazdasági szerepének valamint vonzerejének növekedéséhez. A turizmus ugyanakkor erősíti a nemzetközi integrációs folyamatokat, oldja a szociális feszültségeket és pozitívan változtatja meg az életmódot.

A városi önkormányzat számára a turizmus az a terület, amelyre intézkedéseivel “hatni” tud, amelynek fejlődését közvetlenül is elő tudja segíteni. Míg más területeken (pl. az iparban, a mezőgazdaságban) kevésbé tud beavatkozni, hiszen ezen területek fejlődése csak csekély mértékben függ a település irányítóitól, ezek sorsát sokkal inkább a kormányzati politika határozza meg. Ezért is szükséges, hogy a települési önkormányzat – lehetőségeivel élve – az alapvetően a településre, mint fogadóterületre épülő idegenforgalmat “szabályozza”, a közép- és hosszú távú teendők alapjául szolgáló fejlesztési politikát megfogalmazza.

2.7.3. Termálturizmus

Magyarország hagyományosan a nemzetközi egészségturisztikai piac egyik legfontosabb szereplője. Hazánk geológiai adottságai alapján az ország területének 80%-a alatt termálvizet rejt a föld. Ez a hévízkészlet egész Európában páratlan és világviszonylatban is kiemelkedő. A világon csak néhány ország mondhatja el magáról, hogy hasonló termálvízkészlettel rendelkezik (Franciaország, Japán, Új-Zéland, Izland). A termálvíz geotermikus energiaként való felhasználásában még van lemaradásunk, de a balneológiai felhasználásban hazánk világelsőnek számít.

A termálvizek gyógyászati értékét az adja, hogy a felszín felé tartó útjuk során az emberi szervezet számára egészségmegőrző, gyógyhatású ásványi anyagokat oldanak ki a kőzetekből, és az így nyert ásvány-, illetve gyógyvíz ivó- és fürdőkúra formájában hasznosítható.

A Dél-alföldi régió természeti kincsei között a legnagyobb turisztikai vonzerőt a termálvíz képviseli, így az egészségturizmus a régió kiemelt jelentőségű és nagy fejlődési potenciállal rendelkező területe.

A Dél-alföldi régió és Békés megye egészségturisztikai termékcsomagja elsősorban Gyulát exponálja, hiszen nem vitatható a város és fürdőjének versenyképessége, nemzetközi ismertsége, a fejlesztésekből eredő további előnyök széles skálája.

A régió és Gyula gazdaságfejlesztési programjaiban **a turizmus másik jelentős fejlesztendő területei a hivatásturizmus, az incentive turizmus, a kulturális és rendezvényturizmus** - hogy csak a legfontosabbakat említsük -, amelyekhez a fürdő fitness, wellness elemeinek fejlesztése kedvező kapcsolódási pontot jelenthet – kihasználva a városba érkező vendégek és hozzátartozóik rekreációs igényeit.

A magyar gazdaság egyik legjelentősebb növekedési potenciállal rendelkező ágazata a turizmus. A turizmuson belül az egészségturizmus a többi turisztikai termékhez mérve több kedvező tulajdonsággal rendelkezik:

- Relatív hosszú tartózkodási idő – a kúra-alapú szolgáltatások miatt;
- Magasabb fajlagos költség – a specializált szolgáltatások és eszközök, valamint a magas élőkommunikáció-igény miatt;
- Jelentős forrásszükséglet – az infrastruktúra specializáltsága, és a képzett szakszemélyzet miatt;
- Kisebb szezonális – a szolgáltatások nagy része időjárás-független.

2.7.4. Termál-turisztikai kereslet

Magyarország rendkívül kedvező geotermikus adottságokkal rendelkezik: hazánk területének mintegy 80%-án található termálvíz, vagyis a hazai előírások szerint 30 °C-nál magasabb hőmérsékletű vizet. Erre a vízkészletre rengeteg településen épült fürdő, melyek többsége már rendelkezik gyógyfürdő minősítéssel. E fürdők szolgáltatásaira igényt tartó csoportok az egészségturizmus különböző alterületeinek célcsoportjai.

Az egészségturizmus kifejezés az egészséggel kapcsolatos utazási típusok összefoglaló neve. E szegmens látogatóinak fő motívációja az egészségi állapot javítása, gyógyítása (gyógyturizmus), illetve annak megőrzése, a betegségek megelőzése (fitness és wellness turizmus).

A gyógyturizmus jellemzően egy konkrét betegség gyógyítása érdekében, gyógyászati szolgáltatóhelyen illetve gyógyüdülőhelyen, általában meghatározott minimum tartózkodási idő mellett rendelkezésre álló szolgáltatások igénybe vételét jelenti. A fő hangsúly a gyógyászatban van, amit csak kiegészítenek az általánosabb turisztikai szolgáltatások és vonzerők.

A fitness és wellness turizmus esetében a cél az átfogóan értelmezett (mentális, fizikai, biológiai) egészség összhangjának megteremtése, melyhez a megfelelő életmód, az egészséges táplálkozás és a rendszeres testmozgás nyújthat jó alapot.

Az élményfürdőzés kifejezést a vízi attrakciók szórakoztató jellegét kihasználó, pihenési, kikapcsolódási célú fürdőzésre használjuk.

Az egészségturizmus folyamatosan és dinamikusán növeli részarányát Magyarországon belül.

Leglátványosabban a statisztikákban követhető ez nyomon, hiszen leginkább mérhető része az egészségturizmusnak a gyógy- és wellness szállodákban lebonyolódó hányada. A Központi Statisztikai Hivatal 1999 óta gyűjt és nyújt statisztikai adatokat a gyógy- és 2004-től a wellness szállodák adatairól.

Az egészségturizmusban rejlő fejlődési potenciált felismerve és kihasználva egyre több szálloda egészíti ki kínálatát gyógy- és wellness turisztikai szolgáltatásokkal, illetve az újonnan épült szállodák is e profilt részesítik előnyben.

Gyógy- és wellness szállodák kapacitásainak alakulása Magyarországon							
	2001	2002	2003	2004	Index 2004/03	2005	Index 05/04
Gyógyszállodák száma	24	44	48	52	108,3	59	113,4
Szobák száma	3, 828	5, 455	5, 819	6, 387	109, 7	6,822	106,8
Férőhelyek száma	8, 568	11, 750	12, 502	13, 871	110, 9	15,061	108,5
Wellness szállodák száma	-	-	-	19	-	31	163,1
Szobák száma	-	-	-	1,586	-	2,320	146,2
Férőhelyek száma	-	-	-	3,795	-	5,590	147,3

Forrás: KSH

Az egészségturizmus aránya az összesített gyógy- és wellness szállodai vendégéjszakák száma alapján hazánkban						
	2002	2003	2004	Index 04/03	2005	Index 05/04
Összes szállodai vendégéjszaka szám	11, 680, 842	11,698,560	12,436,000	106, 3	13,444,000	106,4
Gyógy-wellness szállodai összes vendégéjszaka szám	2, 086, 065	2,136,257	2,870,000	134, 3	3,397,000	118,3
Aránya az összesenből	17, 9	18, 4	23, 1		25,2	
Ebből						
Külföldi	1, 379, 819	1,364,620	1,634,000	119, 7	1,774,000	108,5
Belföldi	706, 246	771,637	1,237,000	160, 3	1,623,000	131, 2

Forrás: KSH

A táblázatból is kitűnik, hogy a gyógy- és wellness szállodákban regisztrált vendégéjszakák száma az országos átlagnál (6,4%) nagyobb mértékben növekedett (18,3%). Emellett a vendégéjszakák számát tekintve a gyógy- és wellness szállodákban regisztráltak részaránya is évről évre nagyobb, tehát egyre több vendég választja szálláshelyül az ilyen profilú házakat.

2005-ben a magyarországi gyógyszállodák 724 ezer vendéget fogadtak, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 2,7 millió volt.

A gyógyszállodák jelentőségét mutatja, hogy a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek több, mint egytizedét (10,4%), a vendégéjszakák 14,0%-át regisztrálták a gyógyszállodákban, a szállodai vendégéjszakáknak pedig több, mint egyötöde (20,2%) realizálódott a gyógyszállókban.

A magyarországi wellness szállodákban 2005-ben 276 ezer vendéget és 684 ezer vendégéjszakát regisztráltak. A vendégek száma +77,4%-al, a vendégéjszakák száma kétharmadával (+65,7%) emelkedett a 2004. évhez képest.

Látható tehát, hogy **a gyógy- és wellness szolgáltatások iránti kereslet országos szinten olyan nagymértékű, hogy arra lehet és érdemes építeni minden fürdővel rendelkező városban, így Gyulán is.**

2.7.5. Termálturisztikai kapacitások, szolgáltatások és azok fejlődése Gyulán

Gyula város turisztikai jelentősége hosszú múltra tekint vissza, melyet elsősorban már a múlt században is ismert gyógyhatású vize és az 1959-óta üzemelő Várfürdő nemzetközi jelentősége, valamint legfontosabb műemléke, a Vár alapozott meg. A város, bár az ország központjától és gyorsforgalmi útjaitól távol esik, az 1970-ben nyílt nemzetközi határátkelőhelynek köszönhetően a kelet-nyugati forgalom fontos állomásává, a nemzetközi turizmus megálló- és pihenőhelyévé vált. A növekvő vendégforgalmon belül, jóllehet a külföldi vendégek aránya csökkent az elmúlt évek során, Gyula egyre kedveltebb célpont a belföldi, kikapcsolódni vágyó turisták számára.

A vendégszám-növekedés, a település turisztikai kínálata iránt jelentkező egyre számottevőbb kereslet tudatos városfejlesztést indított meg, melynek köszönhetően Gyula fél évszázad alatt a Tiszántúl egyik idegenforgalmi központjává vált. A gyorsan változó keresleti igényeknek való megfelelés, a külföldi vendégforgalom visszaesése, a város turisztikai versenyképességének fenntartása azonban a térség idegenforgalmának tudatos tervezését, a kínálat továbbfejlesztését tette szükségessé.

2.7.6. A gyulai gyógyfürdő történetének rövid áttekintése

Gyulán termálkút fúrása már az 1940-es években tervként jelent meg. 1941-ben meg is kezdődtek a fúrások, de a történelem közbeszólt és csak 1958-ban kezdett el termelni az első kút.

A Várfürdő fejlődése 1959-ben indult meg, első ütemben 1963-ig fejlesztették. A fürdő második kútja 1960-ban kezdett el termelni.

A fürdő területének kiépítése az egykori kastélykert 8,5 hektáros területén indult meg, ezt a területet természetvédelmi területté is nyilvánították. Első fedett uszodája és gyógymedencéje 1965-ben nyílt meg a volt grófi lovarda épületében. 1966-ban már fogadta első vendégeit a tisztasági fürdő, 1968-ban megkezdte működését a reumatológiai és fizioterápiás szakrendelés, a vízgyógyászat.

1970. január 1-én az egészségügyi miniszter gyógyfürdővé nyilvánította a gyulai Várfürdőt.

A 1970-es években a fejlesztések folytatódtak, elkészült az 50 m-es sportuszoda és egy új gyógymedence dögönyözővel. A kupolás fedett fürdőt (az 5 fedett gyógymedencét magában

foglaló ún. jurtafürdőt) – a 25 m-es fedett tanuszodát és az üzemi épületet (öltözők, pihenők és irodák) 1984-ben adták át.

1985-ben a gyógyfürdőt és környékét gyógyhellyé nyilvánították.

A Gyulai várfürdő 1999 óta – a stratégiai terveknek megfelelően – folyamatos fejlesztés alatt áll azzal a céllal, hogy egy európai színvonalú fürdőt alakítsanak ki. Sokat jelentettek e cél megvalósításában a Széchenyi Terv pályázatain elnyert támogatások. Ennek első ütemében 2002. év végéig elkészült a gyógyászati rész bővítése és korszerűsítése, a gyermekvízparadicsom, a kettős óriáscsúszda és egy melegített vizű élménymedence, továbbá az „árnyékolós” és a „dögönyözős” medencéket felújították, kiegészítették, valamint a közlekedési útvonalak egységes térburkolatot kaptak.

A Széchenyi Terv II. ütemében elnyert támogatás hozzájárult a Lovarda épületének, a benne található fedett medencék és az üzemi épület korszerűsítéséhez, fejlesztéséhez, kapacitásaiknak bővítéséhez, valamint a 25 m-es tanuszoda és az 50 m-es sportuszoda teljes rekonstrukciójához.

A beruházásoknak köszönhetően a teljesen újjáépített Várfürdő a Dél-alföld legújabb, legmodernebb, európai színvonalú strand- és gyógyfürdője lett, ahol minden korosztály számára megteremtődtek a feltételek a tökéletes szórakozásra, felfrissülésre és gyógyulásra.

Az elmúlt évek tudatos fejlesztéseinek köszönhetően a Gyulai Várfürdő ma gyógy-, strand- és élménymedencékkel (összesen 19 medence) áll a fürdőzők rendelkezésére, ebből 11 fedett. A fedett medencék egész évben a vendégek rendelkezésére állnak, a nyitott medencék időjárástól függően, de általában május elejétől október végéig használhatók. A fürdőnek öt bejárata van, kettő a Várkert oldalán, kettő az élővíz csatornán és egy az Erkel Szálló felől. A fürdő vízellátásáról 4 termálkút és 2 artézi (hideg) vizes kút gondoskodik.

A fürdő alkáli-hidrogénkarbonátos vize elsősorban reumatikus jellegű mozgásszervi, gerinc- és végtagizületek kopásos megbetegedéseinek gyógyítására, krónikus nőgyógyászati gyulladásos betegségek és meddőség kezelésére, bőrgyógyászati problémák esetében, továbbá végtagok, izületek baleseti és műtéti utókezelésére alkalmas. A gyógyvíz alkalmazása főleg fürdőkúra formájában történik, de inhalációként is alkalmazható. Fürdőkúraként igénybevéve a víz fizikai tulajdonságai mellett – a vízben oldott ásványi anyagoknak köszönhetően – a kémiai hatások is érvényesülnek, melyek együttesen a hormonális és vegetatív idegrendszeren keresztül fejtik ki hatásukat.

A termálvíz mozgásszerv-rendszerre gyakorolt kedvező hatásának teljesebb kihasználása is indokolt. Tudomásunk szerint a Gyulai Várfürdő Kft. Osteoporózis Centrum létrehozását tervezi, mely az elmúlt években országos szinten megemelkedett számú csontritkulásos betegek teljes körű kiszolgálása mellett a megelőzésben is szerepet vállalna.

2.7.7. A termálturisztikai kínálattal rendelkező konkurens települések, helyszínek

A Dél-Alföldi Régióban a gyógyvíznek köszönhetően a gyógy- és termálturizmus a régió meghatározó turisztikai ágává vált. A régió nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló, bővizű magas hőfokú termálvizet kínáló fürdőekkel rendelkezik. A statisztikai régió területén közel negyven településen található termál- és gyógyfürdő, amelyek között több nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő. Több település terveiben szerepelnek további fürdők megnyitására vonatkozó elképzelések.

Az **országok közötti konkurenciát** vizsgálva Magyarország versenytársai turisztikai szempontból elsősorban az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozott új tagországok, illetve azok a kelet-európai országok, amelyek egyre nyitottabbá válnak a nyugat felé. Ezen országok előnye hazánkkal szemben, hogy mind a szálláshelyek, mind a vendéglátás és a szórakoztatás terén alacsonyabbak az áraik.

Az egészségturisztikai keresletet figyelembe véve a térségben konkurenciát jelentenek Magyarország számára azok a szomszédos országok, amelyek hasonló turisztikai kínálattal rendelkeznek. Ilyen elsősorban a fürdő kultúra tekintetében nagy hagyományokkal és fejlett infrastrukturális adottságokkal rendelkező Ausztria, de versenytársunk Csehország is, ahol az Európai Unióhoz való csatlakozásuk után már az első Nemzeti Fejlesztési Tervükben kiemelt projekt volt az egészségturizmus fejlesztése. Figyelnünk illik Szlovéniára, Szlovákiára és Romániára is, ahol az utóbbi években indultak jelentős beruházások ezen a téren.

Kicsit közelebről megvizsgálva Gyula fő küldő országai (Németország, Szerbia-Montenegro, Románia, Ausztria, Lengyelország és Szlovákia) lakosainak utazási szokásait, az alábbi konkurens országokkal kell számolnunk:

- A németek számára a belföldi utazás és Ausztria jelentik a hagyományos úti célokat. Egyéb esetekben a döntési kritériumok között előkelő helyen szerepelnek a wellness

szolgáltatások és a gyógykezelési lehetőségek. Ebből a szempontból Csehország és Szlovénia fürdőhelyei jelentenek konkurenciát hazánk számára.

- Az osztrákok hosszabb utazást elsősorban a mediterrán éghajlatú országokba tesznek, rövidebb utakra a szomszédos országokba mennek, itt Magyarország a harmadik legkedveltebb desztináció. Mivel az osztrákok utazásainak egyik fő motívációja a vízpart és az élményfürdők látogatása, Horvátország és Szlovénia tengerpartjai jelentenek konkurenciát, illetve Csehország, Szlovákia és Románia fürdőhelyei, azok relatív ismeretlenségével és alacsonyabb árakkal válhatnak vonzóvá az osztrák turisták számára.
- A lengyelek külföldi utazásainak többsége Németországba, Csehországba és Szlovákiába irányul, utóbbi kettőbe főként üdülési céllal. Ezen kívül a meleg tengerparti helyeket részesítik előnyben a fürdözést kedvelők, ezért a Földközi-tenger parti országok jelentenek konkurenciát Magyarországnak számára.
- A szerbek, románok és szlovákok esetében a KSH 2004-es évre vonatkozó turizmus-statisztikai adataira támaszkodva azt a következtetést vonhatjuk le, hogy ezen nemzetiségű utazók többsége egynapos látogató (a Romániából érkezők 71,6, a szerbek 72,8, a szlovákok 78,1%-a ilyen), vagyis a kirándulások és a bevásárló turizmus aránya igen magas, a több napos látogatók utazásai pedig leginkább a saját országuk határához közeli magyarországi régiókba és Budapestre irányultak. (A Romániából érkezők 21,1%-a a Dél-alföldi régiót és 27,1%-a Budapestet látogatta meg; a szerbek 41,6%-a fordult meg a Dél-Alföldön és 26,3%-a Budapesten, a Szlovákiából utazók 25,4%-a a Közép-Dunántúlt és 19,6%-a Budapestet választotta úti céljául.) Tekintettel arra, hogy mindhárom országban (Szerbia és Montenegróban, Romániában, valamint Szlovákiában az elmúlt években megindult a gazdasági fejlődés, hatására várhatóan a belföldi turizmus mellett a kiutazó turizmus is erősödni fog, így előrevetíthető a hazánkba látogatók számának növekedése is.

Az **országreszek közötti konkurenciával** mind a külföldi, mind pedig a belföldi vendégek szempontjából számolnunk kell. A Magyarországot választó külföldi turisták jó része már kötődik valamelyik gyógyfürdőhöz, de ezek zömében a Dunántúlon találhatóak (például Hévíz, Bükkfürdő, Sárvár, Zalakaros). A külföldiek számára kedvelt célpontok a meglehetősen nagy számú, ismert, a Dél-alföldi régiónál sokkal jobb és régebbi marketing munkát szolgáltatóba állító fővárosi gyógyfürdők. Budapest az elmúlt években sokszor jelent meg a külhoni piacon, mint a „Fürdők városa” (Spa city), amit a Dél-alföldi régió

megjelenítésekor nemigen hallunk. Jelentős fogadóterület a Balaton környéke is a gyógyturizmus szempontjából, elsődlegesen az igen fejlett infrastrukturális és természeti adottságokkal rendelkező Hévíz.

A hazai lakosság belföldi utazási szokásait vizsgáló kutatás⁵ adatai szerint 2003-ban a magyarok legkedveltebb úti céljai régiók szerint: Balaton, Budapest-Közép-Dunavidék és Észak-Magyarország. A Dél-alföldi Régiót az ismertebb fürdőkkal rendelkező Nyugat-dunántúl és Észak-Alföld is megelőzi a preferált desztinációk sorában.

Városok tekintetében 2005-ben is Budapest volt a legnépszerűbb magyarországi úti cél mind a külföldi, mind a magyar turisták körében, a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján. Az ezüstérmét Hévíz, a bronzérmét Hajdúszoboszló szerezte meg.

A belföldi utazók körében legnépszerűbb városok között a fővárost Hajdúszoboszló és Siófok követi. Sopron, Hévíz, Eger, Szeged, Pécs, Debrecen és Zalakaros szerepel még a magyarok által leglátogatottabb tíz város között.

A külföldiek körében Budapest mellett jellemzően a gyógyfürdővel rendelkező, illetve a Balaton-közeli települések voltak 2005-ben is a leggyakrabban felkeresettek. Így a fővárost Hévíz, Siófok, Bük és Balatonfüred követi, de az elmúlt évekhez képest nőtt Siófok és Zalakaros népszerűsége is. A külföldi vendégforgalom aránya Bük, Balatonfüred, Győr, Keszthely és Tihany turizmusában jelentős még.

⁵ A Magyar Turizmus Rt. Megbízásából a M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság 2003 októberében végzett kutatást a magyar lakosság körében a megelőző 12 hónap utazásait vizsgálva. A kutatás főbb eredményeit összefoglaló cikk megjelent a Turizmus Bulletin VIII. évf. (2004.) 1. számában.

Ország összesen	Vendég			Előző év=100,0%			Vendégéjszaka			Előző év=100,0%		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
Budapest	2 155 891		2 542 632				5 568 523		6 438 867			
Hévíz	87 868	83 544	171 412	98,6	111,4	104,5	629 345	283 604	912 949	95,7	108,1	99,2
<i>Hajdú- szoboszló</i>	<i>37 848</i>	<i>113 938</i>	<i>151 786</i>	<i>96,9</i>	<i>110,9</i>	<i>107,1</i>	<i>277 860</i>	<i>394 679</i>	<i>672 539</i>	<i>97,2</i>	<i>106,9</i>	<i>102,6</i>
Siófok	83 474	124 413	207 887	103,2	137,5	121,3	367 641	303 399	671 040	92,3	131,4	106,7
Bük	57 384	50 339	107 723	100,7	129,4	112,3	350 578	151 652	502 230	94,8	130,5	103,3
Balatonfüred	62 081	47 281	109 362	91,3	109,5	98,4	340 905	122 823	463 728	90	99,5	92,3
Sopron	38 851	110 235	149 086	92,8	107,9	103,5	72 432	284 652	357 084	93,8	98,7	97,6
Zalakaros	20 377	64 114	84 491	102,5	155,9	138,5	133 915	181 845	315 760	96,1	160,2	124,9
Eger	35 023	98 589	133 612	111,9	131,8	125,9	98 984	209 412	308 396	114,9	135	127,8
Szeged	38 566	94 839	133 405	98	107,6	104,6	65 124	205 994	271 118	105,9	118,5	115,2
Debrecen	21 124	79 863	100 987	80,6	96	92,3	74 094	194 073	268 167	90,7	88	88,7
Pécs	27 827	112 856	140 683	90,7	92,1	91,8	58 408	199 640	258 048	86,5	85,5	85,8
Győr	56 472	38 480	94 952	90,1	93,7	91,5	116 670	110 736	227 406	88,3	79,6	83,9
Miskolc	19 814	96 332	116 146	96	99,2	98,6	47 129	175 715	222 844	92,8	92,4	92,5
Gyula	3 671	46 664	50 335	97,4	112,4	111,2	18 186	170 408	188 594	99,9	105,5	104,9

Forrás : Magyar Turizmus Zrt.

A **tiszántúli régióban** a legnagyobb konkurens Hajdúszoboszló. Fürdője és szállodái a kifejezett fürdővárosi jellegnek köszönhetően évek óta összehangolt, kitartó marketing munkát folytatnak, amelynek eredménye mára egy stabil, visszajáró törzslátogatói kör és egy Nyugat-európai szinten is jó hírnévvel párosuló ismertség. A fürdőhely hagyományainak és marketingmunkájának köszönhetően – ahogy ez a fenti táblázatból is kitűnik – nemcsak a nemzetközi, de a belföldi piacon is ismertebb. A vendégösszetétel a gyógyulni vágyók, a pihenni és regenerálódni vágyók, valamint a strandolást kedvelők keverékéből tevődik össze. A zömében három és négy csillagos szállodák mindegyikében alapszolgáltatás a fürdőhasználat és a fitness lehetőségek (elsősorban a szauna).

Hajdúszoboszló mellett jóval csekélyebb, de mégis meglévő konkurenciát jelent még ebben az országrészben elsősorban Debrecen, továbbá Hajdúnánás és Hajdúdorog, Cserkeszőlő és Kiskunmajsa. A kicsit távolabb található fürdők között kell megemlíteni Szabolcs-Szatmár-Bereg megye fürdőit mint Nyíregyháza, Nyírbátor és Mátészalka, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tiszaújvárost, Bogácsot, Mezőkövesdet és a jelentős

fejlesztéseket végrehajtó, Közép-kelet Európai szinten is egyedülálló Miskolctapolcai Termál Barlangfürdőt, amely a terület egyre kedveltebb és ismertebb élményfürdője.

Békés megyén belül meg kell említenünk Gyopárosfürdőt, Füzesgyarmatot, Tótkomlóst és Gyomaendrődöt. Bár jelen pillanatban valódi konkurenciát egyik sem jelent, jelenlétükkel mindenképpen számolnunk kell.

Különösen Gyopárosfürdő érdemel figyelmet, ahol egy 150 szobás termálszálló és egy wellnesscenter építésére vonatkozóan a város vezetése már befektetőkkel tárgyal, továbbá termálfalu kialakítására is kaptak már ajánlatot. Fentiekén kívül a tervek szerint idén nyárra elkészül Gyopároson egy 75 szobás tanszálloda.

Gyula városában a fürdőnek versenytársa nincs. A Hotel Erkel a Várfürdővel kötött együttműködési megállapodás szerint kizárólag kiegészítő, illetve olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyeket a Várfürdő nem végez.

Végül de nem utolsó sorban említést kell tenni egy speciális konkurencsról, a „**nem fürdőzésről**” is. A turisztikai keresletet – a turizmus bármely formájáról is legyen szó – három tényező befolyásolja: a motiváció, a diszkrecionális (szabadon elkölthető) jövedelem és a szabadidő. A fürdő versenytársai ebből a szempontból elsősorban az egyéb sportolási és rekreációs lehetőségek, másodsorban a szabadidő eltöltésének és a meglévő diszkrecionális jövedelmek elköltésének számos egyéb lehetősége, mint például kulturális programok, hobby-vásárlások, vendéglátóipar szolgáltatásainak igénybevétele stb.

2.8. Kiegészítő kínálati elemek

Gyula városának vonzerejét alapvetően három tényező határozza meg: a regényes környezetben elhelyezkedő Várfürdő, hagyományokban gazdag történelmi múltja és változatos kulturális értékei, programjai.

2.8.1. A település idegenforgalmi látványosságai

- A gyulai **vár** – Közép-Európa egyetlen épen maradt sík vidéki, gótikus téglavára – a város jelképe. A **Vármúzeum** 23 termében látható kiállítás a középkori vár történelmébe, reneszánsz mindennapjaiba enged bepillantást.
A várban több kibérelhető helyiség is van: a **Lovagterem** középkori vacsorák, fogadások, esküvők és kisebb konferenciák megtartására alkalmas; a **Kápolnában** esküvőket és keresztelőket lehet tartani, a **Castrum Borozóban** pedig Magyarország történelmi borvidékeiről válogatott kínálat és finom falatok várják a vendégeket.
Szintén a vár ad otthont a **Gyulai Várszínház** előadásainak.
- Sokan a város ékszerdobozának hívják az 1840-ben alapított **Százéves Cukrászdát**, mely a XIX. század közepének finom polgári miliójét árasztja.
- A **Ladics-ház** a XIX. századi megyeszékhely köré csoportosuló értelmiség otthonát bemutató polgári életmód-történeti múzeum.
- A városban sok templomot találunk, katolikus, református és görögkeleti templomot is. Különleges látnivaló a város határában, a **Kálvária-dombon lévő barokk kápolna**, mely a 18. századból származik. Az épületet az eredeti fa-szobrokkal együtt 1996-ban restauráltak. Ekkor avatták fel az új, bronzreliefekkel díszített stációkat is.
- Nevezetes épületei közül elég, ha csak néhányat említünk: a **volt megyeházát**, a városi könyvtárat magába foglaló **volt városházát**, a **törvényszéki palotát**, az **Almásy-kastélyt**, a régi **zsandárlaktanyát**.
- A városban **múzeumok és kiállítótermek** szolgálják a történelem és a művészetek iránt fogékony látogatókat. A **Dürer Terem** időszakos kiállításoknak ad otthont, a **Kohán Képtárban** Kohán György Kossuth-díjas festő műalkotásai láthatók, a **városi képtárban** zömmel a XIX. század végén készült festmények gyűjteménye tekinthető meg. Lajos Ferenc grafikai gyűjtemény látható a Corvin János Múzeum épületében.

- Az első hazai magán kezdeményezésű és kivitelezésű **rádiótörténeti kiállítás** is Gyulán tekinthető meg.
- **Erkel Ferenc** zeneköltőnk **szülőházában** Erkel életútját, munkásságát végigkísérő kiállítás tekinthető meg.
- Az egykori németváros központjában egy a **Mária-kultuszt szolgáló egyházi gyűjtemény** megtekintése ajánlható a turisták figyelmébe.
- A **régi vágóhíd területén** egy **üzemtörténeti kiállítás** kíséri végig a húsipar múltját és jelenét.
- A várostól mintegy hét kilométerre található **Tanyamúzeum** a kisparaszti gazdaság használati eszközeinek bemutatásán túl szabadidős **lovasprogramokat** is kínál az idelátogatóknak.

2.8.2. Kulturális- és sportélet

A városnak jól kiépült intézményhálózata van.

- A volt városházán kapott helyet a 140 ezer kötetes **Mogyoróssy János Könyvtár**.
- Az **Erkel Ferenc Művelődési és Közösségi Ház** épületében egy 500 férőhelyes színházterem, nagy- és kis előadóterem és több szakköri szoba található. Kiemelkedő művészeti együttesei a Körös Táncegyüttes és az Erkel Vegyeskar. A 14 egységből álló múzeumi kiállítóhelyek zömét szakmailag a Corvin János Múzeum irányítja.
- A gyulai vár és környéke 1964 óta az immár európai hírű **Várszínház** otthona is. Évente több mint húszezren tekintik meg az előadásokat, a felmérések szerint a látogatók 50 %-a gyulai, 40 %-a hazai turista, 10 %-a pedig külföldi. A Gyulára utazók közel 20 %-a kifejezetten az előadások kedvéért látogat el ide.
- A város kulturális programkínálata évről-évre bővül (nyári színházi esték, **fesztiválok**).
- Gyula 10,5 ha területű **sporttelepén** négy szabványméretű füves labdarugó pálya, hat nyitott és két fedett tenispálya, két kézilabdapálya, egy kosárlabdapálya, egy komplett atlétikai pálya, salakmotor pálya és fedett lőtér található.
- A városi **sportcsarnok** küzdőtere nemzetközi rendezvények lebonyolítására is alkalmas. A legjelentősebb, évente megrendezésre kerülő sportesemények: atlétikai versenyek, úszóversenyek, kosárlabda torna, nemzetközi körrepülő modellező verseny, sakkverseny.

2.8.3. Rendezvény- és konferencia kapacitás

Gyulán a különböző rendezvények, konferenciák lebonyolítására szolgáló kapacitás legnagyobb részét a kisebb, 100-200 fő befogadóképességű termek, létesítmények jelentik. A legnagyobb kapacitású rendezvény lebonyolítására (540 fő, illetve 700 főre kiegészíthető) a Tószínpad nyújt lehetőséget, azonban a létesítmény szabadtéri kialakítása miatt csak szezonálisan vehető igénybe. A legnagyobb, fedett konferencia megtartására az Erkel Ferenc Művelődési és Közösségi házban van lehetőség (500 fős). Színvonalas, légkondicionált konferenciateremmel rendelkezik továbbá a Megyei Kórház. A Gyulai Önkormányzat tájékoztatása szerint hiányzik a városban a szabadtéri, 2-3000 fő látogató számára megrendezett programokra alkalmas helyszín.

Gyula rendezvény- és konferenciakapacitása	
	Egyidejű befogadóképesség (fő)
Román kulturális központ	300
Erkel Ferenc Művelődési és Közösségi Ház	500/150/120/80/50/25/25/25/25
Mogyoróssy János Városi Könyvtár	60
Tószínpad	540
Várszínpad	420
Várszínpad kamaraterem	200
Aqua Hotel	80
Cívis Hotel Park	120
D-Hotel	70
Hotel Aranykereszt	100
Hotel Corvin	30
Hotel Erkel	30/40/100
Hotel Agro	150
Hotel Hőforrás	120
Pándy Kálmán Megyei Kórház	250/150
ÖSSZESEN	3760

Forrás: Gyulai Polgármesteri Hivatal (2001.) és Tourinform Iroda Gyula (2006)

2.8.4. Vendéglátóipari egységek

A település honlapján található információk szerint Gyulán 27 étterem, 5 cukrászda, 1 kávézó, és 1 pub működik. Az éttermek elsősorban a kereskedelmi szálláshelyekhez kapcsolódnak.

2.8.5. Idegenforgalmi szolgáltató irodák

A helyi turisztikai irodák (3 db. utazási iroda, Turisztikai Hivatal- Békés Megyei Tourinform Iroda) foglalkoznak beutaztatással, programszervezéssel is, mely Gyula turizmusára jelentős pozitív befolyást gyakorol. A városban Tourinform iroda működik, mely a turisták teljeskörű tájékoztatásával segíti az idegenforgalmi vállalkozások, programok értékesítését.

Gyula az első Nemzeti Fejlesztési Terv regionális operatív programjában 144 millió forintos támogatást kapott a ***Kérdezz engem! információs és segítő animátori szolgálat*** kialakítására, amelyet 2005. év önkormányzati projektjének választottak. A program egyebek mellett javítja a város turisztikai vonzerejét. Az animátor a városba érkező vendégek tájékoztatását, a helyi szolgáltatásokkal való megismertetését, szórakoztatását, aktív pihenését segíti, mégpedig úgy, hogy igény szerint programokat szervez és koordinál. A projekt részeként - az animátorok aktív közreműködésével - az önkormányzat mobil játszóházakat is létesít. A program keretében megvásárolt, akadálymentesített turistabusz lehetőséget nyújt kirándulások szervezésére nemcsak a város határain belül, de az egész térség turisztikai célpontjaihoz. Az animátori tevékenység az idegenforgalmi holt szezonban sem szünetel.

2.8.6. Vendégek motivációja

A városi önkormányzat és a helyi Tourinform iroda már több felmérést készített a Gyulán megforduló vendégek véleményét kutatva.

A felmérések eredményei megerősítik, hogy a város legnagyobb vonzereje a Gyulai Várfürdő. Mindemellett a javuló marketingtevékenységnek és a programok gazdagabb választékának köszönhetően egyre több embert vonzanak a kulturális rendezvények is.

Mind a fürdő, mind a kereskedelmi szálláshelyek fő szezonja a vendégek számát tekintve júniustól szeptemberig tart, augusztus a legerősebb hónap.

Gyulán a vendégek tartózkodási idejének és a szezon meghosszabbítása volna kívánatos. Ehhez elengedhetetlen a turisztikai kínálat szélesítése és minőségi fejlesztése nemcsak a Várfürdőn belül, de azon kívül is.

2.8.7. Vendégek küldő területek

A városi önkormányzat által készített egyik felmérés szerint 2005. május-augusztus időszakban a Gyulán megforduló belföldi vendégek gyakorlatilag hazánk minden táját képviselték. A nyaralók 30%-a Budapesti lakos volt, a Budapest-Közép-dunavidéki régióból az összes megkérdezett 40%-a érkezett. A második legerősebb küldő régió Dél-Alföld (20%). Gyula közvetlen vonzáskörzetéből a korábbi évekhez képest több látogató érkezett. Ők elsősorban fiatal szülők gyermekekkel.

A harmadik helyen Észak-Magyarország áll (13%), legtöbben Egerből és Miskolcra látogattak el Gyulára.

Legkevesebben a Nyugat- és Dél-dunántúli területekről érkeztek.

A külföldi vendégek országonkénti megoszlását tekintve, a korábbi évek felméréseivel összehasonlítva az arányokban nagy eltérés nem található, lényegében csak a román vendégek száma nőtt (elsősorban a határmenti Bihar és Arad megyéből).

A legerősebb küldő terület Németország, a megkérdezettek 37%-a érkezett innen. A szomszédos országokból érkezők is jelentős hányadot képviselnek: Szerbia-Montenegro 25%, Románia 16%. Mint küldő ország, említésre érdemes még Ausztria (7%), Lengyelország (3%) és Szlovákia (2%).

2.9. A helyzetelemzés összegzése, konklúziók

„Gyula Város egészségturizmus fejlesztési koncepciója” tanulmány értelmezéséhez elsődlegesen szükséges megismerni azt a fogalom és gondolatrendszert, amely a fejlesztések irányvonalát képezi.

A Pannon medence területe az ókortól kezdve nevezetes volt meleg vizű forrásairól, amelyeknek vizét az itt letelepedett népek, így a rómaiak és a törökök fürdők építésére és betegek gyógyítására használták. A történelem során elődeink előszeretettel hasznosították a kornak megfelelő szokások alapján a mélyből feltörő gyógyvizet. Napjainkra a technika és a társadalom fejlődésének köszönhetően a gyógyfürdők a gyógyulás és az élményszerzés együttes „templomaivá” váltak.

A gyógyvízzel kapcsolatos, a betegségek megelőzésére és gyógyítására (gyógyturizmus), az egészségi állapot megőrzésére (wellness) szolgáló turisztikai ágat nevezzük összefoglalóan **egészségturizmusnak**.

A 2002-ben készült „Az egészségturizmus marketingkoncepciója” tanulmány fogalmazta meg egységesen először, a turizmus szakmán belül fogalmát és részletezte elemeit. Az egészségturizmus fogalomkör napjainkra egyre tágabb kört ölel fel, mivel egyszerre minősülhet önállóan klasszikus turisztikai terméknek, illetve egyre fontosabb integráns alkotó eleme a terület- és településfejlesztés, valamint az egészségügy területeinek. Az egészségturizmus kínálata kiegészült a turizmus más ágával, úgymint az aktív-, konferencia-, öko-, kerékpár-, és sportturizmus elemeivel, amelyekkel összességében komplexnek tekinthető.

Az egészségturizmuson belül két alapvető iránya, azaz a **gyógy- és wellness turizmus** alakult ki az elmúlt évtizedekben, amelyek mind trendszerű vonásaiban, kiszolgáló szolgáltatásaikban, mind vendégtípus szempontjából erőteljesen különböznek egymástól.

Gyógyturizmus: betegsége miatt, orvosi diagnózis alapján, az orvos javaslatára és előírása szerint veszi igénybe a beteg azokat a gyógyhatású szolgáltatásokat, melyeket az egészségügyi szolgáltatók nyújtanak (pl.: gyógyfürdő, klímaterápiás intézet stb.). A gyógyturizmus nem kórházi kezelés, hanem a gyógyító szolgáltatás igénybevétele piaci alapon, orvosi felügyelet mellett, továbbá a beteg a gyógyhely közelében kereskedelmi

szálláshely szolgáltatást vesz igénybe. A tipikusan természeti gyógytényezőre épülő gyógyászati és turisztikai szolgáltatások között a fő hangsúly a gyógyászaton van, amelyeket inkább csak kiegészítenek az általánosabb turisztikai szolgáltatások és vonzerők.

Wellness-turizmus: az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó egészségmegőrző turizmus, melyet az egészséges személy vesz igénybe egészségmegőrzés céljából. Az egészségtudatos ember ugyanis életformájával, egészséges táplálkozásával, rendszeres testmozgásával járulhat hozzá egészsége megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez. A wellness turizmus mindezen célokat szolgálja összetett szolgáltatásaival, amelyek egyszerre célozzák a fizikai állapot és állóképesség javítását, valamint a szellemi frissesség megőrzését.

Négy tényező határozza meg alapvetően az egészségturisztikai keresletet, amelyek az erőteljes piaci növekedést is meghatározzák:

- erős bizalom a gyógyászati szolgáltatások értékében;
- tradíciók a gyógyászati szolgáltatások terén;
- a gyógyászati szolgáltatások elfogadottsága az orvosi szakma által;
- az állami és magán biztosítótársaságok hajlandósága a gyógyászati költségek és lehetőség szerint a tartózkodás költségeinek részleges megtérítésére.

Ezek a keresleti indikátorok ugyanakkor csak abban az esetben elegendőek, ha a kínálati oldalon nem csak egy tisztán gyógyászati infrastruktúra alakul ki, hanem egy kellemesebb, gyógyhely jellegű település turisztikai, pihenési, kikapcsolódási szolgáltatás csomagokkal, amelyek megfelelő marketing kommunikációs eszközökkel vannak tálalva.

Gyula város egyike a neves hazai gyógyhelyeknek, ahol a gyógyvíz (a törvényben meghatározott gyógytényező) és az arra épülő gyógyászati szolgáltatások jelentik a gyógyhelyi megfelelés fő kritériumát.

Magyarországon **gyógyhelyeknek tekintjük** azokat a településeket, településrészeket, amelyek az 1997. évi CLIV. törvény értelmében elismert természetes gyógytényezőket (gyógyvíz, különleges gyógyhatású klíma) hasznosítanak, továbbá biztosítottak a gyógytényezők hasznosításához szükséges létesítmények (pl. gyógyfürdő, kórház, gyógyszálló stb). **Gyógyhelyi minősítéssel 13 település rendelkezik, köztük Gyula, ahol a Várfürdő és környezete van kijelölve.**

A gyógyhelyi rangot kiérdemlő települések település- és fürdőfejlesztési politikája korábban a mennyiségi célok felé orientálódott, ennek megfelelően kevésbé törődtek azokkal a szolgáltatásokkal, amelyek a látogatók egész napos időtöltését, kikapcsolódását szolgálták.

Az egészségturizmus *fejlesztési koncepció* egyik *célja, hogy Gyula* a hazai gyógyhelyi besoroláson túl *nemzetközi gyógyhellyé váljon*, ahol a kínálat nemzetközi színvonala és komplexitása a fejlesztés célja. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában megfogalmazottak alapján az egészségturizmus területén ösztönzik az egymástól megkülönböztethető, saját arculattal rendelkező gyógyhelyek kialakítását.

A nemzetközi gyógyhely ismérvei a Nyugat-Európában alkalmazott standardoknak megfelelően került megfogalmazásra, kritériumrendszerének az alapját a törvényben meghatározott gyógyhelyi feltételek adják. ***A nemzetközi „rang” elnyeréséhez Gyula Város részére az alábbi feltételeket fogalmazzuk meg:***

- Gyógytényező, Gyula alatt a különböző földrétegekben található ásványi anyagokban gazdag gyógyvíz;
- Az 1997. évi CLIV. Törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő gyógyhelyi minősítés;
- A turistafogadásra alkalmas színvonalas kereskedelmi szálláshelykínálat;
- A gyógyhelyi jelleget biztosító természeti adottságok (erdők, parkok, sétányok, Élővíz-csatorna) megléte;
- Kiemelt környezetvédelem és ez döntően a levegő tisztaságának, a növényzet, a felszíni és felszín alatti vizek védelmére vonatkozik (védőövezetek kijelölése), valamint a zajártalmak kiküszöbölése;
- A turisták kellemes kikapcsolódását biztosító gyógypark, amely egyben a gyógyhelyi központot is jelentheti kulturális szabadterei rendezvényeivel;
- Várfürdő komplex szolgáltatási kínálatának megléte, magas színvonalának biztosítása, továbbá a településen elérhető gyógyászati és rekreációs szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók megléte (Kisökör-járás területén tervezett fejlesztések, Vis-vitalis központ, wellness szállodák, rehabilitációs központ);
- Gyula hangulatos kisvárosi jellegéhez kapcsolódó belvárosi sétálóutcák, kereskedelmi üzletek, vendéglátó egységek kialakítása, „Gyula Város idegenforgalmi célú

rehabilitációja” program keretében zajló már megkezdett munkálatok a gyógyhelyi jellegét erősítik;

- A gyógyvízre alapuló turisztikai infrastruktúrát fejlesztő beruházások ösztönzése, amelyek csak akkor válhatnak versenyképesé és működhetnek gazdaságosan, ha a térség infrastruktúrája, és a kapcsolódó, kiegészítő szolgáltatások – ide értve az egészségügyi szakmai háttérrel is – kínálata is az attrakcióhoz hasonló színvonalú. Ezért szükséges az egészségturizmus fejlesztését a jövőben a turisztikai, településfejlesztési és egészségügyi szakmai elvárások összehangolásával folytatni;
- Gyula település megfelelő infrastrukturális, vendéglátó és kereskedelmi ellátottsága;
- Hosszú távon gyógytérség létrehozása – KBC program alapjaira épülve, amely a gyógyvíz jobb kihasználása érdekében összehangoltan fejleszti a hasznosítást elősegítő és ehhez kapcsolható egészségügyi szolgáltatásokat, valamint a specifikus és általános turisztikai szolgáltatásokat és a desztináció-menedzsment elemeit;
- Komplex terápiák alkalmazása, az alkalmazott kezelésekkel és a környezet hatásával átmenetet jelent a beteg számára a kórház és az otthon között, megteremtve ezzel azt a lehetőséget, hogy az egyének újra munkaképesé váljanak;
- Gyógyhelyi igazgatóság (Kurdirektorium) létrehozása, amely összefogja a település turisztikai vállalkozásait, szervezeteit, összehangolja a települési és a térségi marketing és fejlesztési tevékenységeket;
- A szolgáltatásokat kínáló szakszemélyzet képzettsége;
- Egyediség, a nemzetközi gyógyhely megkülönböztethető, szolgáltatási struktúrájában kiemelkedik versenytársai közül.

A nemzetközi gyógyhely kialakítását elősegítő stratégiai intézkedések és projektek ütemezését az egészségturizmus fejlesztési koncepció tartalmazza. A **projektjavaslatok rövidtávon Gyula város kétpólusú, a belvárosi területeket** (Várfürdő, belváros rehabilitációja, Almásy-kastély, Gyulai Vár, stb.), **és a Kisökönjárást** (Vis-vitalis, konferencia központ, rehabilitációs központ) érintik, amely területeket az Élővíz-csatorna partján kiépített sétány és kerékpárút köti majd össze. **A tervezett fejlesztések komplex egészségturisztikai központtá alakítják Gyulát.**

Gyula Város nemzetközi gyógyhellyé fejlesztése projektet támogatják az országos kezdeményezések és programok, köztük a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (NTS), amely 2013-ig a magyar turisztikai szektor elsődleges kiemelt termékeként nevezi meg az

egészségturizmust. A kínálatfejlesztés legfontosabb elemeként a természeti adottságokra épülő vonzerőket tekinti, Gyula esetében a gyógyvizet. Az NTS célul tűzi ki az egészségturizmus belföldi és nemzetközi versenypozíciójának javítását, mely folyamatos fejlesztéseket feltételez. Szükségesnek tartja olyan létesítmények létrehozását, amelyek a nemzetközi trendeknek megfelelően, nemzetközi versenyképességet, elsőszámú motivációt jelentenek.

Az egészségturizmus két fő ágát egymástól markánsan elkülönítve tervezi fejleszteni:

- A gyógyturizmus esetében egymástól megkülönböztethető, saját arculattal rendelkező gyógyhelyek kialakításának ösztönzése a cél.
- Fontosnak tartja, hogy erőteljesebb hangsúly kerüljön a betegségek megelőzésére, az egészségtudatosságot kiszolgáló kínálat fejlesztésére.
- Alapvető feladatként jelöli meg továbbá az egyes létesítmények egészségügyi rendszerben való tudatosabb kihasználását.

Az NTS által elérni kívánt célállapot szerint 2013-ban Magyarország ismert és kedvelt turisztikai desztináció lesz, elsősorban az egészségturizmus és a kulturális vonzerők fejlesztéseinek köszönhetően. A regionális desztinációs szervezeteknek és a nagyberuházásoknak köszönhetően több gyógyhely várja a gyógyulni vágyó turistákat, megnő a magas színvonalú wellness szolgáltatásokat nyújtó helyszínek száma is, és az egészségturizmushoz kapcsolódó kiegészítő attrakciók fejlesztése révén komplex termékkínálat jön létre.

A fent megfogalmazott nemzetközi gyógyhelyi fejlesztés gondolatmenetéhez és az egészségturizmus fogalomrendszer egyszerűbb értelmezhetőségéhez két idézetet tartunk fontosnak, melyre az ad hoc bizottság tagjai hívták fel figyelmünket:

A gyógyhelyek gyógymódjai komplexen hatnak az emberre és a betegség egyes fázisaira. A betegség lefolyása alatt a kezelés súlypontja eltolódik a károsult szerv kezelésétől, a cél a szervezet megzavart funkciójának javítása, helyreállítása. A gyógyhelyi kezelések súlypontjában a testfunkciók és szabályozások javítása, a pszichés stabilizálás áll. A terápia javítja az egyoldalú életmód következtében fellépett gyengült egészségi állapotot. Mindezekre különösen alkalmas a komplex fizioterápia, amelynek jelentős eleme a balneoterápia, gyógytorna és fizikoterápia. A kérdés nem az, hogy melyik a jobb kezelési mód, a műtét, a gyógyszeres vagy a fizioterápia, hanem az, hogy mikor lehet egy betegséget leghatásosabban

megelőzni, vagy kialakulása esetén gyógyszeresen, műtéttel, vagy egyéb terápiával, esetleg komplex módon kezelni.

A gyógyhelyi kezelés során az orvosilag irányított egyéni teljesítménymérések alapján tájékozódni lehet az életfunkciók változásairól, a gyógyulásához szükséges feladatokról, amelynek végső célja a megelőzés, egészségjavítás vagy rehabilitáció lehet.

A gyógyhelyi általános kezelés célja az ember áthangolása, a saját gyógtényezőinek aktiválása, rizikófaktorok leépítése, a védőfaktorok kifejlesztése, mindez természetes gyógymódokkal valamint egyénileg, és az egyénre tervezett egészségi gyakorlatokkal. A különböző kezelési módok összességének el kell vezetnie a szervezetet és az egész embert illető, de a beteg fizikai állapota javításán túl a hormonális és pszichés stabilitáshoz.”

(Magyar Fürdőkalauz)

Gyógyturizmus, egészségturizmus: A hazai termálturizmus sajnos nem tesz különbséget a két fogalom között, pedig kiváló gyógyvizeink lévén adott betegségben szenvedők gyógyturizmusát, gyógyhelyi kezelését kellene előtérbe helyezniünk. A ma oly divatos egészségturizmus (wellness) ugyanis nem igényel gyógyvizet, és a világon bárhol megvalósítható. A wellness jelszóval gyógyvizeinket és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat értékkönn eladni bizonyosan nem lehet.

A valódi gyógyturizmus (minőségi gyógyidegenforgalom) bizonyos betegségek (például inaktív állapotban lévő rheumatoid arthritis vagy spondylitis ankylopoetica, nagyzületi arthrosis, fibromyalgia stb.) vagy sérülések, ortopédiai és idegsebészeti műtétek kapcsán kiesett funkciókat próbálja meg helyreállítani a rehabilitáció eszköztárával. Fontos, hogy a kezelések előtti és utáni funkciók egyértelműen rögzítve legyenek, így a javulás mértéke a beteg számára is dokumentálható legyen. Ebbe a vertikumba még az is beletartozhat, hogy például az ízületi pótló műtéteket is nálunk végezzék, hiszen olcsóbb áraink és a rövidebb várakozási idő egyes országok betegei számára vonzóak lehetnek.

Az általunk javasolt valódi egészségturizmus a wellness-szel szemben nem csupán az egyén számára kellemes közérzetet nyújtó különböző beavatkozásokból áll, hanem pontos kapacitásfelmérésből (szív, tüdő, mozgásszervek stb.) indul ki, individuális dozírozású programcsomagokat (mozgás, fürdő, étkezés stb.) és célirányos szakmai tanácsokat tartalmaz, és az objektíválható, lemérhető paraméterek változása híven tükrözi a létrejött egészségnyereséget. Mindezt érdemes lenne életmódklubok formájában szervezni, és így az adott fürdőhelyek egyúttal prevenciós központokká is válhatnának. Ez természetesen nemcsak külföldi egyének vagy családok, hanem idősebb és fiatalabb hazai polgárok számára is vonzóvá tehető. A kapott eredmények nemzetközi lapokban publikálhatóak.

Az orvosi szakma aktív részvétele nélkül tehát érdemben sem a gyógyturizmus, sem az egészségturizmus nem valósítható meg. A sikerhez megfelelően kidolgozott szakmai koncepció, mérhető egészségügyi paraméterek, korrekt dokumentáció és reklám mellett szakmai hírverés szükséges.

Magyar Tudomány, 2005/11 1398. o.

Helyzetjelentés és jövőkép a fizioterápiáról Magyarországon - Tanulmány

Poór Gyula az MTA doktora, egyetemi tanár, MTA-ORFI Mozgásszervi Kutatócsoport
Bálint Géza az MTA doktora, osztályvezető főorvos, Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet
Csermely Miklós nyugalmazott osztályvezető főorvos, Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet

Figyelembe véve a helyzetelemzés következtetéseit, valamint a nemzetközi gyógyhellyé történő fejlesztés kritériumrendszerét, az alábbiakban foglalhatók össze Gyula Város jelenlegi helyzete:

1. Versenyképesség és életminőség

Hosszú évtizedeken keresztül Magyarország egyik legfőbb vonzereje – a nyugat-európai országokból érkezők számára – a környező országokkal összehasonlított viszonylag kedvező ár-érték arány volt. Az 1990-es évek óta megszűnt hazánk kivételezett helyzete, a kelet és közép-európai országok határai megnyíltak, felismerték a turizmusban rejlő kedvező lehetőségeket, és hamarosan komoly versenytársakká léptek elő, miközben Magyarország több szempontból is veszített attraktivitásából.

A fenti tendenciák rávilágítanak arra, hogy a turizmuspolitika hosszú távon nem épülhet az “olcsó” úti cél imázsra. Mindezen jellemzők Gyula esetében is beigazolódtak. A városban jelenleg hiányzik egy olyan kínálati réteg, amely a magasabb költési hajlandósággal rendelkezőket kiszolgálja. Ez érvényesül többek között a Várfürdő jelenlegi kínálata tekintetében, a minőségi szálláshelyek hiányában (jelenleg nincs 4-5 *-os szálláshely a városban). A város jelenlegi fejlődése pozitív tendenciát mutat, így pl. a belváros rehabilitációja, sétáló- kerékpár- és vízi útvonalak kialakítása/bővítése, az egészségügyi ellátás bővítése (rehabilitációs központ) mind a versenyképes város kialakulását és fejlődését segítik elő.

A turizmus társadalomra gyakorolt hatása pozitívnak tekintendő Gyula esetében mind gazdasági szempontból (munkahelyteremtés, életszínvonal növekedés, életminőségre gyakorolt hatása stb.), kulturális szempontból (múzeumok, Várhoz kapcsolódó kulturális rendezvények, események, kisebbségi kultúrák jelenléte, stb.).

Fontos kérdés a fejlesztésének természetére gyakorolt hatása, jelen esetben az élővizekre (Körös, Élővíz-csatorna), valamint a szabad területekre (Kisökrjárás) vonatkozóan, illetve a városfejlesztéssel kapcsolatos környezeti ártalmak (szemetelés, zajszennyezés, stb.)

2. A turizmus kínálata

Gyula Város esetében összetett turisztikai kínálattal találkozunk. Szinte valamennyi „fajttával” rendelkezik, ezek viszont nagyon eltérőek vonzáskör, gazdasági értékteremtés és foglalkoztatás szempontjából. (részletesen bemutatva a helyzetelemzés vonatkozó fejezeteiben).

Ezen sokszínű kínálati rendszert több szervezet is koordinálja, Tourinform iroda szintén a város életében jelen van. Az ide érkező turisták több forrásból is tájékozódhatnak Gyula turisztikai kínálatáról. Ebben a tekintetben a legújabb pl. az idén nyáron (2006) „Kérdezz engem!” Információs és Segítő Animátori Szolgálat, amelynek fő feladata a városba érkező látogatók informálása, a programszervezés és a segítségnyújtás. Az animátorok a város különböző pontjain felállított információs pontokon tájékoztatást adnak szálláshelyekről, éttermekről, a látnivalókról, az aktuális programokról, szórakozási és kikapcsolódási lehetőségekről.

3. A turistafogadás feltételei

Ebben a tekintetben egyrészt a városba érkezés térben történő lehetőségeit kell figyelembe venni (különböző közlekedési csatornák), amelyek részletesen bemutatásra kerültek az adott fejezetekben, másrészt azt a szálláshelykínálati palettát –helyzetelemzésben részletezve-, amely meghatározó eleme az érkező vendégek célcsoport szerinti megoszlásának.

4. Emberi erőforrás

A város vezetése, a különböző turisztikai szervezetek, egyesületek alátámasztják és megerősítik a város nemzetközi gyógyhellyé történő fejlesztését. A városban illetve környékén az oktatás/képzés is ilyen irányban kínál további lehetőségeket.

Gyulán található a Semmelweis Egészségügyi Szakképző Főiskola, Tessedik Sámuel Főiskola Egészségügyi Intézete, Békéscsabán pedig ugyanezen főiskola Gazdasági Főiskolai Kara. A Gazdasági Főiskolai Kar gazdálkodási szakán belül idegenforgalmi szakirány

keretében lehetőség nyílik speciális turizmus szakmai ismeretek megszerzésére. Ezáltal a turizmusfejlesztés humán erőforrás bázisa helyben biztosított.

5. Működési rendszer

A turizmus struktúráját jelenleg Magyarországon a nem megfelelő stabilitás, az átláthatatlanság, a nem kellőképpen definiált felelősségi és hatáskörök jellemzik.

A stabilitás hiánya nagyrészt visszavehető a politika túlsúlyos szerepére. Mivel a turizmus elis-mertsége, érdekérvényesítő képessége nem megfelelő, az állami irányításban sem sikerült a turizmusnak olyan pozíciót kiküzdenie magának, amely lehetővé tenné, hogy ne kormányzati ciklusonként politikai érdekek mentén határozzák meg a turizmus irányítás szervezetét. A gyakori vezető- és struktúraváltások a hatékonyság ellen hatnak.

A politika szerepe eltúlzott a turizmusban, annak ellenére, hogy az alapvető kérdésekben a politikai oldalak egyetértenek. A szakma irányítása és maga a szakma átpolitizálódott, mivel a politika túl sok-szor közvetlen döntési, kinevezési és forráselosztó szerepben van.

Az elmúlt 10-15 évben nem alakult ki egy olyan konzisztens struktúra, amely lehetővé tenné, hogy egyértelműek legyenek a hatáskörök, a források és a felelősség kérdése. Jelenleg a motiváció és a kont-rollálhatóság is csorbát szenved, a szakma képviselői nem tudják, hogy bizonyos kérdésekben kikhez fordulhatnak, ki a felelős az adott témában.

Gyula Város Önkormányzata, ennek Idegenforgalmi Bizottsága, Tourinform Iroda, Dél-Alföldi Regionális Marketing Igazgatóság működik a településen, amelyek saját hatáskörüknél fogva irányító szerepet töltenek be Gyula turizmusában.

3. SWOT ANALÍZIS

Az alábbiakban bemutatjuk Gyula városának, mint turisztikai desztinációnak erősségeit és gyengeségeit.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Gazdag termálvíz készlet • Kieépített egészségügyi háttér (a településen a termálvízre épülő gyógyturizmus több évtizedes hagyományokkal rendelkezik - a fürdő 1959 óta üzemel, 1985-ben gyógyhely minősítést kapott). • Gyula városának legnagyobb vonzereje a Várfürdő, a Dél-alföldi Régió legkedveltebb fürdője. (A legújabb beruházásoknak köszönhetően a fürdő európai színvonalú szolgáltatásokat tud nyújtani minden korosztály számára.) • Kiváló hatású gyógyvíz, mely többféle betegség kezelésére is alkalmas. • Üdülésnek kedvező éghajlati tényezők: magas a napsütéses órák száma, kevés az éves csapadékmennyiség • Gyógyhelyi státusz • Turisztikai animátorok • A településen és környékén sok természeti érték lelhető fel: természetes vizek, erdősített, nagy zöld területek, pihenést szolgáló környezet, valamint gazdag állatvilág. • Épített örökség gazdagsága, több műemléki látnivaló (Vár, Százéves Cukrászda, barokk kápolna, volt megyeháza, törvényszéki palota stb.) • Több évtizedes hagyományok és bővülő, sokszínű kulturális rendezvények jelenléte a településen (Várszínházi előadások, Végvári Esték, Fesztiválok, Erkel Diákünnep, Gyula Napok, Végvári Pünkösöd, Borünnep) • Vendégszerető helyi lakosság • Vendégek elégedettsége jó, magas a visszatérési arány. • Belföldi vendégek száma növekszik. • Humán erőforrás képzéséhez a település iskolái jó háttérrel bíznak, különös tekintettel az egészségturizmus szakterületén • Szakképzett, az egészségturizmus vendéggel való hosszú ideje kapcsolatban álló, elkötelezett szakemberekből álló és vendégorientált szervezeti kultúra jellemző. 	<ul style="list-style-type: none"> • A Várfürdő egész évben üzemelő medencéi elsősorban gyógyászati célokat szolgálnak, ezért a többi részleg működtetése szezonális, időjárásfüggő. • A magasabb költségű vendégek megnyerésére hiányoznak a magasabb kategóriájú szálláshelyek. • Külföldi vendégérkezések számának visszaesése. • Gyula nemzetközi viszonylatban kevésbé ismert. • A közlekedési infrastruktúra hiányosságaiból adódóan rossz a város megközelíthetősége (Az autópályák és az elsőrendű főutvonalak elkerülik a várost, vasútja csak szárnyvonallal rendelkezik, relatív nagy távolságra van Budapesttől). • Az országon belül előnytelen a település elhelyezkedése (a keleti, Romániához és Szerbia-Montenegróhoz közeli országrész rossz imázsa miatt). • A régió kedvezőtlen turisztikai imázsából adódóan alacsony a látogatói szám. • A külföldi vendégek és vendégéjszakák számának visszaesése • Kulturális és természeti értékek kevésbé hozzáférhetőek és bemutatathatóak • Kihasztnátlan Almásy-kastély • A turisztikai infrastruktúra hiánya (természeti értékek bemutatathatósága, kerékpárutak hiánya, stb.) • Összehangolatlan marketing • Idegenforgalomban érdekeltek összefogásának hiánya • A nyelvtudás nem általános • A város töркеvönző képessége gyenge, így a fejlesztési beruházásokra nehéz megnyerni a befektetőket. • Egyet nem értés a Várfürdő az Önkormányzat és a Megyei Kórház között a város és a fürdő fejlesztésének megfelelő irányáról, a fejlesztések helyéről • A város népességmentartó ereje gyenge,

<ul style="list-style-type: none">• Fejlesztés alatt álló repülőtér a közelben Békéscsabán (10 km), mely 2006-2007-től nemzetközi charterjáratok fogadására is alkalmas lesz.• A városfejlesztési koncepció külön is kiemeli a turizmus fejlesztését• Jelenleg folyó illetve elkészült beruházások (belváros rekonstrukciója, szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése, 44-es főút Békéscsaba-Gyula, Várfürdő fejlesztések, Vármúzeum, Vár) is a turizmus jobb kiszolgálását, erősödését célozzák• Az egészségturisztikai fejlesztési elképzeléseket a megye és a város vezetése támogatja• Nemzetközi határátkelőhely városi infrastruktúrával• Átalakult szervezeti háttér• Egészségvárosok Szövetségének tagja	negatív migrációs egyenleg főleg a fiatal diplomások körében
--	--

A lehetőségeket és veszélyeket illetően véleményünk szerint a következőket kell figyelembe venni:

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • A Várfürdő ismertsége, látogatottsága, valamint a nyújtott szolgáltatáscsomag minősége folyamatosan növekszik. • Gyógyászati szolgáltatások fejlesztése, bővítése • Osteoporózis Centrum (specializáció) kialakításának lehetősége. • A település kijelölt országos gyógyhelyi központ. • Balneológiai kutatási és oktatási centrum létrehozásának lehetősége. • Természeti értékek feltárása, bemutatása • Egészségturizmus értékeinek összekapcsolása • Növekvő hazai és nemzetközi érdeklődés az egészséges életmód, így az ezzel kapcsolatos kínálati elemek iránt. • Újabb, igényes vendégek nyerhetőek meg a megelőzés iránti igény növekedésével. • Az egészségturizmus a magyar turizmus egyik stratégiai fontosságú területe és annak továbbfejlesztése kézenfekvő irány marad. • Új közvetítő és „befolyásoló” médiumok lesznek jelen a magyar egészségbiztosítók és nyugdíjpénztárak megerősödésével. • Szabad fejlesztési területek a városban és környékén • A Dél-alföldi Termál Klaszter egy hatékony és termékeny együttműködéssé növi ki magát. • Turisztikai szakképzés • A város határmenti elhelyezkedéséből adódóan a határos, fejlődő gazdaságú országokból is lehet erősödő turistaérkezésre számítani (Románia EU tagsága) • Nagy tranzitforgalom: a határátkelő miatt a város nemzetközi megálló és pihenőhely • Hagyományos kelet-európai országok (pl. lengyel, szerb, román) vendégek megjelenése • Helyi élelmiszeriparon alapuló gasztronómiai kínálat (pl.: Gyulai kolbász és a Mangalica termékcsalád; pálinka stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tervezési szintek összhangjának hiánya (régió-megye-kistérség-település) • Összefogásban mutatkozó hiányosságok • Turisztikai értékek kihasználatlansága • Versenyhelyzet erősödése (régióban lévő fürdők fejlesztése, belföldi és külföldi fürdők specializálódása, a régió egyéb településeinek turisztikai fejlesztése és megerősödése) • Románia turisztikai fejlesztései • Békéscsaba turisztikai fejlesztései • Az egészségturisztikai kereslet növekedési ütemének stabilizálódása, esetleges csökkenése a klasszikus külföldi vendégkör lassú kioregedésével. • A minőségi fejlesztések ellenére a beruházások nagyságrendjét nem követi a fajlagos költség növekedése. • A különböző vendégkörök zavarhatják egymást (fiatalok zajosabb kikapcsolódási igénye és az idősebbek, betegek csendesebb pihenési igénye), a magasabb fizetőképességű fürdőzők más desztinációkat választanak. • Nem alakul ki középtávon egységes, konzisztens minőség. • Regionális infrastrukturális fejlesztések elmaradása • Az erdélyi autópálya vonalvezetése nem Gyula környezetében halad majd

4. GYULA JÖVŐKÉPE

4.1. Bevezetés

A város jövőképe kialakításakor a rendelkezésre álló információkra támaszkodtunk, illetve figyelembe vettük a helyzetelemzés megállapításait, az ezekből származó következtetéseket tartalmazó SWOT analízist, valamint a város vezetésének jövőre vonatkozó fejlesztési elképzeléseit, irányvonalait.

A különböző hatósugarú fejlesztési stratégiák, területfejlesztési tervek mindegyikében – konkrétabb vagy kevésbé konkrét formában – megfogalmazást nyert már az elmúlt évek során, hogy **Gyula** történelmi fürdővárosa a meglévő, jó adottságokra építve **a térség kiemelt, nemzetközi gyógyhelyi központtá emelhető. Mindemellett** a város meglévő és tervezett turisztikai kínálata jó kiegészítő elemei lehetnek **a konferencia és üzleti turizmusnak**, tehát ezen ágak **is jó fejlődési potenciállal rendelkeznek**.

Gyula jövőképe azt a célt szolgálja, hogy a település gazdasági és ezen belül turisztikai versenyképessége erősödjön, valamint egy lakható és minőségileg tovább fejlődő várossá váljon.

E cél elérése érdekében fogalmaztuk meg azt a 3 prioritást, amely a továbbiakban részletezett fejlesztési elképzelések (intézkedések) vezérfonalait jelentik.

4.2. A jövőkép alapjainak megfogalmazása

A jövőkép azt a víziót (konceptiót) fogalmazza meg, amelynek megfelelően kívánjuk Gyulát látni és láttatni. A jövőképhez csatlakozó stratégiai fejlesztési célok, majd a célok elérését szolgáló programok jelentik azt az utat, amelyen keresztül Gyula elérheti a jövőképben megfogalmazott célokat.

A jövőkép megállapítások egységes sorozata, amely látványosan és pontos megfogalmazásokkal ábrázolja a kívánt célállapotot és eredményeket, amelyek a megvalósult stratégia révén érhetőek el.

A jövőkép kialakításakor figyelembe kellett vennünk a meglévő lehetőségeket és korlátokat:

- Jó turisztikai potenciál;
- Eltérő minőségű és színvonalú szolgáltatások;
- Kiegészítő turisztikai attrakciók;
- Kistérségi és városi fejlesztések;
- Minőségi különbségek a kínálati palettán és a célcsoportok tekintetében;
- Az épített környezet fejlesztése.

A kialakított jövőkép meghatározza a város jövőbeni gazdasági, ezen belül elsősorban turisztikai versenyképességének növelését.

Olyan fejlesztéseket kell a koncepcióban meghatároznunk, amelyre egyrészt a városnak van forrása, másrészt olyan elérhető pályázati források állnak rendelkezésre, melyek elősegítik ennek megvalósítását. Ugyanakkor a fejlesztési elképzeléseknek egységesen kell szolgálniuk a város jövőképében meghatározott célokat, egymásra épülve és egymást kiegészítve.

A jövőkép megmutatja, hogy a város hogyan képes leküzdeni az egyenetlen fejlesztésekből keletkezett hátrányokat, kihasználni az adottságaiból eredő lehetőségeket és előnyöket.

A jövőkép akkor válhat sikeressé, ha a település vezetése, sőt a lakossága is elfogadja, és mögötte erős és aktív elkötelezettséget vállal a megvalósítása érdekében.

4.3. A jövőkép megvalósításának lehetőségei

A Dél-Alföldi Regionális Stratégia (DARS) és az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (OFK) részeként a Dél-Alföldi Régióban két fejlesztési pólust jelöltek ki: Szegedet mint a BIOPOLISZ program megvalósítási helyét és országos növekedési pólust, valamint a Közép-Békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás által határolt regionális fejlődési pólust, amely a Békéscsaba-Békés-Gyula városok együttműködésére épül.

Gyula 1997-ben kötött szövetséget Békéssel és Békéscsabával Közép-békési Centrum néven. Céljuk, hogy „nagyvárosi térség”-et alakítsanak ki, a három város és vonzáskörzetük a Dél-alföldi régió egyik régióközpontjává váljon. A három nagy településhez kisebb

települések is kapcsolódnak. Ezen település-együttes esetében a lakosság koncentrációja erősödik. Ma Békés megyében ez a központ rendelkezik olyan fejlődési potenciállal, mely különösen az Európai Unió pénzalapjaiból lehívható források felhasználásában kitűnhet a közeljövőben.

4.4. Célpiramis

A fejlesztési koncepció kiindulópontját Gyula város idegenforgalmi **jövőképe** – víziója – jelenti, amely rögzíti a település jövőbeli állapotának legfontosabb jellemzőit. Ezt a következő módon foglalhatjuk össze:

A helyi adottságokra és erőforrásokra épülő, de azokat túlzott mértékben ki nem zsákmányoló, mind a hazai mind a külföldi turisták igényeit kielégítő idegenforgalom fejlesztése.

A jövőképre és a helyzetfeltárás legfontosabb megállapításaira támaszkodva került meghatározásra a fejlesztés alapcélja, a **misszió**:

Gyula versenyképességének és a lakosság életkörülményeinek javítása, a gyógy-idegenforgalmi és rekreációs jelleg továbbfejlesztése, esztétikus és vonzó környezet biztosítása a kulturális és természeti értékek megőrzésével és stabil gazdasági háttérrel.

A fejlesztés alapcélja tehát kettős: egyrészt törekedni kell arra, hogy a turisták máshol megtermelt jövedelme kerüljön felhasználásra a településen, illetve annak közvetlen környezetében, mivel ez biztosítja a helyi lakosság anyagi értelemben vett gyarapodását. Másrészt arra is nagy figyelmet kell fordítani, hogy a város és térsége erősségét jelentő állapota ne sérüljön.

Gyula városában a tervezett és a már megindult fejlesztések a gyógyhely-jelleg megtartását, megerősítését és kihangsúlyozását kell, hogy szolgálják. Ugyanakkor ma már magasabb követelményeknek kell megfelelni ahhoz, **hogy a nemzetközi piacon versenyhelyzetbe kerüljön egy hazai gyógyhely**, mint korábban a „vasfüggönnyel” zárt világban. Már **nem elegendő a fürdő fejlesztése, annak környezetét is komplex szemlélettel a kitűzött**

célokhoz igazítva kell a kereslet igényeihez igazítani, mindemellett egyedi kínálatot kell tudni nyújtani.

A fürdők fejlesztése mellett tehát még sok egyéb célt kell megvalósítani és ezek a következők:

- Üzleti alapú gyógyászati szolgáltatások fejlesztése (infrastruktúra, technika, stb.);
- Az üzleti célú infrastruktúra fejlesztések hasznosítása a régióban élők egészségi állapotának javítása céljából;
- Gyógyvizek egészségi hatásának kutatása, az eredmények nemzetközi publikációja;
- Gyógyvizeink minősítése, és ehhez kapcsolódó marketing tevékenység;
- Gyógyfürdőkhoz kapcsolódó gyógyászati, rehabilitációs és fitness központok kialakítása, fejlesztése;
- Exkluzív igényeket biztosító szállásférőhelyek, gyógyszállók kialakítása, ehhez kapcsolódóan „szociális szolgáltató régió” kialakítása;
- Wellness turizmus fejlesztése, szabadidő központok ill. a tömegsport céljait szolgáló létesítmények létrehozása, a meglévők felújítása, modernizálása;
- Aktív turizmushoz kapcsolódó feltételrendszer fejlesztése (lovas-, kerékpáros-, víziturizmus, ökoturizmus, természetjárás, falusi turizmus);
- Egészségturizmushoz kapcsolódó képzések (közép- és felsőfokú), beleértve a nyelvi, kommunikációs és szakmai képzéseket is;
- Egészség-ipari szakemberek képzésének beindítása;
- Marketing eszközök támogatása (nem elsősorban önálló területként, hanem az egyes fejlesztésekhez kapcsolódóan).

Mindezen célok megvalósítása az egészség, az egészségesség menté képzelhető el, az alábbi csoportosításban:

- Egészség helyreállítás: gyógyturizmus (gyógyászat, rehabilitáció) - országos, nemzetközi vonzáskörrel
- Egészségmegőrzés: egészség turizmus (wellness, fitness) – regionális vonzáskörrel
- egészséges élet: sportolás (szabadidő-, tömeg-, diák-, él- és versenysport) és sportturizmus
- egészséges környezet: környezetvédelem, környezetgazdálkodás, környezetbiztonság (biztonságos technológiák, gyártókapacitás)

- egészséges étkezés: garantált, minőségi, illetve bio élelmiszerek termelése
- egészséges városszerkezet: rendezett városkép (emberléptékű épületek és nagy zöldfelületek, ápoltságok)
- egészséges gondolkodásmód: jó szellemiség, polgári mód, nyugodt, kiegyensúlyozott életvitel

Gyula: nemzetközi gyógyhellyé fejlesztése

Turizmusfejlesztés	Infrastruktúra- és városfejlesztés	Szervezet- és intézményfejlesztés
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kereskedelmi szálláshely-fejlesztés 2. Városi és turisztikai célra alkalmas egyéb létesítmények 3. Kulturális sokszínűség erősítése, a turisztikai kínálat bővítése 4. Új turisztikai kínálati elemek létesítése illetve a meglévő adottságok jobb kihasználása 5. Az eltérő turisztikai célra rendelt és különböző jellegű helyszínek térbeli, elsősorban látványban megnyilvánuló elkülönítése az átjárhatóság, könnyű elérhetőség, kapcsolódás megtartásával, valamint az üdülőhelyi imázs erősítése 6. Meglévő turisztikai adottságok, kapacitások és minőségek célcsoport irányos fejlesztése (fürdőfejlesztés) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A 44-es út északi, a várost elkerülő szakaszának megépítése 2. Parkolóhelyek kialakítása a város több pontján 3. Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése 4. Élhető, ugyanakkor turisztikailag is vonzó város kialakítása (Bevásárlóközpont, illetve fedett üzletsor létrehozása.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Önkormányzati szolgáltatások, a városmarketing és a kistérségi együttműködés fejlesztése 2. Turisztikai desztinációs modell kialakítása 3. Civil szervezetek 4. Intézményfejlesztés

5. PRIORITÁSOK, INTÉZKEDÉSEK, KOMPONENSEK

5.1. Turizmusfejlesztés prioritás

I. Prioritás:	Turizmusfejlesztés
I/1. Intézkedés:	Kereskedelmi szálláshely-fejlesztés
Célja:	A településen már meglévő kereskedelmi szálláshelyek szolgáltatási színvonalának fejlesztése mellett új kereskedelmi szálláshelyek létesítése, amelyek a turisztikai bevételek növelését, új célcsoportok megjelenését illetve a település és a kistérség GDP növekedését eredményezik.
Indoklás:	<p>Gyula szálláshely kapacitása és a szálláshelyek minőségi színvonala nem a település gyógyhelyi rangjának megfelelő. A már meglévő és – mind a külföldiek, mind a belföldiek körében – népszerű magán szálláshelyek, panziók és 3 csillagos szállodák mellett a vendégek igénylik a magasabb kategóriájú szálláshelyeket. (ld. 3.7.2. Gyulai szálláshelyek, 43. old.).</p> <p>A Gyulára jellemző egészségturisztikai kereslet növekedését és az általános keresleti trendeket figyelembe véve indokolt – a turisztikai versenyképesség fenntartása és annak növelése érdekében – a kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése és új, 4 csillagos szállodák megépülése.</p> <p>A városba érkező egyes célcsoportok igényeit a jelenlegi adottságok kiszolgálják, de a fokozódó régiós és országos versenyhelyzet miatt, illetve a további vendégforgalom-növelés érdekében indokolt a specifikus fejlesztés. Ez alatt mind a kiszolgáló létesítmények, mind a kiszolgáló infrastruktúra fejlesztését értjük.</p> <p>A város számára a konferenciaturizmus egyedi perspektívákat jelent (Kisökörfárásban létesítendő 4 csillagos szálloda és konferenciaközpont) . A Várfürdő által nyújtott kínálat, a kulturális sokszínűség, a létesítendő multifunkcionális központ vonzereje (edzőtáborok, nagyobb sport- és szabadidős rendezvények, koncertek, stb.) újabb vendégtöbbséget jelent a városnak.</p> <p>A Várfürdő tervezett fejlesztési programjának megfelelően 2013-ra kb. 860.000 fő/év vendégforgalom elérése a cél. Ugyanakkor célja a fürdőfejlesztésnek, hogy a gyógyászat fejlesztésének köszönhetően a gyógyturizmus piacán pozicionálja magát a fürdő, ezáltal egyedi és magasabb minőségű szolgáltatást nyújt az ide érkező vendégeknek. Ennek köszönhetően a vendégek közül egyre többen a fizetős és színvonalas szolgáltatásokat részesítik előnyben. Ez azt jelenti, hogy a vendégszám növekedése nem lesz kiemelkedően magas, ugyanakkor a megcélzott célcsoportok magasabb fajlagos költséssel honorálják a fejlesztést.</p> <p>Ezen bővülő (a fejlett gyógyászat által vonzott) célcsoport igényeinek kiszolgálása érdekében szükséges a minőségi szálláshelyfejlesztés a városban. A hasonló turisztikai vonzerővel rendelkező konkurens fürdővárosok mindegyike rendelkezik legalább 4 csillagos szálláshely-kapacitással, amely a wellness- és gyógyászati szolgáltatásokat igénybe vevő fizető vendégkör kiszolgálására alkalmas.</p> <p>Ugyanakkor gyógyászati szolgáltatások létrehozása a létesítendő szállodákban (ld. I/6. intézkedés, 81-86.old) olyan többletbevételt jelenthet a Várfürdő (és ezáltal a város) számára, amely mindenképpen indokoltá teszi a szálláshelyfejlesztéseket. A Kisökörfárásba tervezett 4 csillagos szálloda, valamint további szállodák létesítése a Kisökörfárásban és az Elővíz-csatorna</p>

	<p>mentén (ennek száma függ a kijelölt terület, valamint a létesítendő szállodák nagyságától, a befektetők településre vonzásától, stb.) a következő, <u>prognosztizálható, de pontosan nem becsülhető vendégéjszaka, és vendégszám növekedést indukálhat Gyulán.</u></p> <p>Amennyiben az általános trendeket vesszük figyelembe (a tervezett 4 csillagos szállodák kb. 120-150 szobások és legalább, átlagosan 50-60%-os kihasználtsággal működnek), akkor <u>a vendégéjszakák számának növekedése elérheti az 50.000 vendégéjszaka/év/szálloda értéket.</u></p> <p>Ha átlagosan 2,3 vendégéjszakát töltenek el itt a vendégek (az országos átlag alapján kalkulálva), akkor ennek megfelelően min. kb. <u>20.000 fő/év/szálloda vendégszám növekedés prognosztizálható</u> a szálláshelyfejlesztéseknek köszönhetően.</p> <p>Ehhez kapcsolódóan, az egyes szállodákban a megvalósítandó gyógyászati kezeléseket a vendégek megközelítőleg 60%-a igénybe is veszi, ez azt jelenti, <u>hogy kb. 30.000 vendég után származó többletbevételhez jut a szolgáltatást üzemeltető gyógyfürdő (ezáltal a város).</u></p> <p>Mindez azt jelenti, hogy az első szálloda létesítése után a <u>város vendégéjszaka száma</u> (kb. 170.000 vendégéjszaka/év) nagyjából <u>30%-kal</u> növekszik. Több szálloda létesítése esetén (hasonló nagyságrendekkel kalkulálva) növekszik a városban realizált vendégéjszakák száma.</p> <p><u>2013-ra a város min. 3 db. 4*-os szálloda létesítésével a vendégek és vendégéjszakák számát megkétszerezheti.</u></p> <p>Mindezekon túlmenően a megvalósuló szállodák új munkahelyeket teremtenek közvetve és közvetlenül, melyek a város népességmegtartó erejének növelése mellett a helyi adóbevételek növeléséhez is hozzájárulnak.</p>
<p>Az intézkedés tartalma:</p>	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Wellness- és konferencia szálloda létesítés</u> A Kisökrjárás néven ismert fejlesztési területen javasoljuk megvalósítani egy 4 csillagos, 120-150 szobás szálloda megépítését saját étteremmel, konferencia lehetőségekkel (min. 600 fő befogadására legyen alkalmas), wellness-részleggel és fürdővel (törökfürdő). (bővebben a Kisökrjárás fejlesztése előmegvalósíthatósági tanulmányban) 2. <u>Kemping fejlesztése</u> A Kisökrjárás területén jelenleg működő kemping szolgáltatásait legalább egy strandmedence megépítésével bővíteni szükséges. 3. <u>Meglévő szálláshelyek fejlesztése</u> <u>A,</u> A meglévő szálláshelyek, elsősorban a szállodák minőségi színvonalát, – a jelenlegi vendégkör megtartása és a további vendégforgalom-bővítés érdekében – szükséges volna emelni és szolgáltatásaikat bővíteni. Az egészségturisztikai, valamint a konferencia és üzleti turizmus trendjeit figyelembe véve a magasabb besorolású (3+, 4 és 5 csillagos) szállodáknak is van létjogosultsága. <u>B,</u> Lehetőség nyílik a meglévő és létesítendő szállodákban saját gyógyászati részleg kialakítására, amennyiben a vizet és működtetést is a fürdő biztosíthatja.

	<p>4. Új szálláshelyek létesítése</p> <p>Az Élővíz-csatorna Kisökörkörjárással ellentétes partszakaszán (a déli oldalon a Körösig) célszerűnek tartjuk egy leendő szállodasor kialakításának lehetőségét biztosítani, helyét a város területrendezési tervében kijelölni. Ezen belül javasolt az Almásy-kastély gyógyszállóvá alakítását is, mint lehetőséget figyelembe venni. Erre vonatkozóan a megvalósíthatósági tanulmány készítése folyamatban.</p> <p>A javasolt városfejlesztésnek köszönhetően lehetőség nyílik a város számára a gyógyvízkincs levédésére egy megfelelő védőidom létrehozásával. Ennek megfelelően a gyógyvízzel való gazdálkodás továbbra is a város irányítása alatt marad, ugyanakkor lehetőség nyílik a gyógyvízre alapozott új kapacitások létrehozására is a létesítendő, ún. „gyógyszállodákban” is. Így lehetőség nyílik a fürdőn kívüli rehabilitációs kezelésekre is, amely mind a külföldi, mind a hazai fizető vendégek számára önálló gyógyászati lehetőséget jelent.</p> <p>A kereskedelmi gyógyszállók a gyógyvizet a gyógyfürdőn keresztül kapják, a gyógyászatot továbbra is a gyógyfürdő működtetheti, míg a szálloda és a kapcsolódó wellness szolgáltatások működtetése a szálloda feladata.</p>
A megvalósítás helye:	<p>A fejlesztéseket a település alábbi területein javasoljuk megvalósítani:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wellness- és konferencia szálloda a város keleti részén elhelyezkedő, a város tulajdonában lévő mintegy 52 hektáros, Kisökörkörjárás néven ismert területen valósítható meg (bővebben az előmegvalósíthatósági tanulmányban). - A jelenleg is működő kemping a Kisökörkörjárás DNY-i területén található. - Új szálláshelyek kialakítására az Élővíz-csatorna Kisökörkörjárással átellenes (déli oldali) partszakaszát javasoljuk kijelölni.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Polgármesteri Hivatal, a szálláshely-tulajdonosok, vállalkozók, beruházók.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A városba érkező vendégforgalom, valamint a nagyobb költési hajlandóságú vendégek számbeli növekedésének köszönhetően megtérülhetnek a beruházások, a szálláshely-tulajdonosok – és ebből kifolyólag az önkormányzat is – nagyobb bevételre tehet szert, mely végső soron a város lakosságának kedvez. Ugyanakkor az új szálláshelyek létrejötté új munkahelyeket teremt, mely a város népességmegtartó erejét is növelheti.
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - szálláshely-fejlesztés - vendégforgalom növekedése a városban

Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none">- minőségi fejlődés- a beruházásokból származó (gyors) profitnak köszönhetően újabb források keletkezése
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none">- munkahely-teremtés- az idegenforgalmi bevételek növekedése- a város GDP-jének növekedése- a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Turizmusfejlesztés
I/2. Intézkedés:	Városi és turisztikai célra alkalmas egyéb létesítmények
Célja:	A település turisztikai kínálatának növelése olyan elemekkel, amelyek tovább serkentik Gyula turisztikai versenyképességét.
Indoklás:	A további vendégforgalom növelése és a Gyulára érkező vendégek tartózkodási idejének meghosszabbítása érdekében szükség van olyan, egymást támogató, kiegészítő turisztikai kínálati elemek megjelenésére illetve erősítésére Gyulán, amelyek növelik a város vonzerejét. A szezon megnyújtása érdekében is fontos további turisztikai kínálati elemek jelenléte.
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Aktív és kulturális tevékenységek helyszíneinek és lehetőségeinek bővítése</u> <p>A, A városnak szüksége van egy multifunkcionális központra, amely alkalmas sport- és kulturális események, valamint egyéb rendezvények (koncertek, kiállítások, konferenciák stb.) fogadására. A multifunkcionális központ kb. 2000 fő befogadására alkalmas, emellett a helyi sportegyesületeknek, szakosztályoknak is biztosítani tud kisebb edzőtermet. (bővebben a Kisökörkörjárás fejlesztése előmegvalósíthatósági tanulmányban)</p> <p>B, Szabadtéri sportpályák (teniszpályák, szabadtéri edzőpályák) létesítése. (bővebben a Kisökörkörjárás fejlesztése előmegvalósíthatósági tanulmányban)</p> <p>C, Vis Vitalis egészségközpont kialakításának célja egy a vízhez és nem vízhez kapcsolódó, wellness/fitness elemeket tartalmazó egészségközpont kialakítása (ld. Vis Vitalis egészségközpont”, 2001. tanulmány)</p> <p>D, Látogatóközpont, a Kisökörkörjárás területén, amely a területen megvalósuló komplexum összes szolgáltatásáról nyújt felvilágosítást, de a Vis Vitalis központ szolgáltatásainak összefogása, és a vendégek felé történő prezentálása alkotja a leghangsúlyosabb feladatkörét. A látogatóközpontot körülölelő kereskedelmi egységek (gyógynövénybolt, könyvesbolt, sportruházati bolt, bio-bolt, stb.) lehetőséget teremtenek a komplexum minél több szolgáltatásának egy időben történő igénybevételére.</p> <p>E, A településen hiányzik a szabadtéri, nagyobb látogatószámmal bíró rendezvényekre alkalmas helyszín. A rendezvényter nagy szabadtéri programok, (karnevál, fesztivál) színtere lesz.</p>

	<p>2. Konferenciaturizmus lehetőségeinek bővítése</p> <p>A konferencia turizmus fejlesztését szolgálja a wellness- és konferenciaszálló, valamint a multifunkcionális központ létrehozása. A konferencia központban legalább 2 db összenyitható, egyenként 500 férőhelyes, valamint 8 db, egyenként 40 férőhelyes konferenciakapacitás javasolt.</p>
A megvalósítás helye:	A wellness- és konferencia szálloda, valamint a multifunkcionális központ, illetve a hozzájuk kapcsolódó parkolók, valamint a szabadtéri sportpályák és rendezvények kialakításának helyigénye miatt a legalkalmasabb a Kisökörjárás területén megvalósítani e fejlesztéseket.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Polgármesteri Hivatal, vállalkozók, beruházók
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A város, valamint a térség lakossága, a városba érkező vendégforgalom, az itt tartózkodás növekedésének és a szezon megnyújtásának köszönhetően.
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - létesítmények kialakítása, fejlesztése - kínálatbővítés
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - vendégforgalom növekedése a városban - minőségi fejlődés - turisztikai kínálat bővülése - szezon meghosszabbodása - a beruházásokból származó (gyors) profitnak köszönhetően újabb források keletkezése - itt tartózkodás növekedése
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - az idegenforgalmi bevételek növekedése - a város GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Turizmusfejlesztés
I/3. Intézkedés:	Kulturális sokszínűség erősítése, a turisztikai kínálat bővítése
Célja:	A város turisztikai kínálatának bővítése, a kultúrához kapcsolódó szabadidő eltöltési lehetőségek szélesítése és ezzel a helyi kulturális örökség fennmaradásának biztosítása.
Indoklás:	A város vonzerejének egyik alapját adják színes és változatos kulturális értékei, ugyanakkor kihasználásuk, illetve turisztikai hasznosításuk még nem kellően megoldott.
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>1. Erkel Ferenc Zenei Panoptikum</u> Egy olyan létesítmény kialakítását javasoljuk, amely a következő funkciókat lát el, szorosan kapcsolódva a város neves szülöttjéhez, Erkel Ferenchez: kiállítások, mesterkurzusok, koncertek, hangszerárverés, zenehallgatás, 3D-s mozi. A javasolt létesítmény helyének kijelölése a város határain belül javasolt, központi helyen. <u>2. A Gyulai Vár, mint Szigeterőd rekonstrukciója</u> Az egykori vizesárok visszaállítása javasolt, valamint a várbarlang feltárása és annak vendéglátóipari hasznosítása. Szükséges a palánkvár és a külső várfal visszaépítése, gyalogos hidak kialakítása a várárok felett, valamint ezzel szoros összefüggésben a tószínpad és a nézőtér teljes felújítása, díszvilágítás és parkrekonstrukció eszközzése. (ld. „A Gyulai Vár, mint Szigeterőd Rekonstrukciója, Fejlesztése”, 2006- megvalósíthatósági tanulmány) <u>3. A német és román nemzetiségi kultúrák erősítése</u> A város német és román nemzetiségű lakosai jelenleg is külön városrészekben laknak, mely helyszínek egyediségét hangsúlyozni lehetne, ezzel is erősítve a nemzetiségi öntudatot és kultúrát. Ugyanakkor a város kulturális kínálatát is színesítené a nemzetiségi kultúrák, hagyományok megfelelő városrészekre koncentrált bemutatása. <u>4. Kézműves hagyományok ápolása</u> A térségben nagy múlttal rendelkező kézművesség hanyatlása visszafordítható és egyben a város turisztikai kínálata is bővíthető a kézműves (vesszőfonás, kékfestés stb.) hagyományok ápolásával, az ilyen termékek népszerűsítésével, árusításával. <u>5. A mezőgazdaság helyi termesztésű termékeinek szerepeltetése a turisztikai kínálatban</u> A térség gazdaságában – a területi adottságokból adódóan – a mezőgazdaság még mindig nagy súlyt képvisel. Ugyanakkor a termelt alapanyagok feldolgozása nagy hányadban más régióban történik.

	<p>A termények helyi feldolgozása, s azok szerepeltetése a helyi gasztronómiai kínálatban (pl. biotermékek, gyulai vagy regionális specialitások) nemcsak a turisták, de a helyiek jobb kiszolgálását is biztosítaná.</p> <p>6. <u>A helyi és térségi gasztronómiai specialitások népszerűsítése</u> A helyi és térségi specialitások (pl.: gyulai kolbász, mangalica termékek, pálinka, szárasztészták (elsősorban tarhonya) stb.) megőrzése és népszerűsítése nemcsak kulturális, de turisztikai szempontból is lényeges. Jelenjenek meg a város gasztronómiai kínálatában (éttermek, „gasztronómiai falu”), de népszerűsíthetők például hozzájuk kapcsolódó vagy róluk elnevezett rendezvények (fesztiválok, vásárok) keretében is.</p> <p>7. <u>A gyulai „mítoszok” erősítése</u> A város jeles fiainak (pl.: Erkel Ferenc zeneszerző, Munkácsy Mihály és Kohán György festőművészek, Bay Zoltán fizikus) hangsúlyosabb szerepeltetése a kulturális turisztikai kínálatban annak színesítését teszi lehetővé (például a neves történelmi személyiségekhez kapcsolódó helyszínek sétaútvonalra történő felfűzésével, melyet „Gyulai séták” címen lehetne ajánlani a városban megforduló vendégeknek).</p>
-	<p>A fejlesztéseket a település különböző területein lehet megvalósítani. (A Húskombinát területén épül egy bio- és mangalica termékeket gyártó-forgalmazó üzem, mely a fent említett 3. és 4. komponensekhez járulhat hozzá.)</p>
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Polgármesteri Hivatal és vállalkozók, beruházók.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A város és a térség lakossága, valamint az ide látogató turisták több lehetőség közül választhatnak szabadidejük eltöltésére, kulturális érdeklődésük kielégítésére. Jó szervezéssel új munkahelyek is létrejöhetnek.
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - kínálat-fejlesztés - kultúra erősítése
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - vendégforgalom növekedése - vendégek tartózkodási idejének növekedése - minőségi fejlődés - munkahely-teremtés
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - az idegenforgalmi bevételek növekedése - a város GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Turizmusfejlesztés
I/4. Intézkedés:	Új turisztikai kínálati elemek létesítése, illetve a meglévő adottságok jobb kihasználása
Célja:	A város turisztikai kínálatának bővítése, a rekreációs szabadidő eltöltési lehetőségek szélesítése és ezzel a helyi természeti örökség bemutatása, fenntartható hasznosítása.
Indoklás:	Gyulán és környezetében több olyan természeti adottság is található, amelyekre további turisztikai programkínálat építhető. Problémát jelent az egyes, önmagukban nem elégséges vonzerővel bíró adottságok egymástól való elszigeteltsége, a több érdekességet is felfűző programsomagok hiánya.
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg (a komponensek nagy részét a „Körösök lágy ölen” ökoturisztikai program elemei lefedik):</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>A víziturizmus lehetőségeinek és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése</u> <p>A, Az ország egyik legtisztább vizű folyói, a Körösök, valamint a kapcsolódó folyóvizek, az Élővíz-csatorna és holtágak kajakozás, kenuzás, illetve vízitúrázás számára ideális lehetőségeket kínálnak. A Körösök mellett a térség állandóvizű főcsatornáit, holtágait országos és nemzetközi vízitúráknak adnak otthont. Ezen vízitúra útvonalak érintik Gyulát is, azonban a városban nem működik kikötő, így a túraútvonalak kiindulási illetve végpontja nem biztosított, továbbá a háttér-infrastruktúra, a vendégek kiszolgálása is hiányos, minőségi ellátás nem áll rendelkezésre. Mindezek fejlesztése elengedhetetlen.</p> <p>B, Az Élővíz-csatorna akkor válhat vízi útvonallá, ha a Fehér-Körösönél, a Tömlősgátnál biztosított az átemelés lehetősége. Itt épülhetne kikötő, üzemeltethető lenne kölcsönző, szerviz és egyéb, a vendégek kiszolgálását biztosító létesítmény (pl. büfé vagy étterem, mosdók zuhanyozókkal).</p> <p>C, A városi tavak (Rákóczi, Hunyadi, Erkel, Hősök tava) összekapcsolásával igen nagy vízfelület lenne bejárható vízi úton.</p> <p>D, Ugyanakkor a Körösök és a városi tavak – méretüktől függően – más vízhez kötődő sportoknak is jó lehetőségeket kínálnak – természetesen azok jellegét figyelembe véve elkülönített teret biztosítva nekik (pl.: fürdőzés, csónakázás, horgászat, kötélpályás vízisí- és wakeboard stb.).</p> <p>E, A turizmus felértékeli az esztétikai funkciót, amit a vízparti zöldövezet vendégeket kiszolgáló létesítményeinél figyelembe kell venni.</p>

	<p>F. Fontos lenne az Élővíz-csatorna és a városi tavak mellett-körül kerékpáros és sétautakat kialakítani.</p> <p>2. Kerékpáros turizmus A megyére jellemző kedvelt belső közlekedési eszköz a kerékpár, ezért nem csak turisztikai szempontból indokolt a kerékpárút-hálózat kialakítása, illetve fejlesztése. Kerékpárutakra nemcsak a városban lenne szükség, hanem a környező településekre is vezethetnének ilyen utak, ezzel is bővítve az aktív turizmust kedvelő vendégek kikapcsolódási lehetőségeit, illetve ezen összeköttetés szélesítené a térség kínálatának potenciális vendégkörét. (Bővebben lásd a „Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése” c. prioritásnál.)</p> <p>3. Ökoturizmus A. Gyulavári kastélya melletti területen őshonos magyar állatfajták tenyésztése folyik. Ezek megtekintése az ökoturizmus iránt érdeklődők számára jó programlehetőség. A helyszín maga azonban még fejlesztésre szorul, elsősorban az ide érkező vendégek jobb tájékoztatása („látogatóközpont”) és kiszolgálása (étterem) tekintetében. B. A térség védett tájai gazdag növény- és állatvilágukról híresek. Ezen tájak meglátogatása, az állatok megfigyelése (pl. madármegfigyelés) jó programlehetőség, melynek kiajánlását szorgalmazni érdemes. (Mint kínálati elem jelen lehet mind az információs irodák tájékoztatási rendszerében, mind ismertetőkből, katalógusokban.)</p> <p>4. Falusi turizmus A turizmus előnyeiből területi hátrányok miatt nem részesülő települések számára épp a helyi turizmus fejlesztése jelentheti a kitörési pontot, mivel az egyébként jó táji, kulturális adottságokkal rendelkező települések az infrastruktúra és a turizmushoz kötődő szolgáltatások hiányosságai miatt jelenleg kiaknázatlan lehetőséget képeznek. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik a falusi turizmus iránt, éppen ezért fontos az ilyen települések felzárkóztatása, ami nemcsak gazdasági, hanem fontos esélyegyenlőségi kérdés is. Itt a sajátos vonzerőt a táj egyedi arculata, a hagyományos tanyavilág, a népművészet, a néphagyományok, és a gasztronómiával kapcsolatos rendezvények jelenthetik.</p> <p>5. Városnéző turizmus Az üdülőhelyi környezethez jól illeszkedik egy pályához nem kötött, 10-30 fő szállítására alkalmas, rövid, 2-3 kocsiból álló, városnéző „dottó” vonat (2004. óta működik) melynek útvonala a turisztikai látványosságokat (esetleg a vásárlási lehetőségek helyszíneit és a szállodákat is) sorra érinti. Egy jegy megváltása korlátlan le- és felszállási lehetőséget biztosíthat az utazás megkezdésének napján, ezzel is segítve a turistákat a város és nevezetességeinek minél jobb megismerésében.</p>
--	---

A megvalósítás helye:	Gyula városa és a környező települések
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Önkormányzat, térségi önkormányzatok, vállalkozók, beruházók.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A város és a térség lakossága, valamint az ide látogató turisták több lehetőség közül választhatnak szabadidejük eltöltésére. Jó szervezéssel új munkahelyek is létrejöhetnek.
Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - Kínálat-fejlesztés - Örökség védelemmel egybekötött bemutatása - vendégforgalom növekedése - minőségi fejlődés - munkahely-teremtés - az idegenforgalmi bevételek növekedése - a város GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

I. Prioritás:	Turizmusfejlesztés
I/5. Intézkedés:	Az eltérő turisztikai célra rendelt és különböző jellegű helyszínek térbeli, elsősorban látványban megnyilvánuló elkülönítése az átjárhatóság, könnyű elérhetőség, kapcsolódás megtartásával, valamint az üdülőhelyi imázs erősítése
Célja:	A különböző turisztikai célcsoportok térbeli különválasztása megfelelő helyszínek választásával s ezzel az egymás zavarásának minimálisra csökkentése, ugyanakkor könnyű megközelíthetőség biztosítása a kiegészítő tevékenységek végzéséhez, valamint a nyugodtabb, üdülőhelyi környezet kialakítása.
Indoklás:	<p>Azok a vendégek, akik a gyógyulás, pihenés céljával keresik fel Gyulát, elsősorban a csendesebb kikapcsolódási formákat keresik, mely igény természetes és tiszteletben tartandó. E vendégeket zavarhatja a különböző kulturális eseményeken részt vevők zajos ünneplése, hangoskodása, ezért célszerű a két csoport térbeli elkülönítése. Ugyanakkor mindkét csoport – illetve a tervezett fejlesztések nyomán várhatóan megjelenő további célcsoportok (vízi- és ökoturizmus, illetve konferencia és üzleti turizmus) – számára biztosítani kell a többi kikapcsolódási forma könnyű elérhetőségét, ezáltal is elősegítve a hosszabb tartózkodási időt és a magasabb fajlagos költséget.</p> <p>Az üdülőhelyi imázs kialakítását kényelmet szolgáló létesítményekkel, és vizuálisan is célszerű erősíteni.</p>
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg (nagy részüket a város vezetése által kezdeményezett és folyamatban lévő belvárosi rekonstrukció, valamint a „Körösök lágy ölen” ökoturisztikai program elemei lefedik):</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Gyógyhelyi közpark kialakítása</u> A gyógyhelyi közpark kialakítása elengedhetetlen feltétele a nemzetközi gyógyhelyi központtá való fejlődésnek. Ebben elhelyezésre kerülnek többek között padok, pihenőhelyek, zenepavilon, kiszolgáló vendéglátóipari egységek (pl. fagyfaltozó, stb.) és összességében a Gyulára érkező gyógyvendégek számára egy csendes pihenőhely kerül kialakításra. A városban található Csiga-kert, mind adottságai miatt (jelenleg is parkosított terület) mind földrajzi fekvése miatt (a Várfürdő szomszédságában helyezkedik el) ideális helyszínt jelent a gyógyhelyi közpark kialakításához. Jelenleg a város tervezi a Csiga kert rekonstrukcióját. Ezen fejlesztési elképzelések összhangban vannak a gyógyhelyi közpark kialakításának feltételeivel, egyetlen kivétellel. A csendes, nyugodt pihenőövezet maradéktalan kialakítása érdekében javasolt a jelenleg a Csiga kerten átvezető kerékpárút nyomvonalának áthelyezése a Csiga kert szélére, így a kerékpár útvonal is zavartalanul halad, ugyanakkor a gyógyhelyi közpark funkcióiban sem sérül.

2. Kényelmesebb közterület-használat biztosítása a kereskedők, vendéglátók, illetve a rendezvények, programok számára

A. A forgalomtól elzárt területek, sétálóutcák és rendezvényterek kialakítása a közterületek használatának kényelmesebbé tételét szolgálják. Kellő helyet biztosítanak a vendéglátósoknak tágabb (nem a járdára bezsúfolt) teraszok kialakítására, valamint alkalmi vásárok és rendezvények lebonyolítására.

A rendezvényterek kialakítása a belvárosban azért is fontos, mert jelenleg a város programjai elsődlegesen a Vár környékéhez kötődnek. Az új terek lehetőséget adnak egyszerre több rendezvény lebonyolítására, a térbeli koncentráció csökkentésére és a nem Várhoz illő programok új helyszínre telepítésére.

B. A belvárosból induló sétálóutcákat, illetve korlátozott járműforgalmú utcákat úgy célszerű megtervezni, hogy egy „hangosabb”, kulturális arculatú vezessen a rendezvényterekhez, illetve a Várhoz, a Vár környéki programokhoz, és egy „csendesebb”, gyógyüdülőhelyi arculatú vezessen a gyógyfürdőhöz és az előtte lévő gyógyhelyi közparkhoz (Csigakert). Közös kiindulópontjukat képezheti a teraszos vendéglőkkel, kávézókkal, cukrászdákkal és kiskereskedelmi üzletekkel szegélyezett sétálóutca a belváros központjában.

C. A fentiekén kívül, illetve azokkal összefüggésben javasolt kialakítani egy hosszú gyalogos sétányt, mely a Tömlös-gáttól indulva az Élővíz-csatorna mentén bevezetne a Várfürdőig, majd tovább a Várig, illetve a belvárosig. Szerencsés lenne ezzel párhuzamosan kerékpárutakat is kijelölni, ügyelve az egyes területek funkciójának tiszteletben tartására (különösen a Csigakert esetében fontos, hogy a gyógyparkot ne szelje keresztül a kerékpárút, inkább a szélén kerülje meg azt).

3. Közterületi infrastruktúrafejlesztés

A. A város lakossága és az idelátogató turisták kényelmét szolgálná a közterületi nyilvános illemhelyek számának növelése, különösen a nagyobb gyalogos forgalmat lebonyolító helyszínek (sétálóutcák, rendezvényterek) közelében lenne fontos kialakításuk.

B. A város területeinek, épületeinek látogathatóságát megfelelő számú parkolóhely és kerékpártároló kialakításával is biztosítani kell.

C. A sétálóutcák mentén, a parkokban célszerű kellő számú pihenőhelyet (padot) létesíteni a kényelem növelése szempontjából.

4. Vizuális megjelenés javítása

A várost otthonosabbá, vonzóbbá tenni nemcsak turisztikai szempontból fontos (az üdülőhelyi imázs erősítése érdekében), hanem a lakosság számára is (élhetőbb város kialakítása).

A terület vizuális megjelenésének javítása e célt szolgálja:

- a belváros összefüggő utcáin, terein elhelyezésre kerülő, több élményelemből (vízmedencék, szökőkút, víz- és fényjáték, világóra, virágok és növényzet) álló, egymással összhangban,

	<p>harmóniában lévő együttes kialakítása;</p> <ul style="list-style-type: none"> - térburkolatok cseréje, felújítása, akadálymentes közlekedés biztosítása.
A megvalósítás helye:	<p>A belváros rehabilitációja során felújításra és rendezésre kerülő területek a városközpont összefüggő közterületei: Városház utca, Hétvezér utca, Corvin utca, Harruckern tér, Erkel tér, Petőfi tér, Megyeház utca, Dózsa György út, Pálffy utca.</p> <p>További sétáló-, illetve korlátozott forgalmú utcák kijelölése elsősorban az Élővíz-csatorna mentén lehetséges.</p>
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Önkormányzat, vállalkozók
Az intézkedés kedvezményezettjei:	<p>Gyula lakossága és az idelátogató turisták a több sétálóutca miatt kellemesebb, nyugodtabb és biztonságosabb körülményeket élvezhetnek.</p> <p>A sok sétálóutca a nyugodt üdüőlőhely, gyógyhely jelleget tovább erősíti, mely városkép a vendégek elégedettségét növelheti, s ezzel visszatérésre ösztönözhet.</p>
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - közúthálózat fejlesztése - városkép javítása
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - minőségi fejlődés - vendégbarát arculat kialakítása - élhetőbb város
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - imázs-erősítés - elégedettség javítása - vendégforgalom növekedése

I. Prioritás:	Turizmusfejlesztés
I/6. Intézkedés:	Meglévő turisztikai szolgáltatások célcsoport irányos fejlesztése (Gyulai Várfürdő fejlesztése)
Célja:	<p>A település már meglévő turisztikai adottságainak és kapacitásainak szolgáltatásfejlesztése annak érdekében, hogy komplex egészségturisztikai kínálat alakuljon ki és megteremtődjenek a nemzetközi gyógyhelyé nyilvánítás alapfeltételei.</p> <p>A javasolt intézkedések révén a Gyulai Várfürdő piaci pozíciójában megerősödik, és továbbra is a régió vezető gyógyfürdője marad. Szolgáltatási minőségében és komplexitásában megelőzi versenytársait, amely tükröződik a folyamatosan növekvő fajlagos bevételekben. A megvalósításra javasolt fejlesztések és a specifikus kapacitásbővítések elsősorban nem mennyiségi, hanem minőségi átstrukturálódást és fejlődést eredményeznek.</p> <p>A gyógyfürdő megőrzi és fejleszti gyógyászati bázisát, amelyre közvetlenül épül a volumenben és fajlagos költségben is egyre erősödő rekreációs-wellness irányvonal.</p>
Indoklás:	<p>Gyulán az egészségturizmus ágai (gyógy-, és wellness turizmus) egyaránt jelen vannak. A település egyik fő vonzerejét a Gyulai Várfürdő jelenti. A turisztikai versenyképesség fenntartása és annak növelése érdekében szükséges a kínált szolgáltatások további fejlesztése és bővítése. A városba érkező egyes célcsoportok igényeit a jelenlegi adottságok javarészt kiszolgálják, de a vendégforgalom-növelés érdekében indokolt a további, specifikus fejlesztés. Ez alatt mind a kiszolgáló létesítmények, mind a kiszolgáló infrastruktúra fejlesztését értjük.</p> <p>Az intézkedés kialakításakor gondolni kell arra, hogy nem egyszerűen fürdőfejlesztésről van szó, hanem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • egy sokféle tevékenységet folytató gazdasági társaságról; • az ország egyik legnagyobb „képességű” fürdőjéről; • hosszú idejű, soklépésű (gyakran apró) fejlesztés eredményéről, ami a mai kínálat; • sokat tudó fürdőről, amelynek közismert kínálati eleme a fürdés élménye mellett a környezet természeti-történelmi emlékei, ami csak itt lelhető fel; • sikeres csak az lehet, ami belül is olyan, mint amilyennek hirdeti magát; • a fürdőn kívüli településkép meghatározó szerepet tölt be, amely a Gyógyfürdő sikerének elengedhetetlen feltétele; • Gyula város nemzetközi gyógyhelyé fejlesztésének egyik pilléréről. <p>Az elsőként említett tényezőtől következik, hogy olyan irányú fejlesztéseket kell létrehozni, amelyek forrása jelentős mértékben a gazdasági társaság hatékony gazdálkodásától függ, és a fejlesztés a társaság gazdasági erejének növekedéséhez hozzájárul. A különböző tevékenységek gazdasági teljesítményének átláthatónak kell lenni.</p> <p>A gyógyfürdő adottságai (képességei), így a gyógyvíz minősége és mennyisége, a gyógykezelés feltételei, földrajzi fekvése, térségi hatása, ismertsége, felhalmozott működési tapasztalatai támogatnak egy nagyobb léptékű és több dimenziójú</p>

	<p>fejlesztést.</p> <p>A fürdő és a hozzá tartozó egyéb részek és tevékenységek minősége és megjelenése beleértve a személyzetet is, egységes, a Gyógyfürdő által hirdetett színvonalat kell, hogy elérje és a Gyógyfürdő kínálati vezérelemére (helyreállított egészség) utaljon.</p>
<p>Az intézkedés tartalma:</p>	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg (bővebben a Gyulai Várfürdő fejlesztési koncepciójában kerül bemutatásra):</p> <p>1. Gyógyászat termék és szolgáltatásfejlesztés</p> <p>A Gyulai Várfürdő ismertsége a gyógyvíz szervezetre gyakorolt kedvező élettani hatásának köszönheti. A környező régiók egészségturisztikai kínálatát az országos és a nemzetközi piacon elsősorban négy jelenleg is meghatározó fürdő fogja képviselni. Az érintett fürdők (Hajdúszoboszló, Debrecen, Szeged és Gyula) jelenleg is számottevő gyógyászati szolgáltatáskapacitással rendelkeznek. Általánosságban elmondható, hogy a gyulai gyógyvíz kiválóan alkalmas a mozgásszervi betegségek kezelésére, prevencióra és rehabilitációra egyaránt, amely ismertsége megfelelő marketingtevékenységgel tovább növelhető.</p> <p>Az elmúlt években dinamikus növekedést tapasztaltak a fürdőben a különböző szolgáltatások iránt. A kereslet nagy része az OEP által is támogatott kezelésekből állt össze. A jelenlegi szűk kapacitások bővítésével a következő években további dinamikus növekedés várható a TB által támogatott kezelések, valamint az egyéni kezeléseken részt vevő fizető vendégek körében.</p> <p>A Gyulai Várfürdő a jövőben kiemelten kíván foglalkozni az osteoporosisos betegek komplex balneo-fizioterápiás kezelésével. A specializációval az ország meghatározó gyógyhelyi központjává válik, ahol kiemelten kezelik az osteoporosis megbetegedéseket.</p> <p>Fejlesztés célja, elvárt hatások:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyógyászati szolgáltatások minőségi fejlesztése; • A fürdő termál-, illetve gyógyvizére alapozva az ország egészségturizmusának olyan központja, ahol a gyógyászati szolgáltatások körével Európa színvonalába tartozik; • Növeli a Dél-alföldi régió belül az egészségturisztikai termék sokszínűségét, hiszen a már bevezetett és jól működő gyógyászati részlegben a gyógyászati szolgáltatások bővítésével lehetőség nyílik az osteoporosis korszerű terápiás eljárásokon alapuló kezelésére; • A szolgáltatások bővítésével nemcsak új célcsoportokat tud megnyerni, de hozzájárul az ideérkező látogatók tartózkodási idejének, az itt töltött vendégéjszakák növeléséhez és elősegíti azt, hogy a hosszabb időre érkező fürdővendégek átlagos költsége növekedjen; • Fizetőképes kereslet megcélzása; • Komplex szolgáltatások biztosítása; • Bevételek növelése a gyógy-szolgáltatások körében; • Kapacitásbővítés. <p>Annak érdekében, hogy a gyógyfürdőben felhalmozott szakmai tudást tovább lehessen „kamatoztatni” és kihasználni, javasolt a településen (az Élővíz-csatorna déli partján), és ezen belül a Kisökör-járás területén tervezett</p>

szállodákban a gyógyászati egységek üzemeltetésével a gyógyfürdőt megbízni. Ezzel a gyógyfürdő műszerparkja, humán erőforrás bázisa tovább tud bővülni és jelentős bevételi forrást jelent, mivel a szállodákban magasabb arányt képvisel a fizető gyógyászati kezeléseket igénybe vevők száma, mint az OEP által támogatott beutalóval érkezők. A szállodákkal való megállapodáshoz szükséges a település és a fürdő közös érdekképviselője a megfelelő „alkupozíció” eléréséhez, továbbá, hogy a gyógyfürdő rendelkezésre bocsássa térítés ellenében az üzemeltetett kutak gyógyvizét. Ehhez szükség van új kút fúrására.

2. Várfürdő strandi területének fejlesztése

A fejlesztések alapelvei:

- a strand több generáció részére nyújt egész napos programot;
- a medencék és a környezet minőségi színvonalának szinten tartása;
- a strand színvonalának a fürdő többi részéhez illesztése.

A strand területének megújítására az intenzív fejlesztés javasolt, a meglévő medencék további korszerűsítése és új attrakciókkal való kibővítése. A strandi medencék száma, mérete, a vendégszám alakulása indokolja újabb medencék kialakítását, azonban a kezdeményezésnek gátat szab a rendelkezésre álló terület nagysága. A vendégek – főleg a strand kiemelt célcsoportjai, a családok és a fiatal korosztály – szempontjából épp olyan fontos, hogy a vízből kijőve, strand területén találjon egész napos szórakozási és kikapcsolódási lehetőséget. Ezért, és nem mellékesen a gazdasági hatékonyság növelése szempontjából, a fizetős és nem fizetős szolgáltatások és a vendéglátás fejlesztése indokolt.

3. Wellness park szolgáltatásbővítés

A fejlesztés alapelvei:

- A wellness park meglévő funkcióit erősíti, azokat kiegészíti;
- A létesítmény élményeket kínál családoknak is, de elsősorban a középkorú és senior (35+) wellness és rekreációs célzatú fürdőzés kedvelt helyszíne;
- A létesítmény üzemelése magas minőségi színvonalon valósul meg, amely egész évben, rugalmas nyitva tartással üzemeltethető.

A wellness park továbbfejlesztésével és bővítésével olyan szolgáltatásstruktúra alakul ki, amely teljes körű programot kínál, ezáltal önálló vonzerőként értékesíthető.

4. Apartmannház

A fejlesztés alapelvei:

- A gyógyturizmus speciális szegmensei iránt növekvő kereslet;
- A vendégek a fürdő gyógyászati és wellness funkcióit veszik igénybe;
- Szoros kapcsolat a fürdővel;

Az apartmannház megcélzott szegmense:

- Aktív kikapcsolódásra, szórakozásra vágyók, prevenció programok iránt érdeklődők;
- A középkorúak elsősorban prevenció céljal keresik fel a gyógy- és termálfürdőket. Döntő tényező ennél a célcsoportnál, az akár

képzéssel is egybekötött, nemcsak a vízhez kapcsolódó-egészségmegőrző és „karbantartó” szolgáltatások sokszínűsége, kombinálhatósága. Ez a wellness fő piaca, mely mind vásárló erejében, mind létszámában lendületesen nő;

- A várost annak gyógyhely jellege és kulturális, természeti értékei miatt felkeresők;
- Az idősebb korosztály, vagy a beteg vendég a klasszikus gyógy-szolgáltatásokat keresi és a tartózkodásának elsődleges célja betegségének, esetleg fájdalmának enyhítése/megszüntetése. A hosszabb tartózkodási idő miatt fontos a Várfürdő környezetében található programok választéka és környezete (esztétikus környezet, nyugalom, kultúra). A kúrákat többször megismétlik, ezért jellemzően visszatérő vendég, akinél a személyzet kedvessége, segítőkészsége is meghatározó tényező. Ez a célcsoport a gyógyturizmus legnagyobb vevőköre. Az európai társadalmakra jellemző az általános öregedés, ezért a kereslet folyamatosan bővül;

5. Vízbázisvédelem

A gyógyvízhasznosítást szolgáló vízbázisok védelmét a Kormány 123/1997. (VII.18.) számú rendelete szabályozza, mely 1997. szeptember 1. napján lépett hatályba. A rendelet előírásai mind a hasznosított, mind pedig a lekötött, vagy távlati hasznosítás érdekében kijelölt azon vízbázisokra vonatkoznak, melyek napi átlagban legalább 50 személy vízellátását biztosítják. Ezeket a rendeletben részletezettek szerint fokozott védelemben kell tartani.

A vízbázisvédelem biztosítására javasolt fejlesztések:

- Védőidom kijelölése. Érvényes védőidom hiányában a fürdő közelében, annak vízbázisára épülő szállodai beruházáshoz, egyéb célra új kút létesíthető. A fokozott védelem rendeletben előírt módja felszín alatti vízadók esetében védőidom, védőterület meghatározása, hatósági kijelölése, ezt követően a vízjogi határozatban előírtak szerinti kialakítása, majd fenntartása. A jogszabály 23. § (1) bekezdése szerint 2007. szeptember 1.-ig kell kialakítani a hatálybalépéskor már működő vízkivételek esetében a vízbázis védelmi rendszerét.
Tekintettel arra, hogy a kialakítást megelőzi a védelmi rendszer meghatározásának tervezési folyamata, ezt követően a meghatározott védelmi rendszer hatósági engedélyeztetése - azaz a kijelölés folyamata, majd a kialakítás folyamatában a kijelölő határozatban elrendelt jogi és műszaki intézkedések megtétele (megfigyelő kutak és rendszerek létesítése, szennyezőforrások felszámolása és átalakítása, kerítések, jelzőtáblák elhelyezése, területhasználókkal való kapcsolatok rendezése, tájékoztató anyagok készítése stb.) -, az elrendelt határidő betartása a folyamat sürgős elindítását igényli.
- Új kút fúrása. Tartalék és minőségstabilizáló kút bekötésével a gyógyfürdő vízellátása minőségi és mennyiségi szempontból biztosítható lesz, továbbá biztosítható ezáltal a településen megvalósuló négy csillagos szállodák részére gyógyvíz értékesítése.
- Kutak felújítása – meglévő termelő kutak maximális

	<p>kihasználsága és sérülékenységük kizárása érdekében javasoltak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyarország kitűnő geotermikus adottságokkal rendelkezik, melynek egyik hasznélvezője Gyula. A geotermikus energia fenntartható hasznosítása stratégiai cél, ennek érdekében a kutakból kifolyó víz hőmérsékletét több fázison keresztül szükséges felhasználni. <p>A kifolyó víz hasznosítási lehetőségei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gáztartalom hasznosítása gázmotor segítségével • Hőcserélő alkalmazásával fűtésre (épület, alacsony hőtartalmú víz) • Gyógyszolgáltatások, fürdőszolgáltatás • Elfolyó víz további hőtartalmának csökkentése hőszivattyú használatával <ul style="list-style-type: none"> • Gyógyfürdő az üzemeltetett kutak gyógyvizének meghatározott mennyiségét értékesíti a település szállodáinak, szolgáltatóinak. <p>Fentiekén kívül, hosszútávon gondolkodva javasolható a gyógyvízből nyerhető egyéb termékek (pl.: palackozott ásványvíz, fürdősó, sampon, arcpakolás és egyéb kozmetikai szerek) árusítása egy, a fürdő bejárata közelében létesítendő ajándékboltban.</p>
A megvalósítás helye:	A fejlesztések a fürdő területén, illetve a fürdő és az Erkel Hotel közötti területen valósíthatóak meg.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Várfürdő Kft., Gyula Város Önkormányzata
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A város lakossága és a városba érkező vendégek magasabb színvonalú és egész évben igénybe vehető szolgáltatásokhoz jutnak. Ez hozzájárulhat a forgalom növekedéséhez nemcsak a fürdőben, de a városban is, mely így a turisztikai bevételek növekedését idézheti elő.
Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - fürdőfejlesztés - termék-skála bővítése - szolgáltatás bővítés - vendégforgalom növekedése a fürdőben és a városban - minőségi fejlődés - az idegenforgalmi bevételek növekedése - a város GDP-jének növekedése - a város GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

5.2. Infrastruktúra- és városfejlesztés prioritás

II. Prioritás:	Infrastruktúra- és városfejlesztés
II/1. Intézkedés:	A 44-es út északi, a várost elkerülő szakaszának megépítése
Célja:	A város tranzitforgalmának csökkentése, a belváros forgalom-mentesítése, ezzel a csendes, nyugodt üdülőhely imázs erősítése.
Indoklás:	A térség jelenlegi úthálózatából adódóan Gyula városának útjait nagy tranzitforgalom terheli, mely motorzajban és a kipufogó gázok levegőszennyezésében is megmutatkozik. Ez különösen a történelmi városrészhez tartozó Kossuth tér és belvárosi utcák esetében zavaró, mely a város egyik turisztikai központja lehet a jelenleg zajló felújítások után. A város településszerkezetéből adódóan eddig is nehezen viselte a belső forgalmat, a tervezett fejlesztések megvalósulása (több sétálóutca, korlátozott járműforgalmi övezetek) után még inkább szükség lesz a belváros terhermentesítésére.
Az intézkedés tartalma:	Az északi elkerülő út nyomvonalának kijelölése és a beruházás kivitelezése.
A megvalósítás helye:	A Gyulai Önkormányzat által kijelölt és jóváhagyott nyomvonal.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Önkormányzat, Közép-Békési Centrum
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Gyula lakossága és az idelátogató turisták a kisebb tranzitforgalom következtében kellemesebb, nyugodtabb és biztonságosabb körülmények között közlekedhetnek a város utcáin. A kisebb terhelés következtében az önkormányzatnak kevesebbet kell költenie útfelújításokra.
Output indikátorok:	- közúthálózat fejlesztése
Eredmény indikátorok:	- minőségi fejlődés - könnyebb és gyorsabb megközelíthetőség
Hatás indikátorok:	- vendégforgalom növekedése - az idegenforgalmi bevételek növekedése - a város GDP-jének növekedése

II. Prioritás:	Infrastruktúra- és városfejlesztés
II/2. Intézkedés:	Parkolóhelyek kialakítása a város több pontján
Célja:	A belvárosi és a turisztikailag frekventált utcák forgalmának csökkentése, a fejlesztések hatására megnövekedett parkolási igények kielégítése.
Indoklás:	A belváros rehabilitációja folytán a forgalom elöl lezárt utcák, valamint a városba látogató turisták számának növekedése együttesen a parkolási igények növekedését vonja maga után.
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ol style="list-style-type: none"> A sétálóutcák, illetve a korlátozott gépjárműforgalmú utcák környékén a parkolás feltételeinek kialakítása. (Ez szerepel a város vezetése által kezdeményezett és folyamatban lévő belvárosi rekonstrukciós programban.) A Várfürdő és az Erkel Hotel előtti parkolót nagyobb kapacitásúvá célszerű bővíteni. A terjeszkedési lehetőség: egy szint a földfelszín alatt. A Kisökörjárás területére javasolt multifunkcionális központ, valamint a wellness- és konferenciaszálloda parkoló igénye min. 500 férőhely, melynek kialakítását az épületek közvetlen közelébe célszerű tervezni.
A megvalósítás helye:	A Gyulai Önkormányzat által kijelölt és jóváhagyott területek.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Önkormányzat, vállalkozók
Az intézkedés kedvezményezettjei:	<p>Gyula lakossága és az ide látogató turisták a kisebb forgalom következtében és a több sétálóutca miatt kellemesebb, nyugodtabb és biztonságosabb körülmények között közlekedhetnek a városban.</p> <p>A Gyulai Önkormányzat a megnövekedett számú parkolóhelyek után nagyobb bevételre tehet szert.</p>
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - közúthálózat fejlesztése - parkolási gondok megoldása
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - minőségi fejlődés - további vendégforgalom növekedés
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - újabb parkolóhelyek létesítése

II. Prioritás:	Infrastruktúra- és városfejlesztés
II/3. Intézkedés:	Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése
Célja:	A település jobb megközelíthetőségének biztosítása, a közlekedési lehetőségek, valamint a turisztikai kínálat bővítése.
Indoklás:	<p>Békés megye egésze lényegében forgalmi árnyékhelyzetben van, az ország központi térségeivel való összeköttetései is kedvezőtlenek (nincs autópálya vagy autótút, elsőrendű főútból is mindössze 82, másodrendű főútból 156 km-rel rendelkezik a megye 2004-ben.) A gazdasági fejlődés fellendítése és a modernizáció, illetve bizonyos települések esetében az országon belüli integráció elősegítése a közlekedési rendszerek hiányosságainak és minőségi problémáinak megszüntetésével érhető el.</p> <p>Mindemellett az alternatív közlekedési módok szerepének fenntartása és erősítése, a lehetőségek bővítése a turisztikai kínálat színesítését is jelentené.</p>
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg (legtöbbjüket a Közép-Békési Centrum programja is tartalmazza):</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Közúti elérhetőség javítása</u> <p>A, A Nemzeti Fejlesztési Terv II. ütemében (mely a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozik) szerepel a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése. Gyula és térsége elérhetőségét nagyban javítaná a 44-es út gyorsforgalmivá fejlesztése Kecskemét és az országhatár között. Ezzel Gyula bekötődne az M5-ös autópálya forgalmába.</p> <p>B, A 2003. évi CXXVIII., a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló törvényben, a kiépítés ütemezése szerint az M4-es megépítése 2015-ig valósulna meg (Budapest és Szolnok között gyorsforgalmi út, Szolnok és az országhatár között autótút épülne). Ennek az M4-es autótútnak a forgalmába is be lehetne kapcsolni Gyulát egy Szolnokra vezető gyorsforgalmi úttal.</p> <u>Alternatív közlekedési módok szerepének megtartása, növelése</u> <p>A, A megyére jellemző kedvelt belső közlekedési eszköz a kerékpár, ezért nem csak turisztikai szempontból indokolt a kerékpárút-hálózat kialakítása, illetve fejlesztése. Turisztikai célú kerékpárút köti össze Gyulát a várostól 4 km-re található, kedvelt kirándulóhellyel, Doboz-Szanazuggal. El kell érni, hogy a többi közeli település nevezetességéhez, illetve a környező tanyákhoz is vezessenek kerékpárutak. Ez nemcsak az aktív turizmus lehetőségeit, de a kulturális-, rendezvény- és örökségturizmus, illetve a falusi és az ökoturizmus kínálati elemeinek elérhetőségét is javítaná, mindemellett a helyi lakosság munkába járását is megkönnyítené. Néhány település, helyszín, ahová kerékpárút kiépítése turisztikai</p>

	<p>szempontból javasolható:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Városerdő, mint kedvelt üdülő- és fürdőhely - Kétegyháza felé, Gyulától 11 km-re található a Tanyamúzeum - Gyulavári kastélya melletti területen őshonos magyar állatfajtaakat tenyésztnek - Békés (Madzagfalvi Napok, Békés-Tarhos Zenei Napok) - Békéscsaba (nevezetes látnivalók, híres rendezvények, kulturális és sportesemények) - Mezőberény (Petőfi emlékhelyek, Wenckheim-Fejérváry kastély) - Sarkad (Almásy kastély – ma iskola működik benne) - A Körös-Maros Nemzeti Park területei (például a <i>(Szabad)Kigyósi Puszta</i> védett sztyeppés növényritkaságai, az <i>Orosbáza-Kardoskúti puszta</i> őshonos magyar állatai vagy a <i>vésztfő-mágori őskori leletek</i>) - Medgyesegyháza (Dinnyefesztivál, Csanád vezér emlékpark) - Bánkút (kastély) - Szabadkigyós (Wenckheim kastély; a település körüli puszta és erdőség madár és növényi ritkaságokban gazdag) - Újkigyósi kastély (szép parkja van, az épületben jelenleg iskola működik) - Csabaszabadi (Beliczay kastély, parkja védett) - Lőkösháza (Vásárhelyi-Bréda kastély) - Mezőhegyes (ménésbirtok lovas programokkal; sporthorgászati lehetőség) <p>B, Fel kell mérni a településeket összekötő lovas túraútvonalak kialakításának lehetőségeit.</p> <p>C, A vízi utak kialakítása, fejlesztése nemcsak a turizmus, hanem a gazdaság fellendítését is hozhatja. A Körösök hajózhatóvá tétele a szállítási lehetőségek bővítését jelentené.</p> <p>3. <u>Közösségi közlekedés fejlesztése (a turisták és az ingázók jobb kiszolgálása érdekében)</u></p> <p>A, A térség nagyobb városait (Békéscsaba, Gyula, Békés) összekötő vasúthálózat felújításával, villamosításával kialakítható lenne egy elővárosi vasúti közlekedés (HÉV), mely új pályarészek kiépítésével az utasokat a városon belülré is szállíthatnák. Az egyik kiemelt vonal a Békéscsabai reptérrel biztosítaná az összeköttetést.</p> <p>B, A buszjáratok útvonalait úgy célszerű kialakítani, hogy biztosítsák az összeköttetést az A, pontban vázolt villamos vonat megállói és az egyéb célpontok (jelentősebb munkahelyek, városi központok, turisztikai látványosságok, szálláshelyek) között.</p>
A megvalósítás helye:	Békés megye kijelölt területei
Közreműködő	Gyulai Önkormányzat, Közép-Békési Centrum, illetve Békés megye érintett

szervezetek:	települései
Az intézkedés kedvezményezettjei:	<p>A térség gazdasága fellendülhet a jobb elérhetőség kialakulásával, mely a tőkevonzó képességre is kedvező hatással lehet.</p> <p>A könnyebb elérhetőség a térségbe látogató turisták számát is növelheti.</p> <p>A kedvezőbb közlekedési lehetőségek a turistákon kívül az itt élő és dolgozó lakosoknak is kedvez.</p>
Output indikátorok:	- közúthálózat fejlesztése
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - minőségi fejlődés - jobb megközelíthetőség, ezáltal - jobb tőkevonzó képesség
Hatás indikátorok:	- a térség GDP-jének növekedése

II. Prioritás:	Infrastruktúra- és városfejlesztés
II/4. Intézkedés:	Élhető, ugyanakkor turisztikailag is vonzó város kialakítása (bevásárlóközpont, illetve fedett üzletsor létrehozása)
Célja:	A településen a fedett (időjárástól független), kulturált vásárlási lehetőségek bővítése.
Indoklás:	Gyulát a mai napig elkerülték az áruházak, a településre a sok kis apró üzlet a jellemző, a lakosság egy része kénytelen a szomszédos Békéscsabán intézni nagy bevásárlásait. Az ellátás színvonalának emelése érdekében indokolt a vásárlási és szórakozási igényeket kielégítő létesítmények építése.
Az intézkedés tartalma:	Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Bevásárló központ létesítése</u> A helybelieken túl a vendégek kényelmét és szórakozását is szolgálná egy bevásárló centrum, kis méretű pláza létesítése üzletekkel, éttermekkel, kávézókkal, mozival és más szórakozási lehetőségekkel. 2. <u>Fedett üzletsor létrehozása</u> A belváros sétálóutcáihoz kapcsolódóan kialakított, azok hangulatát megőrző üzletsor a helyi lakosság mellett a turisták vásárlási és szórakozási igényeit is kielégítheti.
A megvalósítás helye:	<ul style="list-style-type: none"> - A bevásárló központ megvalósítására legcélszerűbbnek az államhatár közelében, a Temesvári út és a 44-es elkerülő út közötti terület tűnik, mert így az átmenő forgalom is megállítható, illetve a város tranzitjellege jobban hasznosítható. Az áruházhoz piac, kamionparkoló, motel, benzinkút és étterem is kapcsolódhat. (Az Újvári lakótelep mellett egy izraeli befektetőcsoport már tervezi egy bevásárló központ megvalósítását.) - A fedett üzletsor a belváros sétálóutcáinak egyikén vagy ahhoz kapcsolódóan kerülhetne kialakításra.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai Önkormányzat, beruházók
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A helyi lakosság és a városba látogató turisták, valamint az ő költségeik nyomán a vállalkozók, szolgáltatók.
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - kulturált vásárlási lehetőségek bővítése - szórakozási lehetőségek bővítése
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - minőségi fejlődés - a város GDP-jének növekedése

5.3. Szervezet- és intézményfejlesztés prioritás

III. Prioritás:	Szervezet- és intézményfejlesztés
III/1. Intézkedés:	Önkormányzati szolgáltatások, a városmarketing és a kistérségi együttműködés fejlesztése
Célja:	A város és a térség gazdasági és turisztikai potenciáljának erősítése érdekében az önkormányzati szolgáltatások, a városmarketing és a kistérség települései közötti együttműködés fejlesztése.
Indoklás:	A városban, illetve a térségben még tervezett és már végrehajtott attrakciófejlesztéseket hatékony marketing- és információs tevékenységgel kell alátámasztani. Ebben elsődleges szerepük az önkormányzatoknak és a kistérségi társulásoknak van.
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Városmarketing fejlesztése</u> A város ismertségének növelése, az attrakciófejlesztések alátámasztása, valamint a később ismertető turisztikai desztinációs menedzsment erősítése miatt szükség van a marketing munka fejlesztésére. <u>Információs irodák a város több pontján</u> Célszerű lenne a város több pontján, a turisztikailag leginkább frekvenciált helyeken információs irodákat bővíteni, ahol az általános tájékoztatás mellett lehetőség lenne szállást foglalni – elsősorban a magán szálláshelyeket és panziókat érintően –, illetve jegyet vásárolni a különböző rendezvényekre, kulturális és egyéb turisztikai programokra. <u>Turisztikai információs táblarendszer kialakítása</u> A személyes tájékoztatás mellett szükséges a figyelem felkeltésével történő tájékoztatás, illetve a lehetőség biztosítása az információ más formában történő megszerzéséhez. Az előbbit a különböző turisztikai kínálati elemek, vonzerők jelzőtábláinak, az utóbbit információs térképek és táblák elhelyezésével lehet megvalósítani nemcsak a város több pontján, hanem a település környékén is. <u>Térségi (megyei) adatközpont létrehozása és működtetése</u> Gyula a Dél-Alföldi Régió egyik turisztikai központja, s mint ilyen kiválóan alkalmas, hogy a várost és a térséget érintő (elsősorban az egészségturizmussal kapcsolatos) információk, adatok (vízbázis eloszlása, minősége; vendégek számának és összetételének alakulása stb.) gyűjtőközpontja legyen. <u>Humán erőforrás fejlesztése</u> A turizmus csak akkor lehet hosszú távon is minőségi színvonalú, ha a szolgáltatás-, a termék- és az infrastruktúrafejlesztés mellett a marketing- és információs tevékenységet végzők, valamint a vendégekkel foglalkozó alkalmazottak és vendéglátók (falusi és

	magán szállások) képzésére, illetve folyamatos továbbképzésére is figyelmet fordítunk, hogy így képesek legyenek a változó, egyre magasabb igényeknek megfelelni.
A megvalósítás helye:	A megvalósítás ebben a tekintetben elsősorban gyulai központtal történik a térségben.
Közreműködő szervezetek:	Gyulai és térségi önkormányzatok, Közép-Békési Centrum
Az intézkedés kedvezményezettjei:	A város és a térség lakossága, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások.
Output indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - marketing kommunikáció fejlesztése - információs rendszer fejlesztése - promóciós tevékenység fokozása - munkahely-teremtés
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - a város turizmusának fellendülése - a településre érkező vendégek és a vendégéjszakák számának növekedése
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - a térség és Gyula ismertségének növelése - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

III. Prioritás:	Szervezet- és intézményfejlesztés
III/2. Intézkedés:	Turisztikai desztinációs modell kialakítása
Célja:	Gyulán olyan szakmai szervezet létrehozása, amelynek feladata a fenntartható turizmus rendszerének kialakítása és működtetésének elősegítése (turisztikai desztinációs menedzsment (TDM)).
Indoklás:	<p>A régió turizmusában Gyula az egészségturizmus révén kiemelkedő szerepet tölt be, azonban a régió többi turisztikai ága alacsony teljesítményű. A régió és Gyula környező településeit roppant érzékenyen érinti a gazdasági stagnálás, az általános elmaradottság. Az önkormányzatnak az idegenforgalom (idegenforgalmi adó, üdülőhelyi hozzájárulás) jelentős bevételi forrást jelent, amelynek jelentős része a települési feladatok ellátására fordítódik.</p> <p>A városba érkező turisták számának növeléséhez nem elegendő a település és a fürdő kedvező hírértéke és ismertsége. A vendégekért a vállalkozóknak nem egymással kell megküzdeniük, hanem közös munkával kell bevonni őket.</p>
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Település szintű TDM szerv létrehozása - Kistérségi szintű TDM szerv létrehozása <p>A TDM szervezet feladatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Térségi marketing (kutatás, termékfejlesztés, kommunikáció, e-marketing); - Információ nyújtás (Tourinform iroda); - Tervezés (tervek kidolgozása, a megvalósítás menedzselése, monitoring); - Információs adatbank létrehozása és fenntartása; - Projektmenedzsment (projektek kidolgozása, pályázatfigyelés, -írás, tanácsadás); - Befektetők vonzása a térségbe (ösztönző rendszer kialakítása); - Minőségbiztosítás (a rendszer kidolgozása és működtetése); - Együttműködés a turizmus szereplőivel, koordináció; - Szakmai érdekképviselés, lobbizás, tanácsadás; - Oktatás és képzés (előadások, szakmai továbbképző tanfolyamok szervezése, gyakornok program, a turizmusbarát szemlélet kialakítása a térségben)
A megvalósítás helye:	A megvalósítás ebben a tekintetben elsősorban gyulai központtal történik a térségben.
Közreműködő szervezetek:	Az érintett önkormányzat(ok), vállalkozók, érintett települések lakossága.

Az intézkedés kedvezményezettjei:	A település, illetve a kistérség, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósításában részt vevő vállalkozások
Output indikátorok: Eredmény indikátorok: Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - település szintű marketing tevékenység - program és rendezvényszervezés - pályázatírás - kapcsolattartás a régió szakmai szervezeteivel - turisztikai termékek fejlesztésében való részvétel - a város turizmusának fellendülése - a településre érkező vendégek és a vendégéjszakák számának növekedése (a belföldi vendégek mellett a fő küldő országokból és más országokból is több vendég érkezik) - a szezon meghosszabbítása - a turisztikai kínálat fejlesztése - egy magasabb költést generáló vendégkör megnyerése; - a térség GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése - a térség és Gyula ismertségének növelése - információs rendszer fejlesztése - promóciós tevékenység fokozása

III. Prioritás:	Szervezet- és intézményfejlesztés
III/3. Intézkedés:	Civil szervezetek
Célja:	A városban és a térségben működő civil szervezetek tevékenységeinek segítése, együttműködésük ösztönzése.
Indoklás:	A város fejlődésének megfelelően az erősödő civil szervezetek együttműködése, valamint azok tevékenységeinek támogatása fontos feladata a településnek.
Az intézkedés tartalma:	<p>Az intézkedésen belül az alábbi komponenseket különböztetjük meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - turisztikai tevékenységek összehangolása - a civil élet szereplőinek támogatása - tudatos városszépítés - összehangolt tevékenység, összefogás a közös célok érdekében
A megvalósítás helye:	Elsősorban a város, de bizonyos feladatok tekintetében a térség egész területe.
Közreműködő szervezetek:	Gyulán és a térségben működő civil szervezetek.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Gyula és a térség lakossága, valamint az ide érkező turisták.
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - turisztikai aktivitás, együttműködés növekedése
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - lakossági elégedettség növekedése - vendégek elégedettsége - a város GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

III. Prioritás:	Szervezet- és intézményfejlesztés
III/4. Intézkedés:	Intézményfejlesztés
Célja:	A meglévő kapacitások bővítése egészségturisztikai szempontból. Gyógyászat jelenleg mind a Várfürdő, mind a Pándy kórház működtet, ennek javasolt a bővítése új központ létrehozásával.
Indoklás:	A település intézményhálózata kielégítő mind funkcióit, mind működését tekintve, ugyanakkor bizonyos szegmenseket tekintve (egészségügy) fejlesztésre, bővítésre szorul
Az intézkedés tartalma:	<p>A javasolt városfejlesztésnek köszönhetően lehetőség nyílik a város számára a gyógyvízkincs levédésére egy megfelelő védőidom létrehozásával. Ennek megfelelően a gyógyvízzel való gazdálkodás továbbra is a város irányítása alatt marad, ugyanakkor lehetőség nyílik a gyógyvízre alapozott új kapacitások létrehozására is. Így lehetőség nyílik a fürdőn kívüli rehabilitációs kezelésekre is, amely mind a külföldi, mind a hazai fizető vendégek számára önálló gyógyászati lehetőséget jelent.</p> <p>Mindezeknek megfelelően, a város vezetésével összhangban javasolt:</p> <p><i>Mozgásszervi rehabilitációs központ kialakítása</i></p> <p>Egészségügyi és gyógyszálló jellegű ágyak integrált, de megfelelően szeparált fejlesztése, regionális és nemzetközi szintű mozgásszervi rehabilitációs ellátó központ építése. Ezen intézményen belül egy 100 ágyas részleg emelt szintű "fizető" szolgáltatást nyújt.</p>
A megvalósítás helye:	A Kisökrjárás területén – a helyszín pontos kijelölése a város feladata.-
Közreműködő szervezetek:	Gyula Város Önkormányzata, Várfürdő, Pándy Kórház.
Az intézkedés kedvezményezettjei:	Az ide érkező turisták, valamint Gyula város lakossága
Eredmény indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - turisztikai aktivitás, kínálat - minőségi szolgáltatás bővülése
Hatás indikátorok:	<ul style="list-style-type: none"> - lakossági elégedettség növekedése - vendégek elégedettsége - a város GDP-jének növekedése - a térség GDP-jéből a turisztikai ágazat arányának növekedése

6. GYULA, NEMZETKÖZI GYÓGYHELLYÉ FEJLESZTÉS- NAGYPROJEKT

Mindezen fejlesztési javaslatokat figyelembe véve, összhangban Gyula Város Önkormányzatával, elkészült a nemzetközi gyógyhelyé történő nyilvánításnak megfelelően egy nagyprojekt adatlap, amely tartalmazza az intézkedésekben megfogalmazott projekteket:

Projektelelem megnevezése	Rövid tartalmi leírás	Időtartam [hónap]	Lehetséges indítás [év.hónap]	Becsült beruházási költség [1000 Ft ÁFÁ-val]
No. 1. Rendezvénytér, látogató – információs-központ 1.2. intézkedés	A látogatóközpont a komplexum összes szolgáltatásáról nyújt felvilágosítást, de a Vis-Vitalis központ szolgáltatásainak összefogása, és a vendégek felé történő prezentálása alkotja leghangsúlyosabb feladatkörét. A rendezvénytér nagy szabadtéri programok (karnevál, fesztivál) színtere. A látogatóközpontot körülvevő kereskedelmi egységek (gyógynövénybolt, könyvesbolt, sportruházati bolt, bio-bolt) lehetőséget teremtenek a komplexum minél több szolgáltatásának egy időben történő igénybevételére.	18	2007. szept.	625 000
No. 2. Erkel Ferenc Zenei Központ és Panoptikum 1.3. intézkedés	Létesítmények kilakítása a következő funkciókra: kiállítások, mesterkurzusok, koncertek, hangszerárverés, zenehallgatás, 3D mozi	18	2008. márc.	945 000
No. 3. A gyulai vár, mint szigeterőd rekonstrukciója 1.3. intézkedés	Az egykori vizesárok visszaállítása, várbarlang feltárása és vendéglátó-ipari hasznosítása, a palánkvár és a külső várfal visszaépítése, gyalogos hidak a várárok fölött, a tószínpad és nézőtér teljes felújítása, díszvilágítás, parkrekonstrukció	18	2008. szept.	1 775 323
No. 4. Vis-Vitalis egészségközpont 1.2. intézkedés	Világfürdő, vízhez és nem vízhez kapcsolódó wellnes/fitness elemek, egészségközpont	20	2007. szept.	3 530 750

<p>No. 5. A Várfürdő fejlesztése a nemzetközi gyógyhelyi ranghoz</p> <p>1.6. intézkedés</p>	<p>Gyógyászat termék- és szolgáltatásfejlesztése, wellnes park szolgáltatásbővítés, vízbázisvédelem, geotermikus energia további hasznosítása, szervezet és intézményfejlesztés</p>	6	2007. szept.	2 500 000
<p>No. 6. Mozgásszervi rehabilitációs központ</p> <p>3.4. intézkedés</p>	<p>Egészségügyi és gyógyszálló jellegű ágyak integrált, de megfelelően szeparált fejlesztése, regionális és nemzetközi szintű mozgásszervi rehabilitációs ellátó központ építése. Egy 100 ágyas részleg emelt szintű "fizető" szolgáltatást nyújt.</p>	12	2007. szept.	5 000 000
<p>No. 7. Konferencia-központ szállodával</p> <p>1.1., 1.2. intézkedések</p>	<p>Szálloda, étterem, konferenciaterem • Nemzetközi standardoknak megfelelő négycsillagos minőségi kategória</p> <ul style="list-style-type: none"> • 300 szoba – 600 férőhely • 2 db összenyitható egyenként 500 férőhelyes, valamint 8 db egyenként 40 férőhelyes konferenciakapacitás • 800 férőhelyes étterem és konyha kapacitás 	20	2008. márc.	4 883 250
<p>No. 8. Az Almásy-kastély gyógyszállóvá alakítása</p> <p>1.1. intézkedés</p>	<p>A szigeterőd rekonstrukciójához kapcsolódóan az üresen álló épület kulturális központtá és négycsillagos gyógyszállóvá alakítása (bővítéssel)</p>	20	2008. márc.	3 800 000

Forrás: Gyula Város nagyprojekt adatlapja, 2006.

7. ÜTEMEZÉS

A következőkben a megvalósítást megelőző lépéseket gyűjtöttük össze:

1. A fejlesztési koncepció és a fürdőfejlesztési stratégia elfogadása (önkormányzat)
2. Döntés az egyes intézkedések és alprogramok kidolgozásáról (önkormányzat)
3. Az intézkedések és alprogramok részletes kidolgozása, pályázati dokumentáció összeállítása - megvalósíthatósági tanulmány, engedélyes szintű építészeti tervdokumentáció – (szakértők bevonásával – intézkedésektől, komponensektől és alprogramoktól függően 2-5 hónapot vesz igénybe)
4. Döntés a megvalósítás megkezdéséről (önkormányzat)

A városon belül javasolt turisztikai fejlesztési elképzelések megvalósításának ütemezése:

Kiemelt programok	Intézkedések	Prioritási fok	Időhorizont	Együttműködő szervek
Kínálat és Szolgáltatás fejlesztés	4 *-os szálloda konferenciaközponttal, török fürdővel (Kisökörvjárás)	1	Rövidtávú 2007	Ö, V
	Gyógyhelyi közpark (Csiga-kert)	1	Rövidtávú 2007	Ö, F
	Sétáló-, kerékpárutak kialakítása a város több pontján	1	Rövidtávú 2007-2008	Ö
	Multifunkcionális központ (Kisökörvjárás)	1	Középtávú, 2009-ig	Ö, V
	Szabadtéri sportpályák (Kisökörvjárás)	2	Középtávú, 2010-ig	Ö, V
	Szabadtéri rendezvények helyszíne (Kisökörvjárás)	2	Középtávú 2010-ig	Ö

A fürdőfejlesztési stratégia fejlesztési elképzeléseinek ütemezését az alábbi táblázat tartalmazza, összhangban a város turisztikai fejlesztési koncepciójában javasoltakkal:

Szolgáltatásfejlesztés

Kiemelt stratégiai programok	Alprogramok	Prioritási fok	Időhorizont	Felelős szervek és együttműködés
Szolgáltatás fejlesztés	Gyógyászat termék- és szolgáltatás fejlesztése	1	2008-ig	F, Ö
	Várfürdő strandi területének fejlesztése	1	2008-ig	F
	Wellness park szolgáltatásbővítés	2	2013-ig	F
	Apartmentház	1	2010-ig	F, V
	Vendéglátás	2	2010-ig	F, V
	Vízbázisvédelem, geotermikus energia további hasznosítása	1	2007-ig	F, Ö

8. IRODALOM

- Nemzeti turizmusfejlesztési stratégia 2005-2013, 2005.
- Az egészségturizmus marketingkonceptiója - KPMG Consulting, 2002.
- Dél-alföldi regionális egészségfejlesztési program – EM Csoport Kht., 2005.
- Dél-alföldi turizmusfejlesztési stratégia 2005-2013 - EuroSpa Hungary Kft., 2006.
- A Közép-békési Centrum (Békéscsaba-Gyula-Békés) regionális fejlődési pólus programja, 2005. december
- Gyula Város Stratégiája – elfogadva a 280/203 (XI.6.) KT sz. határozattal
- Gyula városfejlesztési koncepciója, melléklet a 365/2000. (XI.21.) sz. határozathoz
- Gyula város 2010-ig szóló idegenforgalmi koncepciója; készítette: Gellén Vencel, Gyula, 1999.
- Gyula város turisztikai marketing terve és cselekvési programja- KPMG Consulting 2002.
- Kutatási program III. Gyula város idegenforgalmáról, Gyula, 2004.
- Gyula város nemzetközi gyógyhellyé alakítása - Előzetes megvalósíthatósági tanulmány az egyes projektelemek előzetes megvalósíthatósági tanulmányainak felhasználásával, 2006.
- Gyula Város szociális és egészségügyi alaptérképe, 2005.
- A Gyulai Várfürdő marketing terve, Aquaprofit Hungary, 2001. március
- Szabadidő- és Turisztikai Központ megvalósíthatósági tanulmány, EconoConsult, 2001. november
- Gyula belváros idegenforgalmi célú rehabilitációja, megvalósíthatósági tanulmány, 2004.
- Gyula Egészségcentrum előzetes megvalósíthatósági tanulmány Compudoc Kkt. – megvalósíthatósági tanulmány Optonet Bt. (2005)
- "A Körösök Lány ölen" - ökoturisztikai fejlesztési program, 2004.
- Gyula Város Marketing Tervének frissítése, 2006.